

EINDRAPPORT

Onderzoek naar integrale toegankelijkheid van de
infrastructuur binnen de jeugdsector

Uitgewerkt door

in opdracht

<u>INLEIDING</u>	5
<u>0. TOEGANKELIJKHEID VAN JEUGDINFRASTRUCTUUR</u>	8
TOEGANKELIJKHEID?	8
JEUGDINFRASTRUCTUUR VANDAAG	9
TOEGANKELIJKHEID VAN JEUGDINFRASTRUCTUUR	11
<u>1. TOEGANKELIJKHEID: AAN DE SLAG!</u>	13
<u>2. EERSTE HULP BIJ ONTOEGANKELIJKHEID</u>	14
2.1 ORGANISATORISCHE OPLOSSINGEN	14
2.2 OPLOSSINGEN MET BETREKKING TOT DE INRICHTING EN DE AFWERKING VAN HET GEBOUW	15
2.2.1 BEREIKBAARHEID	15
2.2.2 TOEGANGSPADEN	18
2.2.3 SPEELWEIDE – BUITENRUIMTE	20
2.2.4 TOEGANGEN EN DEUREN	21
2.2.5 LOOPPADEN	25
2.2.6 NIVEAUVERSCHILLEN	27
2.2.7 INRICHTING	29
2.2.8 SANITAIR	32
2.2.9 SIGNALISATIE EN INFORMATIE	35
2.3 GEBOUWMANAGEMENT	38
<u>3. TOEGANKELIJK (VER)BOUWEN</u>	39
3.1 BEREIKBAARHEID	41
3.2 TOEGANGSPADEN	45
3.3 SPEELWEIDE – BUITENRUIMTE	49
3.4 TOEGANGEN EN DEUREN	52
3.5 LOOPPADEN	57
3.6 NIVEAUVERSCHILLEN	61
3.7 INRICHTING	71
3.8 SANITAIR	78
3.9 SIGNALISATIE EN INFORMATIE	85
<u>4. REGELGEVING</u>	91
DE ANTIDISCRIMINATIEWET	91
REGELGEVING TOEGANKELIJKHEID VLAANDEREN	91
REGELGEVING TOEGANKELIJKHEID BRUSSEL	98
<u>5. VOORBEELDPROJECTEN</u>	100
JEUGDHUIS SUMO OPLABBEEK	100
SCOUTS EN AKABE DE KIM ZOTTEGEM	104
FOS OPEN SCOUTING DE TOEKAN LOVENJOEL	108

VOORBEELDADVIES 1	112
<u>6. MEER WETEN?</u>	<u>114</u>
WENKENBLAD	114
ADVIES OP MAAT	114
VRAGEN?	114
SUBSIDIES...WAAR KAN IK TERECHT?	115
ANDERE NUTTIGE PUBLICATIES	117
<u>7. ACHTERGROND</u>	<u>118</u>
<u>8. BELEIDSAANBEVELINGEN</u>	<u>119</u>

Colofon

Copyright © 2011:

Dit eindrapport is gerealiseerd in opdracht van Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen, afdeling Jeugd en uitgewerkt door Enter vzw.

Redactie:

Enter vzw, Vlaams Expertisecentrum Toegankelijkheid

Inleiding

Eindrapport onderzoek

Dit eindrapport is het resultaat van het onderzoek naar de integrale toegankelijkheid van de infrastructuur in de jeugdsector (jeugdhuisen, jeugdbewegingslokalen en lokalen van maatschappelijk kwetsbare jongeren) dat werd uitgevoerd door vzw Enter, het Vlaams Expertisecentrum Toegankelijkheid (www.entervzw.be) in opdracht van het Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen, afdeling Jeugd.

Uit onderzoek (onder andere het jeugdbewegingsonderzoek) blijkt dat de infrastructuur van de jeugdsector niet altijd even toegankelijk is. Met het onderzoek “integrale toegankelijkheid van jeugdinfrastructuur” wil de afdeling Jeugd meer informatie krijgen en verspreiden over wat integrale toegankelijkheid in de jeugdsector juist inhoudt. Verder wil ze concrete tips en voorbeelden aanbieden rond toegankelijk bouwen, verbouwen en beheren van infrastructuur. Tot slot wil de afdeling Jeugd, op basis van het onderzoek, criteria uitwerken die bij nieuwe subsidielijnen kunnen worden aangewend.

De inhoud van dit eindrapport kwam tot stand in nauw overleg met de projectstuurgroep en de jeugdsector. Er werd met name ruggespraak gehouden met zowel individuele jongeren, leiding als de belangrijkste organisaties uit de sector zoals Formaat, Steunpunt jeugd en de Expertisegroep Jeugdlokalen.

Om een beter zicht te krijgen op de huidige situatie op vlak van toegankelijkheid van de jeugdlokalen werd aan de hand van een deskonderzoek (zie bijlage 1) het volgende nagegaan:

- de relevante actoren;
- bestaande jeugdbeleidsplannen en subsidiëring;
- onderzoeken jongeren met beperking;
- richtlijnen en procedures voor jeugdinfrastructuur die werden verwerkt tot een overzichtsdokument (bijlage 2).

Daarnaast werd ook nagegaan hoe de jeugdsector tegen toegankelijkheid aankijkt, welke problemen zij ervaren en wat hun verwachtingen zijn naar het beleid en het praktische werkboek in het bijzonder.

Hiervoor werd een online bevraging georganiseerd waarmee we 182 respondenten van jeugdverenigingen, 70 respondenten van jeugdhuisen, 39 respondenten van jongeren en 36 respondenten uit het beleid bereikten. Voor de concrete resultaten zie bijlage 3.

Daarnaast werden een negental diepte-interviews afgenomen (bijlage 3):

- Expertisegroep jeugdlokalen (09/03/2011);
- Formaat jeugdhuiswerk Vlaanderen (14/03/2011);
- Jeugddienst Limburg (17/03/2011);
- De Regenboog vzw (21/03/2011);
- Uit de Marge (telefonisch 06/06/2011 + mail naar gebiedscoördinatoren via Uit de Marge op 09/06/2011 waar we geen verdere reacties mochten ontvangen)
- Akabe (10/06/2011);
- Lokale jeugddiensten i.s.m. VVJ (14/06/2011);
- Jeugddiensten en stadondersteuners van jeugdverenigingen uit de grotere steden (10/08/2011).

Naast het onderzoek en de bevragingen vonden er ook 11 volwaardige plaatsbezoeken en 3 gedeeltelijke plaatsbezoeken plaats en werden er 3 screenings uitgevoerd van respectievelijk een jeugdhuis, een jeugdlokaal en een jeugdlokaal met een specifieke werking voor jongeren met een

beperking (zie bijlage 4). Hierdoor kon een beter beeld verkregen worden van de dagelijkse realiteit en de ruimtelijke knelpunten en noden die zich hierbij kunnen stellen.

We willen dan ook iedereen van harte danken voor de openheid, de ervaring en expertise die zij met ons hebben gedeeld. Deze vruchtbare interactie heeft wederzijds geleid tot een beter inzicht in hoe we met toegankelijkheid in jeugdlokalen kunnen omgaan.

Scope van het onderzoek

Bij de uitwerking van het project wordt gefocust op jeugdhuizen, jeugdbewegingslokalen en lokalen van werkingen voor maatschappelijk kwetsbare jongeren. De jeugdverblijfscentra behoren niet tot de scope van het project. Doch het spreekt voor zich dat de informatie en richtlijnen die hier beschreven staan ook voor een groot stuk meegenomen kunnen worden voor jeugdverblijfscentra.

De 'kwetsbare groepen' werden nauwelijks bereikt omdat toegankelijkheid van infrastructuur niet ervaren wordt als een knelpunt. Voor deze jongeren gaat het over het slopen van de 'figuurlijke' drempels om hen met de werking te bereiken.

In overleg met de opdrachtgever en projectstuurgroep werd gekozen voor het ontsluiten van de praktische resultaten van het onderzoek via een website en een wenkenblad over toegankelijkheid van jeugdinfrastructuur. Voor de inhoud van deze informatiedragers zal maximaal gebruik gemaakt worden van de praktische delen van dit eindrapport. Daarom is er in het rapport al getracht om al zoveel mogelijk aan te leunen bij de structuur die ook in de website zal gehanteerd worden.

De website (en het wenkenblad) wil vooral aantonen dat toegankelijkheid niet uitsluitend bedoeld is voor rolstoelgebruikers. Toegankelijkheid is voor iedereen een meerwaarde en je zal merken ... hoe toegankelijker je gebouw, hoe veiliger en gebruiksvriendelijker het is en hoe leuker het wordt om er samen een fijne jeugdbeweging of jeugdwerking te organiseren.

De doelstelling is vooral jeugdverenigingen een makkelijk instrument aan te reiken waarmee ze snel kunnen nagaan hoe een gebouw eenvoudig en met vrij beperkt budget kan verbeterd worden in functie van toegankelijkheid. Daarnaast wordt ook weergegeven wat er naar toegankelijkheid best wordt meegenomen wanneer je effectief gaat bouwen of verbouwen.

Structuur van het eindrapport

In dit eindrapport gaan we verder in op de praktische richtlijnen en goede voorbeelden.

Zoals reeds vermeld is de structuur van het eindrapport opgebouwd naar de structuur die wenselijk is voor de website (nog uit te werken). Het kleurgebruik van de titels is om deze reden bewust gebruikt om de lezer hierin te sturen. Dit eindrapport is opgebouwd uit negen grote delen.

Met name:

- **Toegankelijkheid van jeugdinfrastructuur** (Wat is toegankelijkheid en wat betekent dit voor jeugdlokalen)
- **Toegankelijkheid: aan de slag!**
- **Eerste hulp bij ontoegankelijkheid** (Wat kan je op korte termijn realiseren of verbeteren aan je lokaal?)
- **Toegankelijk (ver)bouwen** (Hoe toegankelijkheid integreren in het (ver)bouwproces?)
- **Regelgeving** (Wat zijn de wettelijke voorschriften inzake toegankelijkheid?)
- **Voorbeeldprojecten**
- **Meer weten?** (Waar kan je terecht voor info of hulp, voor subsidies?)
- **Achtergrond** (Achtergrond van het onderzoek)

- **Beleidsaanbevelingen** (Een aantal beleidsaanbevelingen die het kader bieden om samen werk te maken van toegankelijke jeugdlokalen waar iedereen zich thuis voelt.)

De acht eerste delen die je in het eindrapport terugvindt, worden als volgt in de website vertaald naar zes items:

- **Home:**
 - **Toegankelijkheid: aan de slag!** (Van hieruit vertrek je om de website te verkennen. Hier kan je lezen hoe de website opgebouwd is. Je kan hier ook meer info vinden over toegankelijkheid en over de achtergrond van het onderzoek.)
 - **Toegankelijkheid van jeugdinfrastructuur** (Wat is toegankelijkheid en wat betekent dit voor jeugdlokalen)
 - **Achtergrond** (achtergrond van het onderzoek)
- **Eerste hulp bij ontoegankelijkheid** (Wat kan je op korte termijn realiseren of verbeteren aan je lokaal?)
- **Toegankelijk (ver)bouwen** (Hoe kan je toegankelijkheid integreren in het (ver)bouwproces?)
- **Regelgeving** (Wat zijn de wettelijke voorschriften inzake toegankelijkheid?)
- **Voorbeeldprojecten**
- **Meer weten?** (Waar kan je terecht voor info of hulp, voor subsidies?)

0. Toegankelijkheid van jeuginfrastructuur

Wat is integrale toegankelijkheid en Universal design? Hoe is het gesteld met de toegankelijkheid van onze jeuginfrastructuur vandaag en hoe kunnen jeugdverenigingen omgaan met toegankelijkheidsproblemen? Dit hoofdstuk gaat verder in op deze vragen.

Toegankelijkheid?

Integrale toegankelijkheid

Integrale toegankelijkheid is de kwaliteit van een ruimte die het mogelijk maakt dat **iedereen** deze ruimte op een gelijkwaardige en onafhankelijke manier kan **bereiken, betreden, gebruiken en begrijpen**.

Toegankelijkheid is dus veel meer dan het toegankelijk maken van een gebouw voor rolstoelgebruikers of andere mensen met een zichtbare beperking.

Het gaat erom dat van bij de start van het ontwerpproces wordt uitgegaan dat het gebouw voor **iedereen** comfortabel en gebruiksvriendelijk is. Specifieke voorzieningen voor mensen met een beperking worden zoveel mogelijk vermeden. Zeker bij de realisatie van een nieuwbouw kan dit integraal uitgevoerd worden. Door specifieke voorzieningen creëer je immers twee soorten gebruikers:

- degenen die op een 'normale' wijze het gebouw kunnen gebruiken;
- anderen waarvoor bijvoorbeeld een speciale toegang of voorziening moet gemaakt worden.

Dit is niet alleen stigmatiserend maar brengt ook extra kosten en vaak ook extra organisatie met zich mee.

Niet enkel personen met een beperking maar ook anderen blijken in de praktijk problemen te ervaren om op een veilige en comfortabele wijze gebruik te maken van een gebouw of omgeving. Denken we maar aan de brouwer die de drank komt bijvullen, iemand die moeilijk te been is, een ouder met een kinderwagen, tijdelijke handicaps zoals een gebroken been, poetsmachines, noodsituaties (brancards) ... Allen hebben baat bij toegankelijk gebouw!

Toegankelijkheid betekent een goede **bereikbaarheid**. Het gaat hier ondermeer om de ligging van het gebouw, de nabijheid van openbaar vervoer en diensten, de toegankelijkheid van het publiek domein zoals de oversteekplaatsen, stoepen, parkeerplaatsen, voorrijdmogelijkheid, enz.

Daarnaast is het een vereiste dat een gebouw of omgeving kan **betreden** worden, dit betekent dat de toegang duidelijk is en voor iedereen zonder drempels te nemen is.

Eenmaal in het gebouw betekent toegankelijkheid dat we vlot en veilig **gebruik** kunnen maken van de functies waarvoor het gebouw bedoeld is. Het gaat hier om meer dan brede deuren en gangen, ook verlichting, kleurgebruik, rustpunten, sanitair, meubilair, deurbeslag, bedieningsknoppen ... zijn van belang. Dit geldt ook voor een buitenomgeving.

Tenslotte is ook het **begrijpen** aan de orde. De leesbaarheid van een ruimte, het ontwerp en de logica van het plan maken dat gebruikers al dan niet op een vanzelfsprekende wijze 'geleid' worden door het gebouw. Duidelijke signalisatie is een extra steun om je weg te vinden.

Het toegankelijk maken van een gebouw of omgeving beperkt zich dus niet tot één item. De graad van toegankelijkheid wordt bepaald door de 'keten van toegankelijkheid'. Elk onderdeel van een gebouw, zowel structurele elementen als afwerkingselementen, vormen namelijk een schakel in een

groter geheel. Het streefdoel is dat de toegankelijkheid gewaarborgd is doorheen het volledige gebouw en doorheen de omgeving, voor elke dienstverlening en dit voor iedereen.

Universal Design of Ontwerpen voor iedereen

Om een integraal toegankelijke ruimte te realiseren wordt uitgegaan van de ontwerpmethodologie van “Universal Design” (VS) of zoals we in Vlaanderen zeggen “Ontwerpen voor iedereen”.

'Universal Design' is een ontwerpbenadering die men kan toepassen om integrale en inclusieve toegankelijkheid te bereiken, waarbij bruikbaarheid voor iedereen centraal staat.

Het concept “Universal Design” is opgebouwd rond zeven basisprincipes:

- bruikbaar voor iedereen;
- flexibel in gebruik;
- eenvoudig en intuïtief gebruik;
- begrijpelijke informatie;
- marge voor vergissingen;
- beperkte inspanning;
- geschikte afmetingen en gebruiksruidten.

De zeven principes zijn geen concrete normen of aanbevelingen, maar een hulpmiddel om het ontwerpproces in vraag te stellen. Universal Design als ontwerpbenadering streeft namelijk naar een slim ontwerp: een mooie en aantrekkelijke vormgeving gecombineerd met een praktisch gebruik voor iedereen!

Meer informatie over Universal Design vind je terug op de website: www.toegankelijkgebouw.be

Jeugdinfrastructuur vandaag

Om te kunnen werken aan de toegankelijkheid van de jeugdinfrastructuur is het essentieel de huidige situatie te kennen. Mede dankzij de online bevraging en de diepte-interviews konden we een beter zicht hierop krijgen.

Uit de verschillende bevragingen kunnen we algemeen opmerken dat **toegankelijkheid nog te veel beschouwd wordt als 'iets exclusief voor de rolstoelgebruiker'**. Jeugdverenigingen of jeugdhuiswerkingen denken niet meteen aan andere doelgroepen en zien vaak de vele andere voordelen van toegankelijkheid, zoals veiligheid en comfort, nog niet.

Een aantal vaststellingen uit het onderzoek (online bevraging en diepte-interviews) zijn hieronder weergegeven.

Aantal jongeren met een beperking

In 2010 voerde de Universiteit Gent (vakgroep Sociologie en vakgroep Sociale Agogiek) in opdracht van het Vlaams Ministerie van Cultuur, Jeugd, Sport en Media, Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen, Afdeling jeugd het onderzoek “Jeugdbewegingen in Vlaanderen, een onderzoek bij groepen, leiding en leden.” uit. Hieruit bleek dat het aantal leden met een beperking ongeveer 9% en het aantal leiding met een beperking ongeveer 6% zou zijn.

Ook de onderwijsstatistieken van Vlaanderen (2009-2010) geven een percentage voor jongeren met een beperking weer. Daarin blijkt dat het aantal jongeren (2,5 – 18 jaar uit het kleuter-, lager- en secundair onderwijs) met een beperking ongeveer 5% bedraagt.

Bij de diepte-interviews van de jeugdsector werden deze cijfers als vrij hoge percentages ervaren.

Maar uit onze online bevraging blijkt dat **60%** van de online bevroegden weldegelijk **ervaring heeft met jongeren met een beperking**. Hierin worden echter ook de tijdelijke beperkingen (gebroken been, arm ...) opgenomen, wat niet aanwezig is in de eerder vermelde percentages. Cognitief/psychische beperkingen, motorische beperkingen en tijdelijke beperkingen komen het vaakst voor.

Is toegankelijkheid een issue?

Hoewel de ervaring met jongeren met een beperking vrij groot is (60%), blijkt uit de bevraging van de jeugdsector dat er zowel bij jeugdlokalen als bij jeugdhuisen pas aan toegankelijkheid gedacht wordt als er een probleem zich stelt. Veelal probeert men de "ontoegankelijkheid" (vb. bij tijdelijke beperkingen) eerst organisatorisch op te lossen, bijvoorbeeld bij een drempel aan de toegang een persoon over de drempel dragen, als de groep op de verdieping een lokaal heeft met een andere groep van lokaal wisselen ... Indien het toegankelijkheidsprobleem zich blijft stellen gedurende langere periode, dan gaan jeugdverenigingen op zoek naar eenvoudige oplossingen om het probleem te vergemakkelijken.

Uit de bevraging naar de toestand van de jeugdlokalen op vlak van toegankelijkheid bleek dat de toegankelijkheid van lokalen vaak nog beter kan. De grootste knelpunten bleken:

- het ontbreken van een toegankelijke toegang en een toegankelijk toegangspad;
- het ontbreken van toegankelijk sanitair (aangepast toilet);
- verdiepingen die niet toegankelijk zijn.

Jeugdverenigingen zetten toegankelijkheid vaak achteraan op hun prioriteitenlijstje. Toch vinden ze veiligheid, wat ook in grote mate te maken heeft met toegankelijkheid, zeer belangrijk en zijn ze vaak op zoek naar specifieke oplossingen.

Werking van de jeugdvereniging of jeugdhuis

De bevraging toont ook een belangrijk verschil tussen de reguliere jeugdverenigingen en specifieke jeugdverenigingen die werken met jongeren met een beperking zoals Akabe. Bij een Akabe-werking is toegankelijkheid meer prioritair dan bij andere jeugdverenigingen en vaak wordt er door de ouders ook een betere toegankelijkheid verwacht. Een toegankelijk lokaal geeft ouders immers meer vertrouwen dat de jeugdvereniging goed is voor hun kind en is vaak een stimulans om hun kind naar die werking te brengen.

Of de werking nu wel of niet specifiek werkt met jongeren met een beperking, over één ding zijn ze het allemaal eens: **toegankelijkheid is belangrijk en moet vooral bij grote verbouwingen of nieuwbouw meegenomen worden**. De bevroegden vinden het zeer belangrijk dat je de toegang kan bereiken en naar binnen kan. **Bredere toegankelijke deuren** (en geen drempel) zijn dan echt wel prioritair bij de lokalen. Ook een **toegankelijk toilet** vindt men belangrijk.

Werken aan toegankelijkheid?

De grootste **knelpunten** om niet te werken aan toegankelijkheid zijn een tekort aan financiële middelen en problemen op vlak van ruimte. Er wordt ook aangegeven dat men vaak niet weet hoe je iets toegankelijk maakt. Op **financieel vlak** moeten jeugdverenigingen vaak een groot deel van de (ver)bouwkosten of anderen kosten zelf financieren. Specifiek de lift is voor jeugdverenigingen vaak een knelpunt omwille van de dure investering. Vooral omdat er vaak geen subsidies zijn voor het toegankelijk maken van jeugdinfrastructuur en ze zelf moeite hebben om middelen bij elkaar te krijgen. Bredere gangen, een aangepast toilet ... wordt wel haalbaar bevonden omdat dit bijvoorbeeld bij de bouw geen cruciale meerkost betekent.

Jeugdlokalen proberen vaak een **lift** te vermijden door gelijkvloers te bouwen. Echter meer en meer verschijnen lokalen met verdiepingen. Dit is naar energieprestatie duurzamer en het zorgt voor minder inname van de buitenspeelruimte. Bovendien kost een verbouwing of een bouw van een jeugdlokaal heel wat energie van de werking.

Multifunctioneel gebruik

Het blijkt dat het **multifunctioneel gebruiken** van jeugdinfrastructuur nog niet veel voorkomt. Multifunctioneel gebruik drukt de kostprijs. Positief is dat het lokaal dan niet enkel in het weekend (meestal één namiddag, één of twee avonden) gebruikt wordt, maar dat er een hogere bezettingsgraad is.

Toegankelijkheid van jeugdinfrastructuur

Noodzaak van toegankelijke jeugdinfrastructuur

Zowel jongeren met als zonder beperking moeten naar de jeugdbeweging of het jeugdhuis kunnen gaan.

Toegankelijkheid is niet enkel van belang voor rolstoelgebruikers. Jongeren met autisme, ADHD, slechtzienden, jongeren met een been in het gips ... kortom iedereen heeft baat bij een toegankelijk gebouw. Zo kan iedereen op een veilige en avontuurlijke manier deel uitmaken van een jeugdbeweging of op een comfortabele manier een avondje doorbrengen in het jeugdhuis.

Een aantal fysieke, maar ook cognitieve drempels die betrekking hebben op het gebouw kunnen er reeds voor zorgen dat jongeren niet komen, niet goed mee kunnen doen met de activiteiten of zich niet goed voelen in de werking. Dit is een spijtige zaak!

De bereikbaarheid, betreedbaarheid, bruikbaarheid en toegankelijkheid van de jeugdlokalen zijn belangrijke voorwaarden om iedereen gelijke kansen en keuzemogelijkheden te geven.

Als we spreken over 'toegankelijkheid' dan denken de meesten onder ons aan gebouwen met hellingen, liften en aangepaste toiletten. Uiteraard zijn deze elementen essentieel, maar toegankelijkheid omvat veel meer dan dat ... Een goede communicatie, duidelijke informatieverstrekking, logische signalisatie, veiligheid, goede maatvoering, voldoende gebruiksruimte enzovoort. Toegankelijkheid zorgt er niet enkel voor dat iedereen binnen kan of kan meedoen, het zorgt ook voor een veilige plek om te ravotten en samen tijd door te brengen. Vooral veiligheid is een aspect wat heel belangrijk is, zeker als we werken met kinderen en jongeren. Ook dat is toegankelijkheid!

Van snelle eenvoudige aanpassingen tot structureel knelpunten aanpakken

Een extra lampje? Een activiteitenbord voorzien? De website drempelvrij? De deuren herschilderen? **Grote verbouwingen zijn niet altijd noodzakelijk.** Het zit 'm vaak in kleinere zaken die met **creatieve en slimme oplossingen weggewerkt kunnen worden.** Jeugdverenigingen doen vaak knappe dingen met weinig middelen. En dit is net wat we willen stimuleren. Vaak zijn jeugdverenigingen niet in de mogelijkheid om te verbouwen of zijn er op dat moment niet voldoende financiële middelen. Dan kunnen er oplossingen aangereikt worden die een **bestaand gebouw kunnen verbeteren** en die met **beperkt budget of zonder kosten door de vereniging zelf** uitgevoerd kunnen worden.

Sommige van deze creatieve oplossingen zoals contrasten aanbrengen, signalisatie voorzien, meubilair aanpassen ... zijn volwaardige oplossingen die de toegankelijkheid verbeteren. Echter dit geldt niet voor alle oplossingen, sommige knelpunten worden beter structureel aangepakt. We

moeten dus wel **oplettten dat sommige van deze creatieve oplossingen niet uitgroeien tot de standaard**. Daar waar men gaat nieuwbouwen of verbouwen, of waar men de mogelijkheden heeft, draagt het de voorkeur om knelpunten structureel en meer duurzaam op te lossen.

Bij nieuwbouw of verbouwing kan je natuurlijk optimaal rekening houden met een goede, doorgedreven toegankelijkheid. Dit vinden jeugdverenigingen zelf ook een evidentie. Hou je bij een **nieuwbouw van bij de start rekening met toegankelijkheid**, dan kan dit zonder beduidende meerkosten en levert dit enkel voordelen op. Toegankelijkheid betekent dan altijd een winst op comfort en veiligheid.

Het knelpunt kostprijs van de lift

De bevraging leert ons dat de **financiële middelen voor het plaatsen van een lift** voor de meeste verenigingen **ontoereikend** zijn.

Maar het blijkt ook dat de meeste jeugdlokalen een **eerder beperkte oppervlakte** (een oppervlakte tussen 150m² en 400m²) hebben en ofwel enkel een gelijkvloerse ruimte hebben, ofwel gelijkvloers en verdiepingen met eenzelfde functie hebben. Een lift is dan niet doorslaggevend om in de praktijk toegankelijk te zijn. Eventueel kunnen ook organisatorische maatregelen genomen worden om een minimale toegankelijkheid te garanderen. Ook bij verbouwing of nieuwbouw is in deze gevallen, voor de regelgeving toegankelijkheid, een lift niet verplicht.

Maar ook al heb je een jeugdlokaal met verdiepingen, dan nog kan je inzetten op toegankelijkheid. Een lift plaatsen en in werking houden betekent een grote investering. Dit hoeft niet altijd onmiddellijk te gebeuren.

Stel dat vandaag elke groep van de jeugdvereniging zijn eigen vast lokaal heeft, maar volgend werkjaar niet meer ... of stel dat het jeugdhuis boven en beneden toch net een andere functie (vb. fuifzaal en zitruimte) krijgt. Wanneer je personen met een beperking binnen de werking hebt, is het een blijk van respect dat ook zij het gebouw kunnen gebruiken zoals elk ander. Het is ook voor deze jongeren veel prettiger als er geen grote verhuis moet gebeuren omdat zijn/haar groep of het lokaal waar hij/zij naartoe wou zich op de verdieping bevindt.

Een lift betekent niet alleen 'personen op en neer halen'. Het kan ook een goede en praktische ondersteuning zijn voor de dagelijkse werking. Voor heel wat spelmateriaal, meubilair, drank, ... kan een lift een meerwaarde zijn om deze sneller en ergonomische (zonder zelf te moeten heffen) naar de verdieping te krijgen.

Wens je het gebouw naar de toekomst toe toch volledig toegankelijk te maken, dan kan je structureel voorzieningen treffen zodat de mogelijkheden naar de toekomst toe open blijven. Bij het bouwen of verbouwen kan de (structurele) liftkoker toch voorzien worden, de liftkooi zelf echter nog niet. De ruimte kan tijdelijk een handige, andere functie krijgen (vb. bergruimte). Kom je op het punt dat er meer financiële middelen zijn of dat de noodzaak zich stelt, dan kan je op een later tijdstip de lift plaatsen. Zo is het gebouw toekomstbestendig en kan het volledige gebouw toegankelijk gemaakt worden.

De nieuwe regelgeving toegankelijkheid is alleen van toepassing als men een bouwvergunning aanvraagt en alleen voor die gedeelten van het gebouw waar effectief werken gebeuren. Indien het gaat over (ver)bouwen van publieke gebouwen, **groter dan 400m²**, dus ook voor jeugdlokalen betekent het dat er een alternatief moet voorzien worden voor de trap. Het meest bruikbare is dan een lift.

1. Toegankelijkheid: aan de slag!

Afhankelijk of je nu een bestaande jeugdinfrastructuur wil verbeteren door kleine aanpassingen te doen of echt gaat (ver)bouwen, zijn er andere tips of richtlijnen interessant.

Toegankelijkheid is een zaak van details. Daarom is het belangrijk dat je doorheen het hele (ontwerp)proces rekening houdt met toegankelijkheid. Een foute inschatting van een probleem of een foutieve uitvoering kan namelijk grote gevolgen hebben voor de bruikbaarheid.

Om goed aan de slag te gaan, krijg je hier alvast een overzicht van de (website)onderdelen waar je tips kan terugvinden, bij elk onderdeel kan je ook een gepast (beperkt) actieplan terugvinden. Zo wordt de kans dat er fouten gebeuren toch een pak kleiner en worden je inspanningen beloond!

> Kleine oplossingen met grote gevolgen

Heb je een bestaand gebouw met een aantal **kleine knelpuntjes** die je wil **verbeteren**, ga je een aantal ruimten **herinrichten** of ga je **nieuw meubilair** aankopen? Dan is dit het moment om rekening te houden met een aantal kleine toegankelijkheidselementen die je eenvoudig zelf kan uitvoeren en die slechts (zeer) beperkte kosten met zich meebrengen. Deze beperkte inspanningen kunnen je al snel een beter resultaat opleveren!

Ga voor tips kijken bij: **Eerste hulp bij ontoegankelijkheid**, volg de **lampjes**.

> Beperkte aanpassingen

Is er wat meer aan de hand dan louter (her)inrichten en moet je **kleine aanpassingen** doen aan het gebouw die mogelijk zijn **zonder een bouwvergunning**, dan ook kan je rekening houden met toegankelijkheid. Nu je toch werken gaat doen, zorgen een aantal noodzakelijke toegankelijkheidselementen immers voor een goede uitvoering. Omdat het kleine aanpassingen zijn kunnen deze binnen een beperkte termijn en met een beperkte kost aangepakt worden.

Ga voor tips kijken bij: **Eerste hulp bij ontoegankelijkheid**, volg de **sleutels**.

> Grote (ver)bouwwerken

Komt die nieuwbouw waar je al jaren van droomt eindelijk in beeld of ga je in het bestaande gebouw grotere werken uitvoeren dan ga je **verbouwen of bouwen met een bouwvergunning**. Dit betekent dat je o.a. zal moeten rekening houden met de regelgeving toegankelijkheid. Ben je hier niet mee in orde, dan krijg je immers geen bouwvergunning.

Deze regelgeving alleen is niet voldoende om een toegankelijk jeugdlokaal te bekomen. Afhankelijk van de situatie en de grootte van het jeugdlokaal kan het immers zijn dat de regelgeving niet of slechts beperkt van toepassing is. Bovendien is de regelgeving vrij algemeen, en gaat het over de structuur van het gebouw en minder over de afwerking en inrichting. Dit terwijl een toegankelijk jeugdlokaal begint met een goed ontwerp, maar ook rekening houdt met details in de afwerking.

Achteraf toch nog moeten aanpassen is een spijtige en vaak kostelijke zaak. Wil je de bal niet misslaan en stel je een goed toegankelijk gebouw voorop, integreer dan de principes van integrale toegankelijkheid van bij de start van het ontwerp!

Ga voor meer toelichting rond de wettelijke bepalingen kijken bij: **Regelgeving**.

Ga voor aanbevelingen voor een goede toegankelijk gebouw kijken bij: **Toegankelijk (ver)bouwen**.

2. Eerste hulp bij ontoegankelijkheid

In dit deel willen we vooral oplossingen weergeven die je snel kan doen en met een beperkt budget. Dit betekent dat de oplossingen allemaal te maken hebben met ofwel:

- de organisatie van de werking;
- de afwerking van het gebouw: vb. een contrasterende waarschuwingsstrook aanbrengen op een drempel, een ander kleurtje aanbrengen op de wand voor meer contrast, een leuning voorzien voor meer veiligheid ... ;
- de inrichting van het gebouw: vb. de keuze van de tafels en stoelen, de toog, de plaatsing van meubels en spelmateriaal in de ruimte

Voor jeugdlokalen met veel jonge gebruikers is ook veiligheid een bijzonder aandachtspunt. Ook dit is een onderdeel van toegankelijkheid. Doorheen het gebouw zijn er verschillende aandachtspunten waar je rekening mee kan houden voor een veiliger gebruik.

Let op, niet alle oplossingen zijn even makkelijk zelf uit te voeren:

Deze lampjes geven aan dat een knelpunt eenvoudig door jezelf, snel en zonder grote kost op te lossen is.

Deze sleutel geeft aan dat een knelpunt wat meer voorbereiding nodig heeft, er eventueel hulp gevraagd moet worden en de oplossing meestal een beperkte kostprijs meebrengt. Om deze reden spreken we dan ook over 'beperkte aanpassingen'.

[Plan van aanpak voor beperkte aanpassingen >>](#)

Twijfel je toch of het knelpunt wel eenvoudig weg te werken is en of je een goede oplossing hebt bedacht? Bekijk dan even de aanbevelingen m.b.t. dit knelpunt in het deel: **Toegankelijk (ver)bouwen**.

Plan van aanpak voor beperkte aanpassingen:

Om er zeker van te zijn dat je goed bezig bent, kan je dit beperkt actieplan als leidraad gebruiken:

Stap 1: Knelpunten detecteren in het gebouw. Indien meerdere knelpunten, maak dan een oplistijng. vb. drempel aan een toegangspad, ondergrond toegangspad, ...

Stap 2: Oplossingen zoeken bij het betreffende knelpunt ('sleutel').

- Beperkt ontwerp (oplossing toepassen) voorbereiden: bepalen van keuze materialen, kleuren, wijze van uitvoeren, uitvoerder ...
- Is het knelpunt verholpen met de gevonden oplossing? Toets af met de aanbevelingen uit het deel '**Toegankelijk (ver)bouwen**'.
- Er bestaat nog geen oplossing voor mijn probleem? → Zie deel "**Meer weten?**" voor het stellen van een infovraag of voor het vragen van advies.

Stap 3: Een vakman contacteren, offerte opvragen.

- Oplossing bespreken met de vakman. Wat kan je misschien zelf doen?
- Maak de vakman attent op het gewenste resultaat. Maak eventueel gebruik van de fiches uit het deel '**Toegankelijk (ver)bouwen**'.

Stap 4: Bevraging tijdens de uitvoering.

- Is het knelpunt goed opgelost?

2.1 Organisatorische oplossingen

Jeugdverenigingen staan er om bekend dat ze knappe dingen doen met een beperkt budget. Heel wat oplossingen moeten zelfs helemaal niets kosten omdat ze gewoon kunnen gebeuren door een

aanpassing in de organisatie of met hulp van de groep. Oplossingen zijn vooral te bereiken door samen te werken of het herprogrammeren van bepaalde activiteiten:

- Met een beetje hulp of een groepswissel (van de verdieping naar het gelijkvloers) kan een jongere met een rolstoel toch deelnemen aan de activiteiten in de lokalen.
- Heeft er iemand zijn been gebroken? Misschien laten we dat bosspel dan enkele weken wachten en proberen we op ons eigen (vlak) terrein iets te doen of organiseren we een stratenspel.
- Huur of leen bijvoorbeeld een rolstoel en vraag aan een lid om de jongere met het gebroken te begeleiden, zo kan hij met wat hulp gewoon meedoen met het spel.
- ...

Organisatorische oplossingen zijn geen structurele oplossingen, doch kunnen ze al een eerste oplossing zijn voor een (tijdelijk) probleem.

2.2 Oplossingen met betrekking tot de inrichting en de afwerking van het gebouw

Naast organisatorische oplossingen kan je ook aan het gebouw zelf een aantal elementen snel en goedkoop aanpakken, waardoor de toegankelijkheid een stuk verbetert.

Dit hoef je als leiding niet alleen te doen. Betrek de leden bij het toegankelijker maken van je gebouw of maak er een activiteit van die ze samen kunnen doen. Hieronder lees je bij het 'lampje' een aantal tips die je zelf kan doen en hoe je de groep hierbij kan betrekken. De tips worden per gebouwonderdeel besproken.

2.2.1 Bereikbaarheid

Zichtbaarheid

- Ga na of het jeugdhuis of -lokaal duidelijk zichtbaar is vanaf de straat en of mensen gemakkelijk de weg kunnen vinden.

Verlicht je inkomhal bij avondactiviteiten of accentueer de toegang (de toevoeging van een banner of naambord, toevoeging van een luifel, kleurgebruik, verlichting, het aanleggen van een duidelijk toegangspad ernaartoe ...) zodat deze duidelijk zichtbaar is. Het verhoogt tevens de aantrekkelijkheid naar buiten.

- Als het gebouw niet aan de straatkant ligt, zorg er dan voor dat er wegwijzers staan die de weg naar het jeugdhuis of jeugdlokaal aantonen. Deze route is ook goed verlicht zodat mensen gemakkelijk de weg vinden.

Je kan bijvoorbeeld met de groep zelf een naambord, voor aan de toegang, of bewegwijzeringborden, die de weg aanduiden van op de straat tot aan het gebouw, maken. Dit hoeft allemaal niet heel ingewikkeld te zijn. Maak zelf een namiddag tijd of maak met de groep een naambord of bewegwijzeringborden.

[Lees meer tips over goede bewegwijzeringborden bij signalisatie \(toegankelijk \(ver\)bouwen\)>>](#)

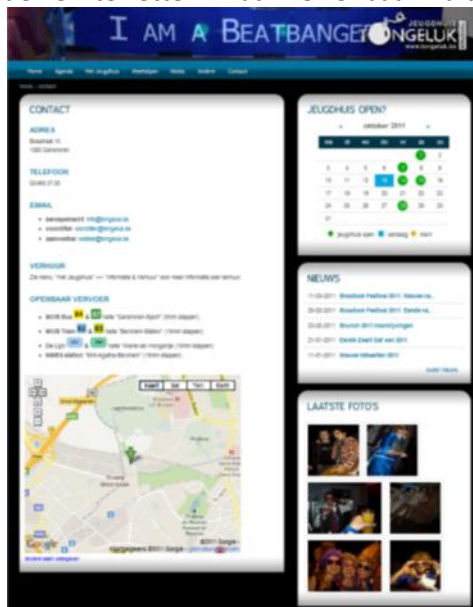

Jeugdhuis Sumo (bewegwijzering)- KSA VKSJ Zele (maakte zelf hun toegangspoort herkenbaar)

Wil je het toch wat structureler aanpakken, dan kan je een aanvraag indienen voor het laten maken en plaatsen van wegwijzers. Dit kan aangevraagd worden bij de gemeente (tegen betaling).

- Belangrijk is om na te gaan welke mogelijkheden (bus, trein, te voet, met de fiets/scooter, met de auto ...) er voor jou jeugdhuis of jeugdbeweging zijn op vlak van bereikbaarheid en deze dan in de verf te zetten. Maak ze kenbaar via de website of via uitnodigingen voor activiteiten ...

Jeugdhuis 't Ongeluk maakt op de website kenbaar hoe je het jeugdhuis kan bereiken vb. via welke buslijnen en via welk treinstation.

Met het openbaar vervoer

- Ga na of je jeugdlokaal te bereiken is met het openbaar vervoer. Als er in de buurt een station of bushalte is, geef dan duidelijk aan hoe het jeugdhuis of -lokaal vanaf dit punt bereikt kan worden.

Te voet

- Ga na of er een goed toegangspad (vlak, zonder obstakels ...) aanwezig is tot aan de jeugdwerking. Indien dit niet het geval is, kan je hier meer tips lezen over hoe je het toegangspad kan verbeteren.

[Lees meer tips over hoe je het toegangspad kan verbeteren bij toegangspaden >>](#)

Met de fiets

- Baken de ruimte voor de fietsenstalling goed af, zo vermijd je dat de fietsen overal neergezet worden en een obstakel vormen in de toegangsroute of aan de speelruimte.

Dit kan je doen door met verf of een ander materiaal een lijn te tekenen rond de fietsenstalling (afbakenen).

JH Sumo – de zone voor fietsen werd in de bestrating ingewerkt, dit vermijdt dat fietsen elders worden gestald. Er is nog voldoende vrije ruimte om te passeren langs de fietsenstalling.

Een boord rond de fietsenstalling kan je voorzien door een andere kleur van klinker te gebruiken, een andere bestrating te kiezen voor het deel waar de fietsenstalling zich bevindt ...

Indien je een meer gesloten fietsenstalling wil, kan je aan de zijkanten afrasteringen in een contrasterende kleur of materiaal voorzien.

Met de auto

- Als er geen aangepaste parkeerplaats werd voorzien maar als er wel ruimte voor is, kan je deze wellicht eenvoudig creëren.

Pas bijvoorbeeld drie bestaande parkeerplaatsen aan door de middelste parkeerplaats naar een parkeervrije zone om te vormen. Deze zone kan als gebruiksruimte dienen voor de twee parkeerplaatsen die er langs gelegen zijn. Ook als er een kleinere zone is tussen twee parkeerplaatsen kan deze gebruikt worden als extra ruimte om in en uit te stappen en als veilige loopzone.

Tussen twee standaardparkeerplaatsen werd een vrije zone voorzien. Deze zone kan door de twee parkeerplaatsen gebruikt worden als veilige ruimte om in en uit te stappen.

Ben je zeer beperkt in ruimte en heb je niet de mogelijkheid om op een andere wijze een aangepaste plaats te voorzien, dan kan je eventueel ook de parkeerplaats die

zich langs een voetgangersdoorsteek bevindt, reserveren als aangepaste parkeerplaats. Zo kan de ruimte van de voetgangersdoorsteek dienen als manoeuvreerruimte bij het uitstappen. Let op, dit is echter geen volwaardige oplossing.

Heb je genoeg ruimte dan kan je de parkeervoorziening heraanleggen en een volwaardige aangepaste en/of voorbehouden plaats realiseren.

[Lees meer over de aangepaste parkeerplaats bij bereikbaarheid \(toegankelijk \(ver\)bouwen\) >>](#)

- Zorg er voor dat een aangepaste en/of voorbehouden parkeerplaats duidelijk gesignaleerd (gemarkeerde randen, bord) wordt.

Een markering kan je ook zelf aanbrengen (witte + blauwe rand) op de ondergrond. Kies niet voor een volledige inkleuring van de ondergrond met blauwe verf (dit kan gladheid veroorzaken) maar voor een gemarkeerde blauwe rand binnen de witte randmarkering.

De markeringen op de grond moeten niet steeds geverfd worden, ze kunnen ook in (gekleurde) materialen uitgevoerd worden (klinkers ...).

[Lees meer over markeringen bij parkeren \(toegankelijk \(ver\)bouwen\) >>](#)

Een officieel verkeersbord (E9a) zorgt ervoor dat de parkeerplaats ook voorbehouden is, dus enkel bruikbaar voor jongeren met een blauwe kaart.

2.2.2 Toegangspaden

Ondergrond

- Niet alle buitenruimte moet verhard zijn. Zorg wel dat de belangrijkste (toegangs)paden een rolstoelvaste ondergrond (effen, aaneengesloten en stroef) hebben.

Als er nog geen toegankelijk pad is tot aan de toegang kan je dit met de vereniging zelf aanleggen door het gebruik van bijvoorbeeld gestabiliseerde kleischelpen, klinkers of betondallen, een slipvrije houten bevloering of door roosters te voorzien. Let op, er dient echter goede aandacht te zijn voor de stabiliteit van de ondergrond en een correcte plaatsing van de materialen. Let op bij het gebruik van roosters.

[Lees hier de richtlijnen voor na bij toegangspaden \(toegankelijk \(ver\)bouwen\) >>](#)

Het gebruik van roosters buiten. De roosters moesten verder doorlopen tot aan de verharding.

Zichtbaarheid

- De paden contrasteren met de omgeving en zijn steeds goed verlicht. Als er nog geen verlichting aanwezig is, wordt deze voorzien bij paden die naar de toegangsdeur van het gebouw of de fietsenstalling gaan. Ook bij de looppaden die gebruikt worden door de kinderen en jongeren om naar de ophaalplek te gaan, is een goede verlichting nodig. Zeker in de wintermaanden wanneer het vroeg duister wordt, is dit een meerwaarde en geeft dit een veiliger gevoel.

Paden kan je zelf contrasterend maken door bijvoorbeeld de randen in een ander materiaal of een andere kleur te voorzien. Als de paden in een speelse kleur voorzien worden, fleurt dit de buitenruimte op en kunnen ze ook als spelelement gebruikt worden. Let wel op met het volledig verven van paden, dit kan glad zijn bij regenweer.

Veiligheid

- Alle obstakels (vuilbakken, spelmateriaal ...) worden aan één zijde van het pad en buiten de loopzone geplaatst.

Je kan met verf een lijn tekenen waar er elementen mogen geplaatst worden en welke ruimte vrij moet blijven om te circuleren.

JH SUMO met krijt worden de looppaden en de zones aangeduid waar objecten kunnen staan

Drempels vermijden

- Niveauverschillen van meer dan 2 cm worden opgevangen door minstens een helling. Let op, vanaf 18 cm is er een combinatie van een trap en een helling nodig.

Is er nog geen helling, dan kan je opteren om voor kleine niveauverschillen zelf een helling aan te leggen. Een (goedkoper) alternatief is om een wegneembaar hellend vlak te voorzien, bijvoorbeeld uit hout of traanplaat. Men dient wel rekening te houden met de afrijdbeveiliging.

Zijn de niveauverschillen groter (groter dan 18cm) en zijn er bijgevolg meerdere treden aanwezig, dan is het vaak minder eenvoudig en moet er structureel ingegrepen worden. Dit wil echter niet zeggen dat er grote werken aan te pas komen. Een goede helling naast de trap is dan een oplossing. De helling kan best in hetzelfde materiaal als het toegangspad uitgevoerd worden. Let wel op een goede uitvoering. [Lees hier de richtlijnen voor na bij hellingen \(toegankelijk \(ver\)bouwen \)>>](#)

Een combinatie van een helling en een trap in beton. Let wel op, er is geen afrijdbeveiliging en geen leuning aan de helling.

- Afhankelijk van de situatie kan ook een deel van de buitenomgeving opgehoogd worden om zo het niveauverschil weg te werken.

2.2.3 Speelweide – buitenruimte

Algemeen

- In een grote open ruimte wordt vaak wild en beweeglijk gespeeld. Kleine, beschutte ruimtes bieden plaats aan kinderen of jongeren die het liever rustig houden. Kinderen met autisme, maar ook anderen, kunnen hier soms nood aan hebben.

Je kan de speelruimte opdelen zodat je naast een grotere ruimte ook een kleinere ruimte hebt zodat een bepaalde groep apart een activiteit kan doen. Dit hoeft geen afgesloten zone te zijn. Het kan ook een klein beschut (met een klein haagje ...) deeltje van de speelweide zijn. Let op, om het overzicht op de speelweide te behouden is de hoogte best beperkt tot 65 à 75 cm.

Veiligheid

- Zorg voor een veilige afsluiting van het terrein. De buitenruimte rond het gebouw is voorzien van een afrastering die voldoende bescherming biedt voor buitenspelactiviteiten.

Dit hoeft geen hoog hek te zijn maar kan bijvoorbeeld gerealiseerd worden door een haag of beplanting aan te brengen. Ook een verplaatsbaar hekwerk kan een oplossing bieden. Let op dat de afsluiting nog voldoende zichtbaar is in de omgeving. Als er bij de afsluiting poortjes voorzien worden, moeten deze wel voldoende breed zijn.

Chiro Kachtem - Akabe Toetertoe Terhagen: beiden hebben een afgesloten buitenruimte waar er toch nog een goed overzicht over het terrein is. Let op dat de afsluiting nog voldoende zichtbaar is in de omgeving.

Jeugdhuis bascule en scouts Heusden-zolder: Een tijdelijk hekwerk zorgt ervoor dat het terrein afgesloten kan worden. Let op dat de afsluiting nog voldoende zichtbaar is in de omgeving.

- Zorg voor een regelmatig onderhoud van de paden.

Ga na of het materiaal nog correct en vlak ligt en of de paden vrij van obstakels (vb. niet overwoekerd door planten, klinkers die niet meer vlak liggen ...) zijn waarover men kan vallen of uitstekende of hangende delen waartegen men kan botsen. Maak melding van knelpunten zodat dit mee opgenomen kan worden bij het onderhoud.

Na verloop van tijd is de verharding omhooggekomen. Dit vormt nu een obstakel.

- Zorg voor een regelmatig onderhoud van de speelweide (grasveld) zodat putten weggewerkt worden, kale plekken niet voorkomen ...
- Voorzie veilige en kindvriendelijke speeltuigen.

Worden speeltuigen vervangen, bekijk dan eventueel ook de toegankelijkheid voor rolstoelgebruikers of kinderen met een mindere mobiliteit, beperktere motoriek ... Vaak kost dit niet meer maar heeft het te maken met een andere keuze of uitvoering.

2.2.4 Toegangen en deuren

Zichtbaarheid

- De toegang tot het gebouw is goed zichtbaar (een eyecatcher).
[Kijk voor meer tips bij bereikbaarheid – zichtbaarheid \(eerste hulp bij ontoegankelijkheid\) >>](#)

Drempels vermijden

- De toegang is drempelvrij. Als er toch een niveauverschil is, kan je opteren om een helling of hellend vlak aan te leggen. Men dient wel rekening te houden met de afrijdbeveiliging.

Een (goedkoper) snel alternatief is om wegneembaar element te voorzien bijvoorbeeld uit traanplaat, hout, oprijgoten Let op, deze oplossingen gebruik je

best niet bij niveauverschillen groter dan 18 cm.

foto links: Een wegneembare helling om een klein niveauverschil te overbruggen als alternatief voor het afschuiven van de dorpel. Foto rechts: Een hellingconstructie in traanplaat werd aan de toegang voorzien. Net voor de toegang is er een horizontaal bordes zodat men vlot de deur kan openen.

Een wegneembare helling om een klein niveauverschil te overbruggen naar een tent of container.

De beste oplossing is om niveauverschillen structureel aan te pakken en bijvoorbeeld een deel van de buitenomgeving op te hogen om zo het niveauverschil weg te werken.

Een helling kan in het zelfde materiaal als het toegangspad of in beton voorzien worden. Best sluit de helling aan op een horizontaal vlak net voor de toegangsdeur. Dit maakt je gebouw niet enkel toegankelijk voor rolstoelgebruikers maar zorgt er ook voor dat je, je materiaal makkelijker naar buiten kan drager of dat de brouwer met zijn steekkar makkelijker de drank kan leveren.

47ste Akabe Koningin Fabiola Edegem – Bij de toegang werd een hellend vlak in beton voorzien. Een betere oplossing was dat er bijkomend een horizontaal vlak voor de deur werd voorzien. Zo kan je zelfstandig de deur openen.

Afmetingen

- Doorgangen en (toegangs)deuren hebben een goede vrije doorgangsbreedte (90cm) zodat iedereen makkelijk kan passeren.

Deuren in het gebouw (bv. naar een lokaal) die te smal zijn en zich niet in een dragende wand bevinden (bijvoorbeeld een wand in gipsplaten), kunnen eventueel makkelijk aangepast worden. Ook als er nieuwe invulwanden voorzien worden met doorgangen of deuren kan je hier rekening mee houden (zonder meerkost!).

Chiro Sint-Filippus Schoten: dit is een voorbeeld van een toegangsdeur met twee deurvleugels die zou eenvoudig vervangen kan worden zodat de doorgangsbreedte geoptimaliseerd wordt. Hier zal echter ook de drempel moeten aangepakt worden.

Als de hoofdtoegangsdeur te smal is maar wel bestaat uit twee deurvleugels, kan je opteren om de volledige deur te vernieuwen. Op dat moment kan je de vrije breedte van één deurvleugel vergroten. Dit kan zonder breek- en kapwerken.

Bediening van de deur

- Heb je geen goede deurkrukken, dan kan je opteren om de deurkrukken te vervangen door meer toegankelijke exemplaren.

Deurkrukken en grepen met een U of L-vorm bieden doorgaans het grootste comfort. De deurkrukken vervangen door een goed ergonomisch model zal ook bijdragen aan een goed en veilig gebruik. Let wel, een goede bevestiging zorgt voor een stabiel gebruik.

Een goed bedienbare L-vormige klink.

Veiligheid

- Matten vormen geen obstakel indien ze korte haartjes en een antislip onderlaag hebben.

Vervang matten die omhoog krullen of beschadigd zijn. Ben je niet in de mogelijkheid om de mat in te werken in de vloer, zorg dan voor een dunne mat met een antislip onderzijde.

Ideaal is de mat verzonken in de vloer uit te voeren. Dit kan eventueel door een vakman uitgevoerd worden of voorop gesteld worden indien men verfraaiingswerken gaat uitvoeren (vloer herstellen, vernieuwen ...). Aandachtspunten zijn dan vooral een goede aansluiting van de profielen (die een verdiept deel maken in de vloer) aan de tegels. Een goede keuze van type mat blijft natuurlijk ook essentieel.

Enter vzw – de ingewerkte vloermat sluit drempelloos aan met de toegangsdeur en de bevoering in het gebouw

- Glazen deuren (en wanden) zijn duidelijk zichtbaar door ze te voorzien van een contrasterende kleurmarkering op drie hoogten: op ooghoogte, op heuphoogte en op vloerniveau.

Een dergelijke contrastmarkering kan je eenvoudig zelf aanbrengen door een zelfklevende glasfolie. Deze is voorzien van een kleeflaag, eenvoudig aan te brengen op glazen vlakken en te verkrijgen bij de doe-het-zelf winkels. Wil je twee vliegen in één klap, verwerk dan het logo of de naam van je jeugdhuis of jeugdbeweging in de markering of maak er iets speels van. Je kan bijvoorbeeld de folie, voordat je dit op het glas kleeft, in een bepaalde figuur of in de gewenste vorm snijden.

Foto links: Akabe Toetertoe Terhagen heeft zijn glazen inkomdeur voorzien van goede contrastmarkering. In de markering werd het logo van Scouts en Gidsen Vlaanderen verwerkt. Foto rechts: Een goede vorm van contrastmarkering door rechte stroken in een contrasterende kleur op het glas aan te brengen.

Foto: Een goede vorm van een contrastmarkering door op het glas een afbeelding aan te brengen. Zo is er een goed evenwicht tussen het doorzicht van het glas en de zichtbaarheid van het glas om te vermijden dat je er tegen loopt.

- Maak deuren goed herkenbaar door ze te laten opvallen door het contrast met de omgeving.

Zorg dat het deurblad of het deurkader een contrasterende kleur heeft ten opzichte van de wand. Ook de deurklink is best duidelijk zichtbaar (goed contrast met het deurblad). Een snelle oplossing is de deurklinken een andere kleur geven als je toch aan het verven slaat.

Foto links: FOS de toekan: De klink is niet duidelijk zichtbaar omdat ze dezelfde kleur heeft als de deur. Foto rechts: Scouts Akabe Lint. Een duidelijk zichtbare deur doordat de witte deur contrasteert met de wand, het logo en de klink contrasteren dan weer met de witte deur.

Zijn de deurbladen nog best goed en wil je hier niets aan wijzigen, dan kan je het contrast ook realiseren door de omliggende wanden een andere kleur te geven.

- Deuren die toegang geven tot lokalen waar de kinderen en jongeren niet moeten zijn, bv. een technisch lokaal, kunnen op slot. Zo vermijd je onveilige situaties. Vooral voor jonge kinderen is dit belangrijk.

Maak onderling goede afspraken en maak een sleutelplan op. Zorg voor een centrale plek voor het bewaren van de sleutels.

2.2.5 Looppaden

Ik ga naar...

- Het gebruik van kleurcontrasten, verschillende materialen, ... draagt steeds bij tot een intuïtief gebruik van de ruimte (bijvoorbeeld een gekleurde strook op de vloer, wand,... die de looprichting aangeeft naar de lokalen of de fuifzaal).

Een dergelijke strook kan vrij makkelijk zelf aangebracht worden vb. met verf, duurzame signaleringstape ... Let vooral op dat er bij drukbelopen gangen gebruik gemaakt wordt van degelijke materialen met een hogere slijtweerstand.

Is de vloerbekleding op korte termijn aan vernieuwing toe, dan kan je door de keuze van materialen met verschillende kleuren of patronen aan een oplossing werken.

Obstakels vermijden

- Zorg dat er geen obstakels zijn. Een goede plaatsing van de voorwerpen kan al wonderen doen en hoeft helemaal niets te kosten. Lijn voorwerpen uit aan één zijde van de loopzone.

Ook informatieborden worden steeds uit de looproute geplaatst zodat ze geen obstakel vormen. Als je merkt dat een informatiebord een obstakel vormt, denk dan eens na of de locatie van het bord wel ideaal is. Als het een staand bord is, is een bevestiging aan de muur misschien wel een optie om ruimte te winnen. Panelen met een bevestiging aan de wand steken max. 10 cm uit zodat ze geen obstakel vormen op de looproute.

- Glazen wanden zijn voorzien van een contrasterende kleurmarkering. [Lees hier meer over bij toegangen en deuren>>](#).

Niveaoverschillen opvangen

- Kleine niveaoverschillen (tot max. 18 cm) worden overbrugd door een helling of hellend vlak.

Is er nog geen helling (enkel een trede) dan kan je werken met een wegneembare oprijplaat of hellend vlak. Deze kan je makkelijk zelf voorzien. Het maakt je gebouw toegankelijk voor rolstoelgebruikers en zorgt er ook voor dat je, je materiaal makkelijker door het gebouw kan dragen. Let wel op een stevige bevestiging zodat ze niet makkelijk los komt. Het vlak zelf moet ook stevig genoeg zijn zodat dit niet doorbuigt bij gebruik.

Een helling werd aangebracht om het niveaoverschil te overbruggen. Boven en onderaan de helling is er een horizontale ruimte. De ruimte bovenaan de helling mocht groter zijn om voldoende manoeuvreerruimte te hebben.

Omwille van een stabiel en duurzaam gebruik (langere periode) is een vaste oplossing vaak beter. Het hellend vlak kan dan structureel uitgevoerd worden in beton of met vloertegels.

2.2.6 Niveauverschillen

Algemeen

Drempels vermijden

- Drempels worden tot een minimum beperkt. Niveauverschillen moeten op een toegankelijke en veilige wijze overbrugd worden. Kleine niveauverschillen kunnen vaak snel en eenvoudig weggewerkt worden, grotere niveauverschillen vragen vaak een structurelere ingreep.

Trap

Zichtbaarheid

- Treden en tussenbordessen zijn voorzien van een contrastmarkering, zeker op plaatsen waar de lichten gedoofd worden of bij duisternis.

Als je trap nog geen contrastmarkering heeft, kan je die zelf aanbrengen met gekleurde zelfklevende signaleringsbanden. Fluorescerende stroken op de trap treden, zoals bij evenementen en fuiven, verhogen de veiligheid voor iedereen. Belangrijk is dat de markering ononderbroken doorloopt over de volledige breedte van de trede.

Jeugdhuis Genk: De trap werd voorzien van een goede contrastmarkering op elke trede.

- Voorzie steeds waarschuwingmarkeringen ter hoogte van de onderste en bovenste trede en op de bordessen. Dit is voor de veiligheid zodat je gewaarschuwd wordt bij het naderen van de trap.

Er zijn tactiele waarschuwingmarkeringen (noppen) op de markt die je zelf kan aanbrengen. Let op een goede uitvoeringswijze.

Leuningen

- Omwille van veiligheid en hulp bij het lopen, wordt aan beide zijden van de trap een continu doorlopende, goed omgrijpbare dubbele leuning aangebracht.

Werd er nog geen leuning voorzien aan twee zijden, dan is dit zeker iets wat prioritair moet gebeuren voor het veilig gebruik van het gebouw. Voorzie ze op een goede hoogte. [Lees hier meer over bij trap in het deel toegankelijk verbouwen >>.](#)

Helling

Zichtbaarheid

- De start en het einde van de helling zijn voorzien van een contrastmarkering, zeker op plaatsen waar de lichten gedoofd worden of bij duisternis.

Als de helling nog geen contrastmarkering heeft, kan je die zelf aanbrengen met gekleurde zelfklevende signaleringsbanden. Net zoals aan de trap kunnen ook hier fluorescerende streken toegepast worden. Belangrijk is dat de markering ononderbroken doorloopt over de volledige breedte van de helling.

Leuning

- Omwille van veiligheid en hulp bij het lopen wordt aan beide zijden van de helling een stevige leuning aangebracht op twee hoogtes.

Werd er nog geen leuning voorzien aan twee zijden, dan is dit zeker iets wat prioritair moet gebeuren voor het veilig gebruik van het gebouw.

[Lees hier meer over bij helling in het deel toegankelijk verbouwen >>](#)

Veiligheid

- Aan de open zijdes (daar waar geen wanden aan de helling grenzen) van de helling is het belangrijk dat er een afrijdbeveiliging of rand is. Dit is niet enkel belangrijk voor rolstoelgebruikers, maar ook om te vermijden dat je met je voet langs de helling glijdt of om te vermijden dat bijvoorbeeld de brouwer met zijn steekkar langs de helling terecht komt.

Dit kan bijvoorbeeld door een houten lat aan de rand, of een metalen of houten plaat tegen de zijkant te bevestigen. De afrijdbeveiliging is minimum 5 cm hoog.

De houten trap heeft tegen de zijkanten een houten lat als afrijdbeveiliging.

lift

Veiligheid en toegankelijkheid

- Let op, het verbeteren van knelpunten bij liften kan je vaak niet zelf doen. Je kan bijvoorbeeld niets bevestigen tegen de liftwanden.

Zelf actie ondernemen aan een lift is dus niet zo verstandig. Wel kan je zelf een aantal knelpunten detecteren en melden aan de fabrikant of de onderhoudstechnicus.

- Een liftstelsel moet op vlak van toegankelijkheid regelmatig op een aantal onderhoud- en afwerkings-elementen gecheckt worden. Ga regelmatig na of je knelpunten kan opmerken en meld deze. Oudere bestaande liften zullen op een bepaald moment ook aangepast moeten worden. Een aantal aspecten in functie van toegankelijkheid kunnen dan meegenomen worden.

Kijk regelmatig de stopnauwkeurigheid na. De stopnauwkeurigheid is het al dan niet aanwezige minimale niveauverschil tussen de bewegende kooi en de vaste vloer op de verdiepingen. Dit niveauverschil moet zo klein mogelijk zijn voor het vlot in- en

uitstappen. Als de stopnauwkeurigheid niet regelmatig wordt nagekeken, kan het zijn dat er een te grote drempel ontstaat tussen de vloer van de ruimte en de vloer van de lift. Indien dit het geval is, neem je best contact op met de liftfabrikant om de lift terug correct af te stellen.

Kijk de snelheid waarmee een liftdeur sluit na. Dit is belangrijk om rolstoelgebruikers, maar ook kinderen rustig de lift in- en uit te laten rijden of stappen. Ook hier neem je best contact op met de liftfabrikant om de lift terug correct af te stellen.

Is er een spiegel aanwezig? Zo kunnen kinderen of jongeren in een rolstoel of hun begeleider, bij het verlaten van de lift, in de spiegel kijken of er zich iemand achter hen bevindt. Vraag na of er hiervoor een eenvoudige oplossing mogelijk is zoals bijvoorbeeld tijdelijk een spiegellende folie voorzien tegen de achterwand.

Zijn de bedieningsknoppen van de lift voldoende zichtbaar en contrasteren ze tegen de wand? Indien niet, ga dan na of er hiervoor een eenvoudige oplossing mogelijk is zoals bijvoorbeeld een contrasterende rand, met behulp van een tape, aan te brengen rond het bedieningspaneel.

Het concreet oplossen van deze bovenstaande knelpunten moet echter steeds door een vakman gebeuren!

2.2.7 Inrichting

Ruimte tussen het meubilair

- Plaats de meubels zo, opdat er op een aantal plaatsen in de ruimte of in een lokaal een vrije zone is waar een rolstoelgebruiker kan manoeuvreren, rechtsomkeer kan maken, ...
- Als het meubilair makkelijk verplaatsbaar is, kan er indien nodig meer ruimte gecreëerd worden en kan je snel enkele plaatsen vrijmaken voor rolstoelgebruikers.
- Zorg voor een rechtlijnige schikking van het meubilair. Doorgangen tussen het meubilair zijn min. 90 cm breed. Reken daarbij de gebruiksruimte van stoelen in. Doorgangen worden smaller als er mensen aan een tafel zitten.

Baken, bijvoorbeeld met krijt of met een gekleurde tape, de zone af waar iedereen het meeste loopt of waar de tafels en stoelen staan.

Tafels en stoelen

- Hou bij de aankoop van nieuwe tafels en stoelen rekening met de veiligheid en de onderrijdbaarheid.

Tafels en stoelen hebben best afgeronde hoeken en contrasteren met de omgeving. Zo kan niemand zich pijn doen aan het meubilair en is het meubilair ook goed zichtbaar voor kinderen of jongeren die minder goed zien.

Voorzie in het jeugdhuis naast hoge tafels ook lagere onderrijdbare tafels. De onderrijdbare tafels zijn min. 70 cm hoog, 60 cm diep en 90 cm breed, zodat rolstoelgebruikers er onder kunnen plaatsnemen.

Het podium

- Een podium of draaitafel is vaak verhoogd. Optimaal is deze ook bruikbaar voor rolstoelgebruikers.

Ook een podium of draaitafel in het jeugdhuis kan snel uitgerust worden met een (verplaatsbare) hellend vlak, oprijgoten ...

Een hellingsbaan naar een podium. De helling is wel te steil om zelfstandig bruikbaar te zijn.

- Zorg aan de rand van het podium voor een afrijdbeveiliging. Een rand kan zelf aangebracht worden door een houten plankje als rand te bevestigen.

De toog

- De toog moet goed zichtbaar en bereikbaar zijn.

Bekijk zelf eens hoe de tafels en stoelen geplaatst zijn. De bereikbaarheid van de toog kan ook opgelost worden door de tafels en stoelen er rond een andere opstelling te geven.

De toog goed zichtbaar uitwerken kan door deze in een contrasterende kleur of materiaal te voorzien (vb. met verf) of door accentverlichting aan te brengen boven de toog. Ook voor een goede verstaanbaarheid in communicatie kan accentverlichting een hulp zijn. Als iemand iets komt bestellen is het belangrijk dat je kan gebruik maken van liplezen of dat je correct ziet of iemand een bepaalde suggestie doet met zijn handen.

Jeugdcentrum Ahoy Wijnegem: Het patroon op de toog geeft een goed contrast maar optimaal was de achterwand effen zwart, dit zou de toog beter zichtbaar maken.

- Er is aan de toog ook een verlaagd, en eventueel onderrijdbaar, deel.

Bij een bestaande toeg is het niet altijd evident om ook een verlaagd deel te voorzien, maar indien mogelijk kan je zelf aan de zijkant van de toeg een verlaagd (en optimaal onderrijdbaar deel) aanbrenge zodat ook rolstoelgebruikers kunnen bediend worden. Dit kan bijvoorbeeld onder de vorm van een opklapbaar deel dat tevens de toegang tot de toegruimte afsluit.

- Geef steeds duidelijk weer wat er te verkrijgen is aan de toeg en aan welke prijs.

Bied bijvoorbeeld ook een extra gedrukte prijslijst aan op de tafels. Bij voorkeur heeft deze ook afbeeldingen van de producten. Een combinatie van tekst en beeld is altijd duidelijker, zeker voor personen met een mentale beperking.

cola x,xx euro

Foto links: Jeugdhuis tJOC Buggenhout: Een gedrukte prijslijst is voor sommige personen een meerwaarde.

Foto rechts: Wanneer de prijslijst uitgewerkt wordt met een afbeelding van het product, is dit voor sommigen een meerwaarde.

Prijslijsten worden steeds voorzien in een voldoende groot lettertype, met voldoende contrast tussen de letters en de achtergrond en in een toegankelijk lettertype.

[Meer informatie over de toegankelijkheid van letters en cijfers is terug te vinden in het deel signalisatie >>](#)

Bedieningselementen

- Bied de mogelijkheid aan om jassen aan een kapstok op te hangen. Zo hinderen ze niet tijdens een activiteit en kunnen ze ook niet op de grond vallen en een obstakel vormen.

De kledinghaken moeten bereikbaar zijn voor iedereen. Voorzie ze daarom op verschillende hoogten: laag en hoog. Let er wel op dat de hoge kledinghaken (in gebruik) de lage niet versperren.

De kapstokjes worden op twee hoogten voorzien. Kinderen kunnen vaak niet aan de hogere kapstokjes. Zo kies je de hoogte die voor jou het meest geschikt is.

Vervang slechte of kapotte, en kleine moeilijk bruikbare types kledinghaken door types die makkelijk bruikbaar zijn en waar net wat meer aan kan hangen. Een natte jas weegt vaak net wat meer, jongeren of kinderen hebben wat meer spullen bij.

Afwerking van de ruimte

- Kinderen en jongeren spelen vaak ongeremd. Gebruik voor de veiligheid daarom materialen die zo veel mogelijk sterk en degelijk zijn om veilig spelen toe te laten.
- Zorg voor een goede egale verlichting. Dit is belangrijk voor personen met een auditieve beperking die gebruik maken van liplezen, mimiek ... Ook voor personen met een visuele beperking kan een goede verlichting ervoor zorgen dat de ruimte duidelijker is en dat bepaalde taken zoals vb. lezen makkelijker lukt.
- De kleuren en het materiaalgebruik van de wanden en de vloeren contrasteren. Zo zien personen met een visuele beperking niet alles in één vlak maar zien ze dadelijk waar de vloer stopt en de wanden beginnen. Een contrasterende plint kan hier ook bij helpen.

Een contrasterende kleur op plinten of op wanden kan al vrij snel gebeuren wanneer je met enkele personen aan de slag gaat met verf.

- De akoestische kenmerken van de ruimte zijn een belangrijk aandachtspunt. Slechthorende kinderen en jongeren, maar ook anderen, hebben baat bij een goede akoestiek van de ruimte. Een aantal zaken kunnen eenvoudig gerealiseerd worden (geluidsabsorptie verhogen door gebruik van zachte of holle materialen, weerkaatsende oppervlakken wegwerken ...) maar vragen toch enig onderzoek naar de mogelijkheden. Een goede akoestiek vermijdt het luid roepen, onduidelijke communicatie en zorgt voor het dempen van omgevingsgeluid.

2.2.8 Sanitair

Aangepast toilet

- De toiletruimte is goed onderhouden. Dit is een aspect van gebruikscomfort maar ook van veiligheid.

Een aangepast toilet moet gebruikt worden als toilet en is geen bergruimte.

Onderhoud is dus belangrijk. Zorg ervoor dat de deuren probleemloos sluiten, dat er geen water op de vloer blijft staan, dat er ook in het aangepast toilet voldoende toiletpapier is ... Ga regelmatig de toestand van de ruimte na en maak melding van problemen.

- Een aangepast toilet is geen voorbehouden toilet, het kan door iedereen gebruikt worden.

Het gebruik door iedereen zal o.a. bijdragen aan het vermijden van stigma, beter onderhoud ...

De toiletruimte kan bijvoorbeeld ook uitgerust worden met een verzorgingstafel bij specifieke werkingen. Dit hoeft niet altijd een kostelijke zaak te zijn. Het stimuleert vooral een multifunctioneel ruimtegebruik.

47ste Akabe Koningin Fabiola Edegem: In het aangepast toilet hebben zij zelf een verzorgingstafel voorzien.

- Een aangepast toilet heeft hulpmiddelen zoals beugels.

Heb je een goed aangepast toilet maar geen beugels, dan kan je het zelfstandig gebruik ondersteunen door deze correct te voorzien. Een vaste beugel voorzie je aan de wand, een opklapbare beugel aan de open zijde van de toiletpot.

Een vaste beugel aan de wand en een opklapbare aan de open zijde.

- De wastafel is onderrijdbaar.

Als er nieuwe wastafels komen, kies dan voor een onderrijdbaar type. Dit betekent ondermeer dat de leidingen voor de afvoer met een beperkte diepte uitgevoerd worden.

- Zorg dat de spiegel zowel vanuit zittende als vanuit staande positie bruikbaar is.

Je kan ook twee verschillende spiegels voorzien, één die lager geplaatst is en één die hoger geplaatst is. Minstens één van de spiegels moet vanuit zittende positie bruikbaar zijn.

Akabe Toetertoe Terhagen: Er werden twee spiegels op verschillende hoogten voorzien zodat ze vanuit zittende en staande positie gebruikt kunnen worden. Optimaal wordt het spiegelend oppervlak wel groter voorzien.

- De toiletrolhouder moet vanuit zittende positie vanaf de toiletpot bruikbaar zijn. Ze kan bevestigd worden op de zijwand of gecombineerd worden met de voorziene beugel(s). Deze kan makkelijk herplaatst worden.
- Sluitsystemen van sloten met een verlengde hendel of hefboom zijn het meest aangewezen.

Zijn de deuren van het toilet nog sluitbaar met een sleuteltje dan kan je opteren om de sloten te vervangen door meer toegankelijke exemplaren.

Een slotje met een verlengde hendel is makkelijk in gebruik. Je moet er weinig kracht op zetten en je hebt er geen fijne motoriek voor nodig.

Veiligheid

- Een kraan is goed hanteerbaar en veilig in gebruik.

Als er een nieuwe kraan geplaatst wordt, kies dan voor een éénhendel- of automatische thermostatische kraan.

Akabe De Kim Zottegem: Een eenhendelkraan is makkelijk bedienbaar zelfs met een vuist of elleboog.

- Om de ruimten ‘leesbaar’ te maken voor personen met een visuele beperking, worden contrasterende materialen en kleuren gebruikt.

Heb je witte sanitaire toestellen dan kan de achterliggende wand met een likje verf contrasterend gemaakt worden.

[Meer informatie over goede contrasten is terug te vinden bij heel deel signalisatie>>](#)

- Ook een goede verlichting over de hele ruimte en zeker ter hoogte van de toiletpot en de wastafel is belangrijk.

2.2.9 Signalisatie en informatie

Signalisatie als ondersteuning van een toegankelijk jeugdlokaal

- Informatie(borden) is noodzakelijk en bevindt zich op een logische locatie in het gebouw.

Belangrijke plaatsen waar je informatie moet kunnen terugvinden zijn o.a. de inkomhal of bij de toegang tot een gebouw. Ook in de verschillende lokalen kan een informatiebord voorzien worden. Zorg ook dat deze informatiepanelen of borden goed zichtbaar zijn.

- Maak elk lokaal kenbaar. Van aan de toegang is er een duidelijke signalisatie naar de verschillende lokalen of ruimten.

Je kan dit doen door de naam van het lokaal of de groep die zich in het lokaal bevindt aan te brengen op of naast de deur, of door middel van kleur. Maak er bijvoorbeeld een activiteit van om het mooiste ontwerp te maken voor de deur van een groepslokaal. Pas het ontwerp eventueel wel aan zodat bij uitvoering rekening wordt gehouden met goede kleurcontrasten (zie verdere tips).

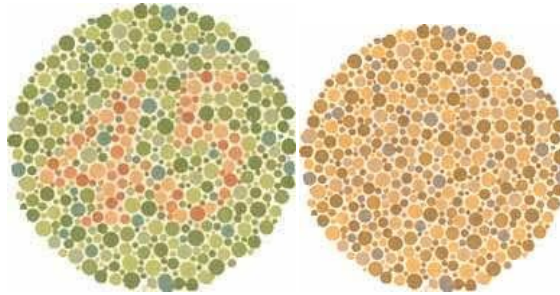
- De signalisatie is ongeveer hetzelfde doorheen het hele gebouw (plaatsing op dezelfde locatie vb. altijd rechts van de deur, altijd aan het plafond ..., dezelfde kleuren, hetzelfde lettertype ...).
- Voor een goed gebruik door iedereen voorzie je signalisatie en informatie best in een combinatie van verschillende elementen. Zowel visuele, auditieve en tactiele vormen van informatie zijn belangrijk.

Een handige en eenvoudige tip om te weten of de kleurcombinatie (visueel) van jouw lokalen een goed contrast heeft, is een foto(kopie) nemen en deze omzetten in zwart-wit. Zo zal je snel zien welke elementen opvallen en welke bijvoorbeeld opgaan

in de wand of de vloer.

Vermijd in functie van kleurenblindheid ook best de kleurcombinatie rood-groen. Kleurenblinde personen kunnen deze kleuren niet van elkaar onderscheiden.

Links: De Ishihara-test zoals personen zonder kleurenblindheid hem zien. Rechts: De Ishihara-test bij rood-groen kleurenblindheid: het cijfer is in de rechter figuur niet meer zichtbaar.

[Meer gedetailleerde aanbevelingen over visuele signalisatie vind je in het deel Signalisatie \(toegankelijk \(ver\)bouwen\)>>](#)

- Maak gebruik van pictogrammen om de (tekstuele) informatie te ondersteunen in een gebouw.

Kinderen en jongeren met autisme, een verwante stoornis of een cognitieve of verstandelijke beperking, anderstaligen of kinderen die nog niet goed kunnen lezen hebben moeite om hun omgeving (informatie, oriëntatie in het gebouw ...) te begrijpen. Ook wat mensen zeggen en doen, het verloop van de gebeurtenissen, begrippen als tijd en ruimte, wat waar en wanneer te doen ... is vaak erg abstract en onbegrijpelijk voor hen. Om dit voor hen te verhelleren, betekent heel vaak dat we moeten gaan visualiseren. De aanwezige signalisatie moet daarom zeer duidelijk, eenvoudig en overzichtelijk zijn. Duidelijke pictogrammen zijn makkelijker te begrijpen dan tekst. Een groot aantal voorbeelden zijn terug te vinden op <http://www.sclera.be/>.

Zorg ervoor dat minstens het sanitair met een pictogram aangeduid is zodat kinderen dit snel kunnen terugvinden. Dit kan door een logo op de deur of op de aangrenzende wand aan te brengen. Logo's onder de vorm van stickers of plaatjes zijn in vrijwel elke doe-het-zelf handel te verkrijgen.

- Merk je dat jouw gebouw niet correct de weg aanduidt of de bezoekers het juiste lokaal niet kunnen vinden? Is er al eens iemand de weg kwijt geraakt? Dit betekent dat de signalisatie in je gebouw niet optimaal is. Het kan ook zijn dat de bewegwijzerings- en informatieborden er wel zijn maar minder zichtbaar zijn omdat ze niet correct geplaatst werden (te hoog, te laag ...) of omdat ze niet op een logische locatie aangebracht zijn.

Doorloop het gebouw met iemand die er nog nooit geweest is en vraag hem/haar om de weg te vinden vanaf de toegang naar de verschillende functies of lokalen. Als je in een bepaald lokaal bent, vraag je aan die persoon of hij nu ook de weg terugvindt naar ondermeer de hoofdtoegang, het sanitair en de auto, fiets ... waarmee hij/zij is gekomen. Op die manier merk je op welke punten je nog extra signalisatie (bewegwijzeringsborden, informatieborden of naamborden met de functies van het lokaal) kan gebruiken.

Jeugdhuis Genk (duidelijke signalisatie) – het contrast tussen de letters en het bord is goed, het contrast tussen het bord en de wand kon beter.

Dergelijke signalisatieborden kan je makkelijk zelf maken. Neem stevig karton en maak hier bordjes van in de gewenste maat. Met stift of verf kan je de bordjes vormgeven of er tekst op aanbrengen. Iets duurzamere signalisatie maak je zelf door in de doe-het-zelf winkel op zoek te gaan naar een stevige plaat. Deze kan je dan in de gewenste afmetingen zagen. Vervolgens kan je met verf of stift er informatie of bewegwijzering op aanbrengen.

Voor meer gedetailleerde aanbevelingen over visuele signalisatie vind je in het deel [Signalisatie \(toegankelijk \(ver\)bouwen\)>>](#)

Toegankelijke informatie

- Als de vereniging een website heeft, zorg dan ook dat deze toegankelijk is. Je kan hier ook een AnySurfer kwaliteitslabel voor krijgen.

Op www.anysurfer.org vind je de AnySurfer checklist met de basisvoorwaarden voor een toegankelijke website.

- Geef duidelijke informatie over de toegankelijkheid van het jeugdlokaal of jeugdhuis (bv. de aanwezigheid van een aangepast toilet, voorbehouden plaatsen ...). Je kan dit doen door dit op de website weer te geven, in een brief bij de startdag van de jeugdvereniging te vermelden ... Contactgegevens, bereikbaarheid en andere belangrijke gegevens worden duidelijk vermeld.
- Voor kinderen en jongeren is het steeds belangrijk dat de informatie nog eens mondeling herhaald wordt. Vooral kinderen met autisme, ADHD ... maar ook anderstaligen hebben hier nood aan. Ook structuur is voor heel wat kinderen belangrijk.

Om structuur te bieden en duidelijk te maken welke activiteiten er zullen plaatsvinden kan er bv. een overzichtsbord aan de toegang of in het lokaal geplaatst worden met de activiteiten van de (namid)dag ... Hier kan ook gewerkt worden met pictogrammen. Elke keer als de kinderen het niet meer weten kunnen ze zien wat er nog staat te gebeuren. Zo krijgen ze grip op de (namid)dag.

Scouts Neerpelt (foto TGB –bord)

2.3 Gebouwmanagement

Allergie

- Gebruik stofvrije en onderhoudsvriendelijke materialen, vermijd tapijt. Dit is niet alleen makkelijk in gebruik maar ook nodig voor jongeren met allergie. Dit is ook een aandachtspunt voor gordijnen en andere gebruikte stoffen in de ruimte.
- Let op bij de keuze van planten en groen. Niet alleen kunnen deze giftige zijn, heel wat planten kunnen allergische reacties veroorzaken.

Onderhoud

- Worden nieuwe meubelen aangekocht, vloeren vervangen, wanden geveerd ... zorg er dan voor dat ze makkelijk te onderhouden zijn. Dit zorgt niet alleen voor properdere gebouwen, maar beperkt ook de kans op allergie.
- Zorg voor een regelmatig onderhoud van het gebouw, van de buitenpaden of de buitenruimte.

Ga regelmatig na of het materiaal nog correct en vlak ligt en of de paden vrij van obstakels zijn (vb. niet overwoekerd door planten, klinkers die niet meer vlak liggen ...) waarover men kan vallen of uitstekende of hangende delen waartegen men kan botsen. Bekijk ook of deurklinken nog stevig genoeg zijn, of de sanitaire toestellen nog voldoende werken ... Zo stapelen de knelpunten niet op en wordt snel een oplossing gegeven.

Verlichting

- In elke ruimte is een goede basisverlichting aanwezig.

Slechthorenden maken gebruik van liplezen. Hierdoor hebben ze voldoende licht nodig. Voorzie daarom in elke ruimte een goede basisverlichting, vervang kapotte lampen tijdig.

Zorg bv. ook dat het licht op verschillende plekken apart te regelen is. Zo kan je bij een avondje in het jeugdhuis de plek opzoeken waar er net meer licht is dan in de rest van de ruimte. Ook bij de toog, waar je iets wil bestellen is een goede verlichting essentieel.

3. Toegankelijk (ver)bouwen

In dit deel focussen we op de elementen waarmee je bij de (nieuw)bouw of verbouw van een jeugdinfrastructuur rekening moet houden om een goede toegankelijkheid te bekomen. Een goede uitvoering en detaillering is van groot belang. Als je dan toch veel tijd en geld gaat investeren, zorg dan ook voor een correcte uitvoering zodat er geen knelpunten meer zijn en het gebouw goed bruikbaar wordt.

Heel wat elementen in functie van toegankelijkheid kan of moet je van bij de start van het ontwerpproces opnemen. Doe je dit niet, dan kan dit betekenen dat je later, tijdens het gebruik, problemen ervaart. Denk maar aan een jongere of kind met een gebroken been, de brouwer die de drankvoorraad komt bijvullen ...

Een belangrijke regel is dat indien men achteraf aanpassingen moet doen, doordat bijvoorbeeld bepaalde materialen niet voldoen of bepaalde elementen fout geplaatst of uitgevoerd werden, dit niet alleen hogere kosten met zich meebrengt, het eindigt meestal ook in compromissen die het gebruik van het gebouw en de esthetiek niet ten goede komen. Deze goede raad is dus zeker goud waard!

Om een aantal belangrijke elementen meer uit te diepen, werden fiches opgemaakt. Per gebouwonderdeel (thema) worden aan de hand van een tekening* met foto's de belangrijkste kenmerken en afmetingen in functie van toegankelijkheid weergegeven. Daarop volgen een aantal richtlijnen en een fotogallerij met voorbeelden uit de praktijk.

**Deze tekeningen komen uit bestaande wenkenbladen. Het is de bedoeling dat deze tekeningen vervangen worden door tekeningen die specifiek uitgewerkt worden voor jeugdinfrastructuur.*

Plan van aanpak voor toegankelijk (ver)bouwen:

Om een goede toegankelijkheid te realiseren kan in elke fase van het (ver)bouwproces een actie ondernomen worden. Het zorgt voor een geïntegreerde aanpak en een gegarandeerd resultaat zodat het gebouw een goede investering wordt.

Fase		Ankerpunten in functie van toegankelijkheid	Acties
1	Wij hebben een idee ...	De wensen met betrekking tot de toegankelijkheid van het toekomstige gebouw worden onderzocht en omschreven voor de ontwerpers	- Schrijf uit wat de wensen voor de toegankelijkheid zijn. - Ga na wat de huidige knelpunten zijn in functie van toegankelijkheid bij het bestaande gebouw.
2	(Voor)ontwerp tot bouwaanvraag	De wensen die je kenbaar maakte worden door de ontwerper opgenomen. De (infra)structurele, ruimtelijke criteria (organisatorisch, planmatig) van toegankelijkheid worden vastgelegd in het plan.	- Stel een multidisciplinair bouwteam samen. - Win het advies in van een expert toegankelijkheid. Zij helpen je doorheen het hele ontwerp- en bouwproces. Ga hiervoor een kijkje nemen bij het deel "Meer weten?" - Ga na wat er in functie van de regelgeving toegankelijkheid allemaal moet voldoen. Ga hiervoor een kijkje nemen bij het deel "Regelgeving". - Werk een concreet programma van eisen (welk deel van het gebouw moet waar aan voldoen? Wat is belangrijk?) uit m.b.t. toegankelijkheid van het gebouw. Ga een kijkje nemen bij het

			deel “Toegankelijk (ver)bouwen” .
3	Opmaak aanbestedingsdossier tot aanbesteding	De ontwerpers werken achter de schermen aan jullie project. De technische- en detailcriteria van het gebouw en dus ook van de toegankelijkheid (ruimten, bouwelementen) worden opgelegd als voorwaarde voor de uitvoering. Deze criteria worden duidelijk omschreven en opgelijst voor de aannemer in een technisch bestek.	- Vraag aan de ontwerpers om toegankelijkheid vast te leggen in het lastenboek. - Maak ook voor de uitvoerder kenbaar wat de inhoud van het advies met betrekking tot toegankelijkheid is.
4	Bouwfase tot oplevering gebouw	Vanaf nu ga je echt aan de slag, plannen worden realiteit. Ontwerpers, maar ook jij houden controle op de uitvoering, garantie voor de kwaliteit van toegankelijkheid wordt hier werkelijkheid.	- Doe tussentijdse en eindcontroles met betrekking tot toegankelijkheid. Vraag de ontwerper bijvoorbeeld hoe het er in realiteit zal uitzien. - Aftoetsen van toegankelijkheid is een belangrijk onderdeel van de oplevering bijvoorbeeld door externe controle door de toegankelijkheidsexpert.
5	Ingebruikname gebouw	Eens je gebouw er staat ben je natuurlijk apetrots. Toch blijft het hier niet bij. Door het gebruik zal er heel wat moeten onderhouden worden. Gebouwmanagement, ook met oog voor het behoud van het comfort en veiligheid geboden door toegankelijkheid is essentieel in de komende jaren.	- Schrijf voor het management van het gebouw een draaiboek met betrekking tot toegankelijkheid uit. - Zorg dat in het onderhoud toegankelijkheidsknelpunten opgelost worden, deze kunnen immers onveilige situaties veroorzaken. - Denk na over de ‘uit’gankelijkheid bij de evacuatie, bv. evacuatie van personen in een rolstoel – bekijk dit met de brandweer.

Richtlijnen bereikbaarheid:

Zichtbaarheid

- Maak het jeugdhuis of -lokaal duidelijk zichtbaar vanaf de straat.
- Als het gebouw niet aan de straatkant ligt, zorg er dan voor dat mensen gemakkelijk de weg vinden. Een goede signalisatie en bewegwijzering vanaf de straat is een basisvereiste. Eens op het terrein moeten bezoekers de toegang tot het gebouw ook eenvoudig kunnen traceren.
- Zie ook richtlijnen “toegangen en deuren”.

Voorzie keuzes

- Zorg ervoor dat je jeugdhuis of jongerenwerking op diverse manieren vlot te bereiken is en maak dit kenbaar.

Openbaar vervoer

- Geef duidelijk aan hoe men het jeugdhuis of -lokaal vanaf het station of de bushalte in de buurt kan bereiken.

Voetgangers

- Zorg voor een goede aansluiting van het toegangspad vanaf voetpaden of routes van het openbaar domein en zorg dat dit duidelijk herkenbaar is.
- Zie richtlijnen “toegangspaden”

Fietsers

- De fietsen- of scooterstalling bevindt zich zo dicht mogelijk bij de toegang en moet goed aansluiten op de paden rondom het gebouw.
- Baken de ruimte voor de fietsenstalling goed af, zo vermijd je dat de fietsen overal neergezet worden.
- De toegang tot de fietsenstalling is voldoende breed om met twee fietsen langs elkaar te kunnen passeren.
- Voorzie bij de fietsenstalling voldoende ruimte voor alternatieven zoals scooters.
- Het plaatsen van een fiets moet met geringe kracht mogelijk zijn. Een aanbod van verschillende types fietsenrekken kan een oplossing bieden.
- Aanbevelingen voor het ontwerp van voorzieningen voor fietsers: Stallingswijzer

Voorrijdmogelijkheid

- Een voorrijdmogelijkheid of een ‘kiss and ride’ zone is een meerwaarde om kinderen of jongeren met of zonder een beperking op een veilige plek vlakbij de toegang af te zetten en op te pikken.
- Voorzien deze voldoende ruim (lengte) zodat er meer dan één wagen tegelijk kan stoppen en zodat men veilig in en uit kan stappen of iemand in en uit de wagen kan helpen.
- Zorg voor een voldoende grote en veilige zone voor wachtende kinderen.

Standaard parkeerplaatsen

- De afmeting varieert tussen de 2,00 à 2,50 m breedte en 4,00 à 4,50 m lengte. Een grotere breedte is wenselijk.

Comfortparkeerplaatsen

- Deze zijn groter dan standaard parkeerplaatsen. Ze mogen door iedereen gebruikt worden en zijn niet uitsluitend voorbehouden voor personen met een beperking.

Aangepaste parkeerplaatsen

- Voorzien min. 1 aangepaste parkeerplaats. Deze parkeerplaatsen zijn min. 3,50 m breed en 5 m lang (6 m lang als de auto's achter elkaar geparkeerd worden) en liggen zo dicht mogelijk bij de toegang tot het gebouw (bij voorkeur niet verder dan 25 m).
- Ze worden duidelijk gesignaleerd (gemarkeerde randen).
 - Binnen de witte randmarkering die de parkeerplaats afbakent, wordt de zone van de parkeerplaats blauw ingekleurd of is een gemarkeerde blauwe rand voorzien.
 - Het 'Internationaal Toegankelijkheidssymbool (ITS)' (rolstoelsymbool) is op het oppervlak aangeduid.
- Bij grotere parkeerterreinen is het aan te raden de aangepaste parkeerplaats ook voorbehouden te maken.
 - De aangepaste en voorbehouden parkeerplaats is daarenboven ook voorzien van een signalisatiebord, het officieel verkeersbord E9a, in combinatie met het Internationaal Toegankelijkheidssymbool (ITS).
- Het parkeervak heeft een dwarshelling van max. 2% en heeft een rolstoelvaste ondergrond (effen, aaneengesloten en stroef).
- Als bij een gebouw (op een privaat terrein) geen of onvoldoende ruimte aanwezig is voor voorbehouden parkeerplaatsen, kan in samenspraak met de gemeente of de politie een oplossing gezocht worden op het openbaar domein.

Bereikbaarheid in de praktijk

Akabe 47 Edegem		Chiro Sint-filippus Schoten		Chirojongens 'wij' - jeugdhuis Club 9 Koersel	
Akabe Toetertoe Terhagen		Chiro Kachtem		Jeugdcentrum Ahoy Wijnegem	
Jeugdcompetentiecentrum Zappa Kiel		Jeugdhuis Bascule Heusden-Zolder		Jeugdhuis Genk	

3.2 Toegangspaden

Toegangspaden zijn voldoende breed, goed herkenbaar en contrasterend met de omgeving - Chiro Sint Jan Kachtem

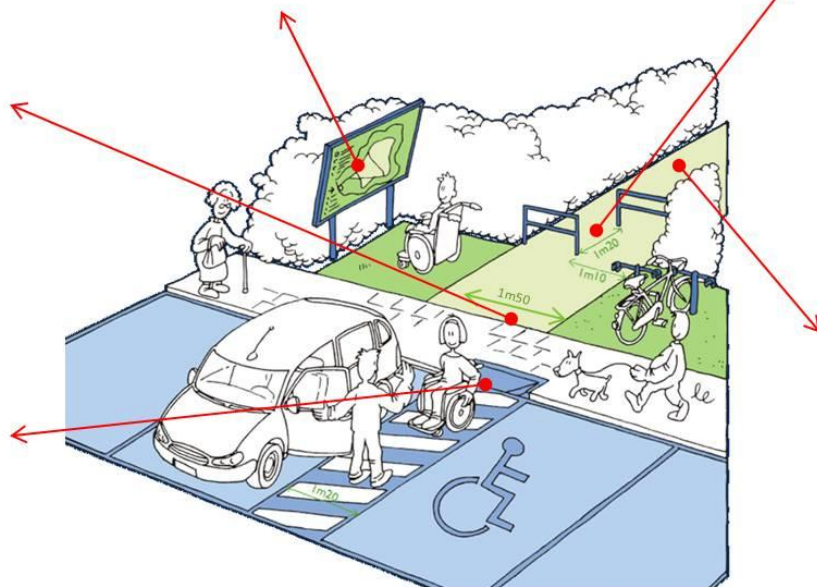
Alle obstakels (vb informatieborden, zitbanken,...) worden aan één zijde van de looproute geplaatst - Jeugdhuis Sumo Opglabbeek

Toegangspoortjes of hekjes zijn voldoende breed. Tourniquets of draaimechanismen worden vermeden - Jeugdhuis Sumo Opglabbeek

Drempels worden vermeden bij overgangen tussen verschillende materialen of zones - Akabe Toetertoe Terhagen

De belangrijkste (toegangs)paden zijn voorzien van een rolstoelveste ondergrond (effen, aaneengesloten en stroef) - Scouts Neerpelt (verhard pad naar en rond het gebouw)

Richtlijnen toegangspaden

Ondergrond

- Niet alle buitenruimte moet verhard zijn. Zorg wel dat de belangrijkste (toegangs)paden een rolstoelvaste ondergrond (effen, aaneengesloten en stroef) hebben.
- Voorzie minstens één duidelijk aangegeven en toegankelijk pad van de voorrijdmogelijkheid, de parkeerplaats en de fietsen- of scooterstalling tot aan de toegang van het jeugdhuis of het jeugdlokaal.
- Ook in vochtige toestand zijn paden slipvrij. Buitenpaden hebben een dwarshelling van maximaal 2%. Deze lichte helling zorgt ervoor dat water makkelijk kan wegvloeien, maar zal geen evenwichtsproblemen veroorzaken.
- Paden moeten zowel vlak als contrasterend zijn in de omgeving om duidelijk zichtbaar te zijn. Asphalt, slipvrije tegels, betonklinkers een kleischelpenpad of een slipvrije houten vloerbedekking komen hier voor in aanmerking. Bolle kasseien, grastegels, verzakte bestrating ... zijn niet toegankelijk.
- Putdeksels, roosters over keldergaten, boomroosters, rooster voor afwatering ... liggen niet in de looproute. De openingen van de roosters en de vlakke aansluiting van de omliggende verharding kunnen voor struikelgevaar zorgen. De openingen mogen niet breder zijn dan 2 cm en de sleuven moeten loodrecht op de looproute georiënteerd zijn, zo blijven kleine wieltes (de voorste op een rolstoel, trolleys, wieltes van koffers) niet in de openingen vast steken. Maasvormige openingen zijn max. 2 x 2 cm.

Zichtbaarheid

- Om goed herkenbaar te zijn en vlot de weg te vinden, ook voor jongeren die minder goed zien, zijn de paden contrasterend met de omgeving en steeds goed verlicht. Als de paden in een speelse kleur voorzien worden fleurt dit de werking op en kunnen ze ook als spelelement gebruikt worden.

Afmetingen

- Toegangspaden zijn min. 1,50 m breed (ter hoogte van obstakels min. 90 cm). Voor een druk belopen pad is 1,80 m wenselijk.

Veiligheid

- Alle obstakels worden aan één zijde van de looproute geplaatst.
- Zorg dat de vrije doorgangshoogte voldoende is, zeker op plaatsen waar luifels hangen, bewegwijzeringborden geplaatst worden, verlaagde onderdoorgangen, ..., zodat dit geen knelpunt vormt voor grotere personen.
- Tourniquets of draaimechanismen als toegangspoort worden zoveel mogelijk vermeden. Indien dit niet mogelijk is moet er een alternatieve toegang voorzien worden die duidelijk wordt aangegeven.

Drempels vermijden

- Drempels worden optimaal vermeden. Niveauverschillen van meer dan 2 cm worden opgevangen door minstens een helling en een trap.
- Zie richtlijnen "niveauverschillen" >>

Fotovoorbeelden toegangspaden

Akabe 47 Edegem	Chiro Sint-filippus Schoten	Chirojongens 'wij' - jeugdhuis Club 9 Koersel	
Akabe Toetertoe Terhagen	Chiro Kachtem	Chirojongens Baal	
Jeugdcompetentiecentrum Zappa Kiel	KSA VKSJ Zele	Jeugdhuis Bascule Heusden-Zolder	

Scouts-akabe Lint		Jeugdhuis Genk		

3.3 Speelweide – buitenruimte

Een ideaal speelterrein is een plek die tegelijkertijd geborgenheid (voor aparte activiteiten per groep) én avontuurlijkheid kan bieden - Scouts Lint

Speeltuigen kunnen ook toegankelijk zijn door een goede keuze te maken van toestellen.

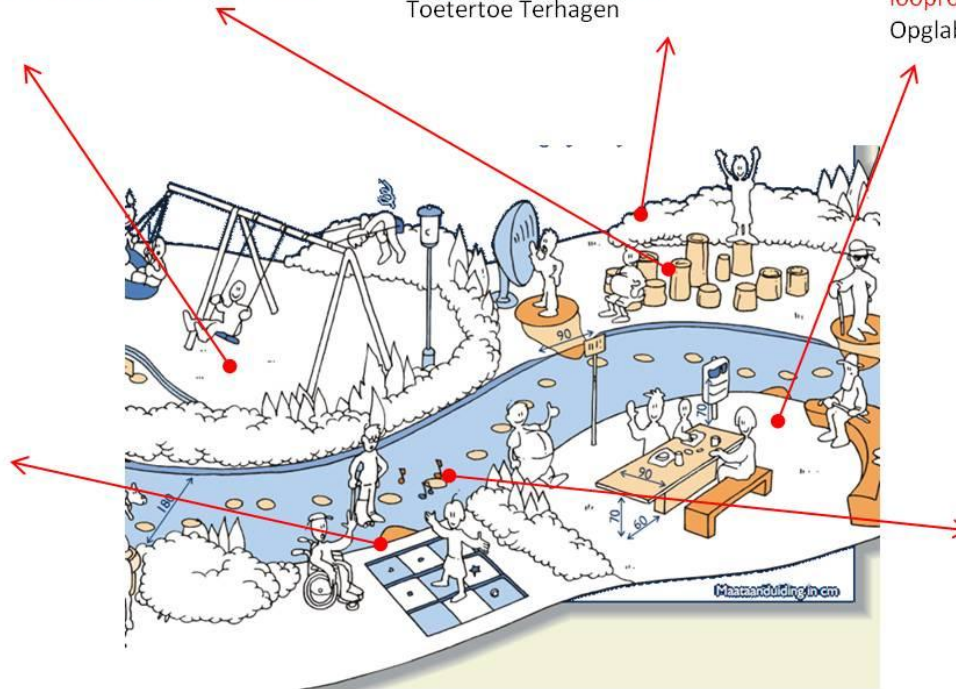
Zorg voor een veilige, maar zichtbare afsluiting van het terrein - Akabe Toetertoe Terhagen

Alle obstakels (vb zitbanken,...) worden aan één zijde van de looproute geplaatst - Jeugdhuis Sumo Opglabbeek

De overgang van binnen naar het plein, terras of naar de speelweide is drempelloos en sluit aan op een goed pad – links chiro Sint-Jan Kachtem, rechts Akabe Toetertoe Terhagen

Zorg voor een goede toegang tot de buitenruimte, overzicht over het terrein en een veilige afsluiting - Chiro Sint-Jan Kachtem

Richtlijnen speelweide-buitenruimte

De richtlijnen kunnen verschillen naargelang het type infrastructuur. Waar we bij een jeugdlokaal eerder nood hebben aan een groen en avontuurlijk speelterrein voor verschillende leeftijdscategorieën, hebben we bij een jeugdhuis eerder nood aan een gezellig plein of terras.

Speelweide:

- Een ideaal speelterrein is er één dat tegelijkertijd geborgenheid en avontuurlijkheid kan bieden.
- In een grote open ruimte wordt vaak wild en beweeglijk gespeeld. Kleine, beschutte ruimtes bieden plaats aan kinderen of jongeren die het liever rustig houden.
- Vermijd lage, moeilijk traceerbare obstakels waarover men kan struikelen. Ook uitstekende of hangende delen, waartegen men kan botsen, worden vermeden.
- Zorg voor overzicht over het terrein en een veilige afsluiting van het terrein. De buitenruimte rond het gebouw is voorzien van een afrastering of haag, die voldoende bescherming biedt voor buitenspelactiviteiten. Let op dat de afsluiting nog voldoende zichtbaar is in de omgeving. Als er bij de afsluiting poortjes voorzien worden moeten deze wel voldoende breed zijn
- [Zie wenkenblad speeltuinen>>](#)

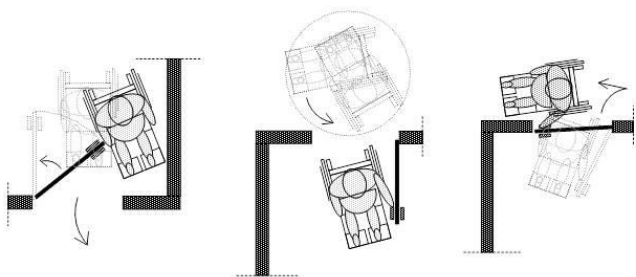
Buitenruimte:

- Er zijn geen niveauverschillen tussen de inrichting van het plein of terras en de inrichting van de binnenruimte. Indien dit wel het geval is worden de niveauverschillen correct overbrugd. [Zie aanbevelingen niveauverschillen >>](#)
- De overgang van het plein of terras naar de speelweide is ook drempelloos.
- Obstakels zijn steeds rechtlijnig opgesteld (best aan één zijde uitgelijnd), zo kunnen blinden en slechtzienden een vloeiende route volgen zonder hindernissen.

Speelweide - buitenruimte in de praktijk

Chiro Sint-filippus Schoten		Chirojongens 'wij' - jeugdhuis Club 9 Koersel		Akabe Toetertoe Terhagen	
Chiro Kachtem		Chirojongens Baal		KSA VKSJ Zele	
Scouts-akabe Lint				Jeugdhuis Bascule Heusden-Zolder	

3.4 Toegangen en deuren

Om een deur te kunnen openen en sluiten voorzie je voldoende vrije ruimte naast, voor en achter de deur.

Deuren zijn voldoende breed voor een goede passage – Jeugdcentrum Rondpunt Genk

Van aan de toegang is een duidelijke signalisatie naar de verschillende lokalen of ruimten - Jeugdhuis Genk

Deurkrukken en grepen zijn goed omgrijpbaar en op een goede bedienbare hoogte geplaatst.

De toegang is drempelvrij, een niveaoverschil van max. 2cm is toegelaten bij deuren tussen binnen en buiten – Scouts Neerpelt

De toegang moet goed zichtbaar zijn, een eyecatcher - KSA VKSJ Zele

Richtlijnen toegangen en deuren

Een eyecatcher

- De toegang moet goed zichtbaar zijn. Accentueer deze en maak er een eyecatcher van. Dit kan door:
 - de locatie (zichtbaar van op de straat ...);
 - een accent in materiaalgebruik;
 - kleur en textuur;
 - het aanbrengen van verlichting;
 - de toevoeging van een luifel;
 - de toevoeging van een banner of naambord;
 - de wijze van uitvoering van de toegangsdeur of de uitvoering van het toegangspad ernaartoe;
 - een duidelijke bewegwijzering;
 - ...

Start de ontdekking van het gebouw

- Informatie(borden) bevindt zich op een logische locatie zoals in de inkomhal of nabij de toegang tot het gebouw.
- Van aan de toegang is een duidelijke signalisatie naar de verschillende lokalen of ruimten voorzien.
- Meer info zie richtlijnen signalisatie en informatie

Drempels vermijden

- De toegang is drempelvrij. Een niveauverschil tot max. 2 cm is toegelaten bij de overgang tussen de buiten- en binnenruimte. De dorpel is dan afgeschuind of licht hellend uitgewerkt zodat het struikelgevaar beperkt wordt en je er makkelijk met een rolstoel, steekkarretje ... over kan rijden.
- Bij grotere niveauverschillen (tot 18 cm) kan je werken met een helling. Dit maakt je gebouw niet enkel toegankelijk voor rolstoelgebruikers maar zorgt er ook voor dat je materiaal makkelijker naar buiten kan dragen. Ook de brouwer, met zijn steekkar, kan makkelijker drank leveren.
- Matten vormen geen obstakel indien ze korte haartjes en een antislip onderlaag hebben. Ze liggen best verzonken in de vloer.

Afmetingen

- De vrije doorgangsbreedte van alle deuren bedraagt min. 90 cm. Deze afmeting is niet enkel van belang voor rolstoelgebruikers, denk maar aan het gebruiksgemak van een brede deur om spel- of kampmateriaal naar buiten te dragen of wanneer de voorraad drank aangevuld moet worden.
- De vrije doorgangshoogte is min. 2,10 m.
- Een zelfsluitend pompmechanisme bij manueel bedienbare deuren is voldoende licht afgesteld (max. 3 kg).
- Om een deur te openen voer je een bepaalde beweging uit. Vandaar dat er voor en na de deur voldoende vrije ruimte (min. 1,50 m diameter) moet zijn om met een rolstoel te kunnen manoeuvreren. Aan de zijde van de deurkruk is een opstelruimte van min. 50 cm voorzien.

Veiligheid

- Voorzie glazen deuren van een duidelijk zichtbare contrasterende (kleur)markering op drie hoogtes: op ooghoogte, op heuphoogte en op vloerniveau. Contrastuitvoeringen door middel van gezandstraalde beglazing contrasteren niet voldoende. Een betere oplossing is het gebruik van felle kleuren, logo's of andere contrastrijke alternatieven.

- Maak de deur contrasterend met de wand zodat deze duidelijk waarneembaar is, ook voor slechtzienden.

Bediening van de deur

- Deurkrukken en grepen met een U of L-vorm zijn goed omgrijpbaar en zijn ook met een minder goede handfunctie bruikbaar.
- Deurkrukken onder de vorm van een bol of knop bemoeilijken het gebruik. Ook voor kinderen vormen ze vaak een knelpunt: ze kunnen met hun kleine handen moeilijk hoog grijpen en draaien tegelijk.

Toegangen en deuren in de praktijk

Akabe 47 Edegem	Chiro Sint-filippus Schoten		
Chirojongens 'wij' koersel	Akabe Toetertoe Terhagen		Chirojongens Baal
KSA VKSJ Zele	Chiro Kachtem		

Jeugdcentrum Ahoy Wijnegem	Jeugdcompetentiecentrum Zappa Kiel	
Jeugdhuis Bascule Heusden-Zolder	Jeugdhuis Club 9 Koersel	Scouts-akabe Lint

3.5 Looppaden

Gangen zijn voldoende breed voor dubbele passage. De toegangen tot de verschillende lokalen zijn goed te herkennen.

Obstakels op de looproute worden vermeden (vb openzwaaiende deuren in een nis) - Chiro Baal

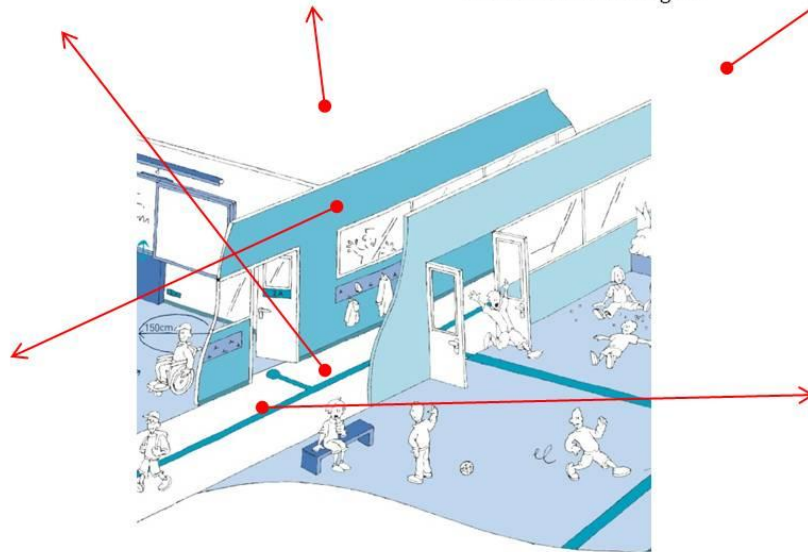
Drempels op de looproute worden vermeden, kleine niveauverschillen worden opgevangen door een helling - Akabe De Kim Zottegem

Zorg voor een logische structuur van de route (gangen). Het gebruik van kleurcontrasten, verschillende materialen... draagt steeds bij tot een intuïtief gebruik (bijvoorbeeld een gekleurde strook op de vloer geeft de looprichting aan)

Routes zijn voldoende hoog, ook obstakels in de hoogte zoals lichtarmaturen, signalisatie... worden goed uitgevoerd.

Routes krijgen een ondersteuning door bewegwijzering en informatieborden. Deze worden steeds uit de looproute geplaatst - jeugdhuis Rondpunt Genk

Richtlijnen looppaden

Ik ga naar...

- Alle lokalen zijn bereikbaar, betreedbaar en bruikbaar. Niet alleen de ruimte zelf die toegankelijk moet zijn, maar ook de route ernaartoe is van belang. Zorgen voor een goed lokaal, een goede fuifzaal of goede sanitaire voorzieningen heeft immers weinig nut als ze onbereikbaar of onvindbaar zijn.
- Zorg voor logische routes, voorzien van goede signalisatie.
- Looppaden zijn steeds goed verlicht.
- Zorg voor een herkenning van de lokalen. Je kan dit doen door de naam van het lokaal of de groep die zich in het lokaal bevindt aan te brengen op of naast de deur of door middel van kleur.
- Hoe een duidelijke en begrijpbare signalisatie er uit ziet kan je lezen in het item signalisatie en informatie>>

Afmetingen

- Gangen en doorgangen zijn min. 1,50 m breed (ter hoogte van obstakels min. 90 cm) en goed verlicht. Als je op bepaalde punten versmald tot minder dan 1,50 m, dan moet je voor en na de versmalling een draairuimte (1,50 m diameter) voorzien.
- De vrije doorgangsbreedte van deuren bedraagt min. 90 cm. Er is voldoende vrije ruimte voor en achter de deur (min. 1,50 m diameter). Aan de zijde van de deurkruk is een opstelruimte van min. 50 cm.

Obstakels vermijden

- Drempels en obstakels op de looproute worden vermeden. Het zijn vaak kleine obstakels die we niet snel opmerken. We blijven er met de voet achter hangen of stoten ertegen.
- Komen obstakels (vuilbak, spelmateriaal,...) toch voor, lijn ze dan aan één zijde van de loopzone uit.
- Op binnenroutes vormen openzwaaiende deuren obstakels. Integreer ze daarom mee in de vrije doorgangsbreedte vb. door bredere binnenroutes of gangen te voorzien.

Zichtbaarheid looppaden

- De kleuren van de wanden en de vloer contrasteren met elkaar. Zo vermijd je dat slechtzienden alles in één vlak zien.
- Het gebruik van kleurcontrasten, verschillende materialen, groenvoorzieningen ... draagt steeds bij tot een intuïtief gebruik van de ruimte (bijvoorbeeld een gekleurde strook op de vloer van het jeugdhuis of jeugdlokaal geeft de looprichting aan naar de lokalen of de fuifzaal).

Niveaoverschillen opvangen

- Niveaoverschillen vermijden is een belangrijke opdracht tijdens de ontwerpfase. Indien het niet anders kan vb. een bestaand niveaoverschil, het overbruggen van een (halve) verdieping ... zorg dan voor een goed geïntegreerde uitvoering.
- Kleine niveaoverschillen (tot 18 cm) worden overbrugd door een helling.
- Grotere niveaoverschillen worden overbrugd met een combinatie van:
 - helling en trap;
 - trap en lift;
 - lift en helling.
- Voor meer aanbevelingen zie het deel niveaoverschillen>>

Toegankelijke vluchtroutes

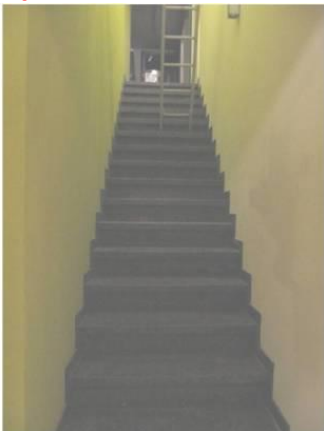
- Geef vluchtroutes duidelijk en herkenbaar aan vanuit centrale punten in het gebouw zodat ze voor iedereen goed vindbaar zijn.
- Voorzie bij alarm zowel een visueel en als een auditief signaal.
- Zorg ervoor dat de leiding van een jeugdbeweging of medewerkers van het jeugdhuis een opleiding krijgen om tijdens een evacuatie assistentie te kunnen bieden aan jongeren met een beperking. Dit kan een belangrijk onderdeel uitmaken van het noodplan.
- Oefen minstens één of twee keer de evacuatioefening met de leden of bezoekers.
- Voor meer informatie over brandveiligheid, kan je terecht op <http://www.jeugdlokalen.be/pagina/brandveiligheid>.

Looppaden in de praktijk

Chirojongens Baal	Jeugdcentrum Ahoy Wijnegem	Jeugdcompetentiecentrum Zappa Kiel	
Scouts-akabe Lint	Jeugdhuis Club 9 Koersel	Chirojongens 'wij' koersel	

3.6 Niveaoverschillen

Trap

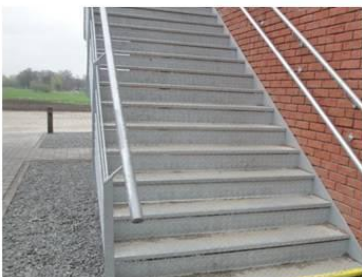
Trappen zijn van het rechte type, zijn voldoende breed en goed beloopbaar. Respecteer de stapmodulus. Treden zijn gesloten en hebben geen uitstekende tredeneus. – Jeugdhuis 't Mutske

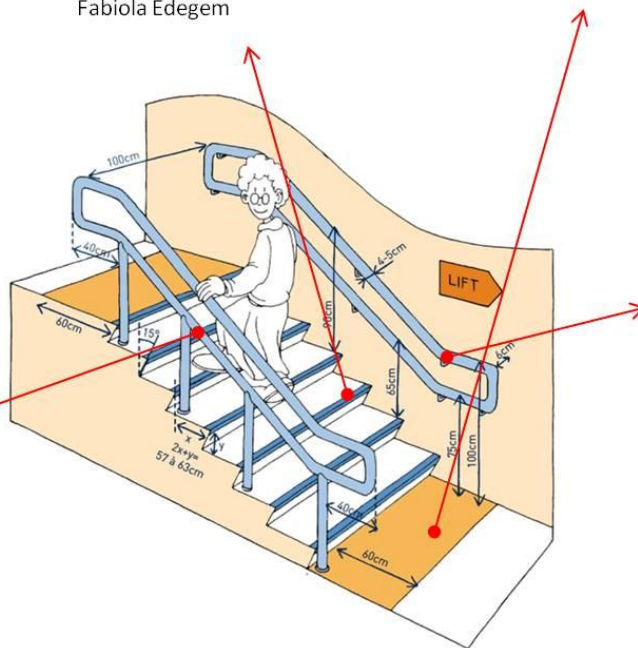
Voor een veilig gebruik moeten treden en bordessen voorzien zijn van een contrastmarkering. – 47ste Akabe Koningin Fabiola Edegem

Voorzie steeds waarschuwingmarkeringen ter hoogte van de onderste en bovenste trede en op de bordessen.

Aan beide zijden is een continu doorlopende, goed omgrijpbare (dubbele) leuning aangebracht. – Scouts Boortmeerbeek

Boven- en onderaan de trap loopt de leuning 40 cm door – Jeugdcentrum Ahoy Wijnegem

Richtlijnen trap

Wat is een trap?

- Een niveauverschil tot 18 cm noemen we één trede, trappen ontstaan vanaf het moment dat meerdere treden elkaar opvolgen.

Afmetingen

- Voorzie een breedte van min. 1 m tussen de leuning, bij voorkeur 1,20 m om een dubbele passage of het beperkt kruisen van personen in twee richtingen beter toe te laten. Zo kan men ook op een ergonomische manier hulp verlenen bij kinderen.
- Optimaal heeft de trap om de 10 à 12 treden een tussenbordes om uit te rusten.
- De diepte van een bordes is minimum 1,00 m. Voorzie boven- en onderaan de trap voldoende vrije ruimte om versperringen tegen te gaan.
- Respecteer de trapformule: $2 \times \text{optrede} + \text{aantrede} = 57 \text{ à } 63 \text{ cm}$.

Vorm

- Een rechte steektrap met gesloten treden is het veiligst en meest gebruiksvriendelijk. Draaitrappen worden best vermeden, deze zijn soms gevaarlijk en moeilijk te belopen.

Veiligheid

- Zorg voor goede leuning.
- Zorg dat de trap goed zichtbaar is.
- Trappen hebben een slipvrije ondergrond.

Leuning

- Aan beide zijden is een continu doorlopende, goed omgrijpbare dubbele (op twee hoogten) leuning aangebracht.
 - Een leuning aan beide zijden zorgt ervoor dat zowel bij het kruisen van personen als bij het op en af lopen een steun voorhanden is, maar ook dat een gebruiker zelf zijn steunzijde kan kiezen.
 - De dubbele leuning zorgt er voor dat iedereen de leuning kan kiezen die voor hen het best bruikbaar is. Een dubbele leuning wordt voorzien op 90 cm en op 65 cm boven de trapneus.
 - Boven- en onderaan de trap loopt de leuning 40 cm door. Zo weet ook een slechtziende of blinde persoon dat hier de trap start of stopt.
- De leuning wordt boven en onderaan afgebogen of afgerond naar de wand of vloer zodat er geen gevaar is om zich te stoten of om te blijven hangen aan de uitstekende leuning.
- Leuning met een ronde of ovale vorm zijn het meest aangewezen omdat ze gemakkelijker omgrijpbaar zijn en beter in de hand liggen dan rechthoekige modellen. Vermijd leuning gevormd uit platte platen (spijlenleuning) of met platte en haakse vormen.

Zichtbaarheid van de trap

- Voorzie de treden en bordessen van een contrastmarkering zodat ze goed zichtbaar zijn, zeker op plaatsen waar de lichten gedoofd worden of duisternis gevraagd is. Verlichting of fluorescerende stroken op de traptreden, zoals bij evenementen en fuiven verhogen de veiligheid voor iedereen. Belangrijk is dat de markering ononderbroken doorloopt over de volledige breedte van de trede. Voorzie in een traphal een sensor om het licht automatisch aan en uit laten te gaan.

- Voorzie steeds waarschuwingsmarkeringen ter hoogte van de onderste en bovenste trede en op de bordessen. Zo kan het verloop van de trap, het bereiken van een tussenbord of de aankomst in een gang of ruimte beter ingeschat worden.

Trap in de praktijk

Akabe 47 Edegem	KSA VKSJ Zele	Jeugdhuis Genk			
Jeugdcentrum Ahoy Wijnegem					
Jeugdhuis Bascule Heusden-Zolder					

Helling

Hellingen zijn voldoende breed. Het percentage is afgestemd op de lengte en het te overbruggen niveauverschil. Het begin en einde wordt gesignaleerd.

Grote niveauverschillen moeten overbrugd worden door minstens een trap en een helling. – jeugdhuis rondpunt Genk

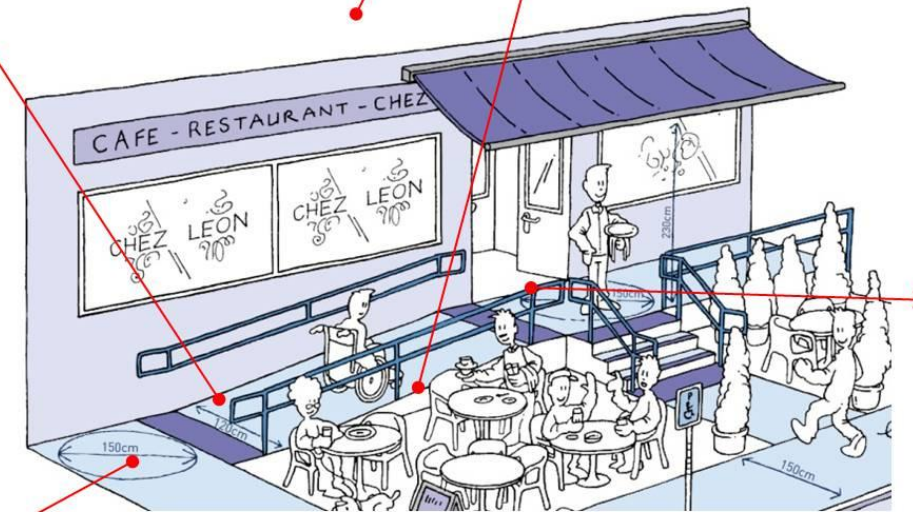
Aan open zijden (geen wanden) van de helling is een afrijdbeveiliging of rand aanwezig. – jeugdhuis rondpunt Genk

Bij lange hellingen (meer dan 10m) omwille van grote niveauverschillen die overbrugd moeten worden, moet een opsplitsing voorzien worden door middel van tussenbordessen.

Boven en onderaan de helling is er een vrije en vlakke draairuimte – Akabe De Kim Zottegem

Aan beide zijden is een (dubbele) leuning aangebracht op twee hoogtes. Boven- en onderaan de helling loopt de leuning 40 cm door.

Richtlijnen helling

Wat is een helling?

- Een helling is een looproutte die meer dan 4% (in de looprichting) helt.
- Hellingen komen vaak voor in buitenruimten. Binnen worden ze meestal gebruikt om kleine niveauverschillen te overbruggen.

Afmetingen

- De helling heeft over de volledige lengte een vrije doorgangsbreedte van min. 1,20 m (tussen de leuning).
- Om de helling makkelijk te gebruiken mag ze niet te steil zijn. Hoe langer de helling (dus hoe groter het hoogteverschil), hoe zachter (kleiner hellingspercentage) de helling moet zijn. De hellingsgraad varieert van max. 10 % bij niveauverschillen tot 10 cm tot max. 5 % bij niveauverschillen van 50 cm of groter. Zo is het voor iedereen haalbaar om de volledige helling te nemen
- Voorzie voor en na elke helling een vrije en vlakke draairuimte (diameter 1,50 m). Deze is nodig om vlot te kunnen manoeuvreren (van richting veranderen, mensen kruisen ...).
- Bij te lange hellingen (meer dan 10 m) omwille van te grote niveauverschillen die overbrugd moeten worden, moet een opsplitsing voorzien worden door middel van tussenbordessen. De tussenbordessen kunnen gebruikt worden als rustpunt of als ruimte om onderweg te kunnen omkeren. Een tussenbordese is 1,20 m op 1,50 m. Bij een richtingsverandering is een bordese van min. 1,50 m op 1,50 m vereist zodat een rolstoelgebruiker voldoende ruimte heeft om te keren.

Veiligheid

- Zorg voor goede leuning.
- Zorg dat de helling goed zichtbaar is.
- Hellingen hebben een slipvrije ondergrond.

Leuning

- Voorzie aan beide zijden een stevige leuning aangebracht op twee hoogtes, zodat zowel grote als kleine mensen en kinderen de leuning kunnen gebruiken.
- Boven- en onderaan de helling loopt de leuning 40 cm door, zo weet ook een slechtziende dat hier de helling start of stopt. De leuning wordt boven en onderaan afgebogen of afgerond naar de wand of vloer zodat er geen gevaar is om zich te stoten of om te blijven hangen aan een uitstekende leuning.
- Zorg voor een afrijdbeveiliging of rand aan de open zijden (geen wanden). Dit is niet enkel van belang voor rolstoelgebruikers, maar ook om te vermijden dat je met je voet van de helling glijdt of dat bijvoorbeeld de brouwer met zijn steekkar langs de helling terecht komt.

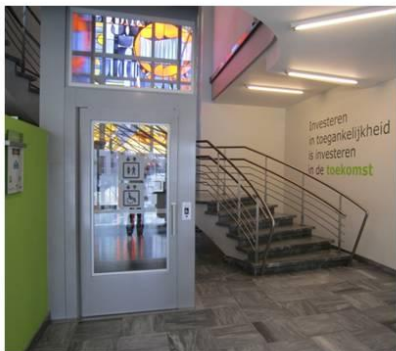
Zichtbaarheid van de helling

- Voorzie steeds een contrastmarkering boven en onderaan de helling en op de bordessen. Zo kan het verloop van de helling, het bereiken van een tussenbordese of de aankomst in een gang of ruimte beter ingeschat worden. Het is belangrijk dat de markering ononderbroken doorloopt over de volledige breedte van de helling.

Helling in de praktijk

Akabe 47 Edegem	Jeugdhuis Club 9 Koersel	Jeugdhuis Genk

Lift

Grote niveauverschillen worden overbrugd door minstens een combinatie van een trap en lift.

De lift is rolstoeltoegankelijk en heeft een voldoende grote kooiafmeting. – jeugdhuis Ahoy Wijnegem

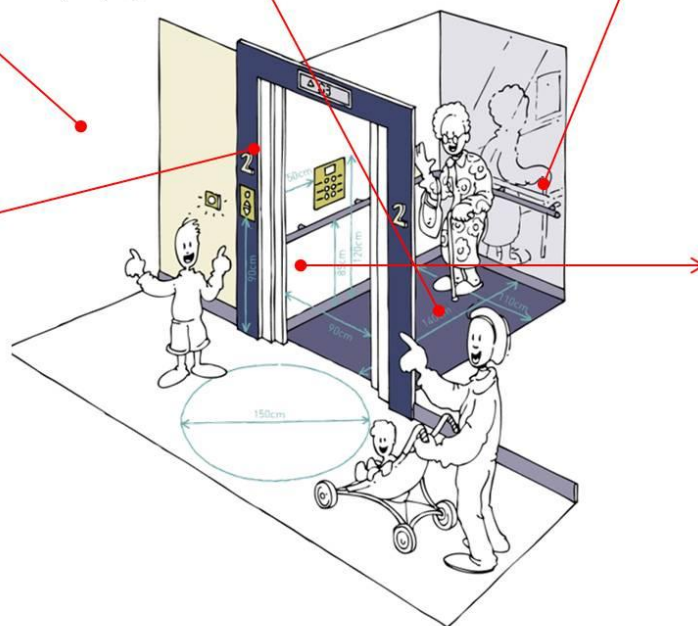
Een verticale plateaulift (in een koker) kan gebruikt worden als de hoogteoverbrugging beperkt is (één verdieping).

Leuningen tegen de zijwanden en tegen de achterwand hangt een spiegel.

Het bedieningspaneel is op de zijwand geplaatst, min. 50 cm uit de hoek. De knoppen zijn visueel en tactiel aangeduid. Knoppen en displays contrasteren best met de rest van de lift.
– jeugdhuis Ahoy Wijnegem

Een kooilift heeft automatische deuren en is min. 1,10 m breed en 1,40 m diep – jeugdhuis Ahoy Wijnegem

Richtlijnen lift

Lift?

- Er bestaan verschillende lifttypes. In functie van veiligheid en gebruikscomfort wordt echter alleen de verticale (plateau)lift in een afgesloten koker toegelaten door de regelgeving toegankelijkheid.
- Bij een verbouwing van een bestaand gebouw (wanneer de verordening toegankelijkheid er niet op van toepassing is), kan gekozen worden voor een kleinere verticale plateaulift om delen van het gebouw, die anders niet toegankelijk zijn, beter toegankelijk te maken.

Type en afmetingen

- Verticale plateauliften:
 - Deze hebben een beperktere ruimtelijke impact dan een kooilift.
 - Bij veel types moet een knop blijvend ingedrukt worden.
 - Deze zijn enkel van toepassing als de hoogteoverbrugging beperkt is (één verdieping).
 - Afmeting rolstoeltoegankelijk hefplateau: min. 1,00 m breed x 1,40 m diep
 - Let bij dit type op waar je ze gaat gebruiken, frequentie van gebruik ... Bij veelvuldig gebruik zal een kooilift meer aangewezen zijn.
- Kooilift:
 - Afmeting rolstoeltoegankelijke liftkooi: min. 1,10 m breed en 1,40 m diep (een diepte van 1,60 m is aangewezen).
 - Een rolstoelgebruiker moet bij dit type lift recht naar binnen rijden en achteruit uitrijden. Draaien of omkeren is niet mogelijk. Met een elektrische rolstoel zal deze grootte van lift krap worden.
- De automatische liftdeur heeft een vrije doorgangsbreedte van min. 90 cm. Voorzie voor de liftdeur een vrije draairuimte met een diameter van min. 1,50 m.
- Het bedieningspaneel van de lift is op de zijwand geplaatst, ten minste 50 cm uit de hoek. De knoppen zijn voorzien van een tactiele aanduiding en zijn bedienbaar op een hoogte tussen 90 cm en 1,20 m. Knoppen en displays contrasteren met de rest van de lift.
- De stopnauwkeurigheid moet zo nauwkeurig mogelijk zijn voor het vlot in- en uitstappen. Dit is het al dan niet aanwezige niveauverschil tussen de bewegende kooi en de vaste vloer op de verdiepingen.
- Een sensor die ervoor zorgt dat de deuren bij een obstakel opengaan, vergroot de veiligheid.

Signalisatie

- Varieer in het aanbod en combineer visuele, auditieve en tactiele elementen. Het visuele signaal is bovendien cruciaal voor personen met een auditieve beperking, het auditieve en tactiele signaal voor personen met een visuele beperking.

Lift in de praktijk

Jeugdcentrum Ahoy wijnegem	jeugdhuis Bascule Heusden-zolder

3.7 Inrichting

Voorzie op een aantal plaatsen een vrije draairuimte. Voorzie bij de zitplaatsen een vrije ruimte voor de plaatsing van een rolstoel –Chiro Sint-Jan Kachtem

Naast hoge tafels om aan te staan zijn er ook lagere onderrijdbare tafels voorzien – jeugdhuis Sumo Opglabbeek

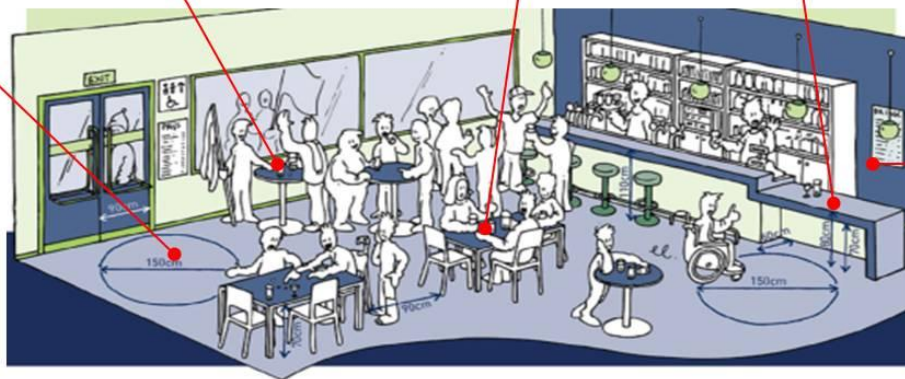
Het meubilair is rechtlijnig opgesteld en er zijn voldoende brede doorgangen. – Chiro Wij Koersel

De toog is goed zichtbaar en bereikbaar. Een deel van de toog is verlaagd (en optimaal onderrijdbaar) - jeugdcompetentiecentrum Zappa Kiel Antwerpen

Een podium of een hoger gelegen draaitafel kan uitgerust worden met een (verplaatsbare) helling – Jeugdcentrum Ahoy Wijnegem

Maken personen met een beperking deel uit van de werking dan kan ook de keuken toegankelijk gemaakt worden. Voorzie een verlaagd en onderrijdbaar deel. – Akabe De Kim Zottegem

Richtlijnen inrichting

Toegankelijkheid en inrichting

- Men kan pas spreken van een toegankelijk gebouw als ook de meubels en andere inrichtingselementen goed bereikbaar en bruikbaar zijn. Immers wat heb je aan je jeugdlokaal als je de toog niet kan bereiken om een drankje te bestellen omdat er stoelen en tafels in de weg staan of als je niet kan deelnemen aan het gesprek omdat er aan tafel geen plaats is voor een rolstoel?

Ruimte tussen het meubilair

- Om activiteiten te kunnen uitvoeren en een lokaal goed te kunnen gebruiken, hebben we ruimte nodig die ons toelaat om op een veilige en ergonomische wijze te handelen.
- Er moet voldoende bewegingsruimte tussen het meubilair aanwezig zijn, bijvoorbeeld tussen tafels en stoelen (ook indien de stoelen in gebruik zijn). Ook om rechtsomkeer te maken of om van richting te veranderen aan een tafel is deze ruimte nodig. Voorzie daarom op een aantal plaatsen een vrije zone (diameter 1,50 m) waar een rolstoelgebruiker kan draaien.
- Zorg voor een rechtlijnige schikking van het meubilair. Doorgangen tussen het meubilair zijn min. 90 cm breed. Reken daarbij de gebruiksruimte van stoelen in. Doorgangen worden smaller als het meubilair in gebruik is.

Tafels en stoelen

- Makkelijk wegneembaar meubilair zoals lichte stoelen, zorgen er voor dat je snel (aan een tafel) enkele plaatsen kan vrijmaken voor een rolstoelgebruiker. Deze vrije ruimte bedraagt min. 90 cm op 1,40 m. Zorg voor een voldoende breed gangpad om te kunnen manoeuvreren.
- Voorzie in lokalen waar zetels of stoelen staan een vrije zone voor de plaatsing van een rolstoel. Voorwaarde is steeds dat de plek goed bereikbaar gelegen is, maar toch geïntegreerd is in de groep met stoelen of zetels.
- Naast hoge tafels om aan te staan zijn er ook lagere onderrijdbare tafels voorzien. De onderrijdbare tafels zijn min. 70 cm hoog, 60 cm diep en 90 cm breed, zodat ook rolstoelgebruikers er plaats aan kunnen nemen.
- Stoelen met armleuningen geven meer comfort en steun bij het plaatsnemen en rechtstaan bijvoorbeeld voor iemand met een gebroken been.

Veiligheid

- Tafels en stoelen hebben afgeronde hoeken en contrasteren met de omgeving. Zo kan niemand zich pijn doen aan het meubilair en is het meubilair ook goed zichtbaar voor kinderen of jongeren die minder goed zien.
- Deuren die toegang geven tot lokalen waar de kinderen en jongeren niet moeten zijn, vb. het technisch lokaal, kunnen op slot. Zo vermijd je onveilige situaties. Vooral voor jonge kinderen is dit belangrijk.

Bedieningselementen

- Knoppen, schakelaars en stopcontacten bevinden zich op een logische plek en op een makkelijk bedienbare hoogte tussen 90 cm en 1,20 m. Stopcontacten worden op minstens 50 cm ten opzichte van de vloer geplaatst.

Afwerking van de ruimte

- Zorg ervoor dat men jassen aan een kapstok kan ophangen, zo hinderen ze niet tijdens het spelen en kunnen ze ook niet op de grond vallen waardoor ze vuil worden of een obstakel vormen.

- Voorzie een goede, egale verlichting. Dit zorgt ervoor dat de ruimte overzichtelijk is en dat ook personen met auditieve problemen de persoon die praat goed kunnen zien (liplezen, mimiek). Ook voor personen met een visuele beperking kan een goede verlichting ervoor zorgen dat de ruimte duidelijker is en dat bepaalde taken vb. lezen makkelijker lukken.
- Gebruik contrasterende kleuren en materialen voor de wanden en de vloeren. Zo zien personen met een visuele beperking niet alles in één vlak maar zien ze dadelijk waar de vloer stopt en de wanden beginnen. Een contrasterende plint kan hier ook bij helpen.
- Wand en vloeren zijn stof- en slipvrij en bestaan uit onderhoudsvriendelijke materialen. Tapijt wordt best vermeden.
- Voor iedereen, maar vooral voor kinderen met autisme, is structuur heel belangrijk. Plaats daarom vb. een overzichtsbord aan de toegang of in het lokaal, met de activiteiten van de (namid)dag ... Belangrijke informatie en afspraken worden herhaald en op het bord geschreven.

Het podium/draaitafel

- Om op het podium te geraken kan dit uitgerust worden met een (verplaatsbare) helling. De toegankelijkheid van het podium is niet enkel van belang voor personen met een beperking, denk maar eens aan het drumstel, de versterkers ... die het podium op moeten bij een optreden. Dit kan vlotter met een toegankelijke helling.
- Ook de draaitafel bevindt zich vaak hoger en kan toegankelijk gemaakt worden met een (verplaatsbare) helling.
- Zorg aan de rand van het podium voor een afrijdbeveiliging. Dit is niet enkel om personen met een rolstoel te beletten dat ze van het podium vallen, ook voor personen met een visuele beperking vormt de rand een duidelijk herkenbaar element. Ook voor andere personen zal de rand een soort barrière vormen die belet dan men te dichtbij komt en van het podium valt.

De toog

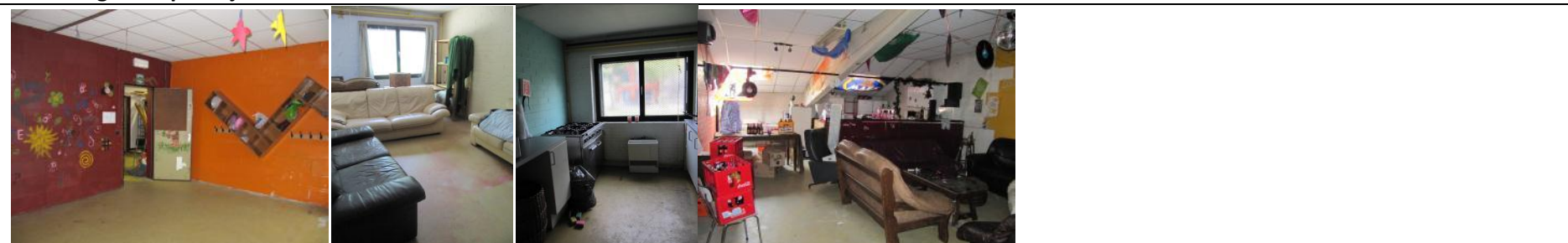
- De toog is goed zichtbaar. Dit kan bijvoorbeeld door deze in een contrasterende kleur of materiaal te voorzien of door accentverlichting aan te brengen.
- Ook voor een goede verstaanbaarheid en communicatie kan accentverlichting een hulp zijn. Als iemand iets komt bestellen is het belangrijk dat je eventueel gebruik kan maken van liplezen of dat je correct ziet als iemand een bepaalde suggestie doet met zijn handen.
- De toog is vlot bereikbaar. Voor de toog is voldoende ruimte aanwezig zodat een aantal wachtende personen kunnen plaatsnemen of zodat rolstoelgebruikers kunnen manoeuvreren (minstens achteruit rijden en een bocht nemen of om hun as kunnen draaien of volledig rechtsomkeer maken). Een vrije draairuimte (diameter 1,50 m) ter beschikking hebben is hiervoor essentieel. Deze ruimte mag niet in circulatieroute gelegen zijn. Zet de barkrukken niet te dicht bij elkaar want dan kan er niemand meer door om een bestelling te doen. Je kan ook naast de zitruimten aan de toog een apart deel voorzien waar je een drankje kan bestellen.
- Optimaal is de toog voorzien van 2 hoogten:
 - Een algemene hoogte van 1,10 m t.o.v. de vloer zorgt ervoor dat de zichtlijnen voor een grote groep personen gegarandeerd zijn.
 - Een deel van de toog is verlaagd zodat ook rolstoelgebruikers of kleinere personen makkelijker bediend kunnen worden. Het verlaagd deel heeft een max. hoogte van 80 cm. Indien het laag deel ook onderrijdbaar is biedt dit een extra meerwaarde.
- Geef steeds duidelijk weer wat er te verkrijgen is aan de toog en deel ook de prijs mee. Vaak wordt de prijslijst enkel op een bord boven de toog voorzien. Bied ook een gedrukte prijslijst aan, bij voorkeur met afbeeldingen van de producten. Personen met een auditieve beperking kunnen dan aanduiden welke consumptie ze wensen. Voor personen met een verstandelijke beperking is tekst met daarbij afbeeldingen een heel stuk duidelijker.

- Prijslijsten worden steeds voorzien in een voldoende groot lettertype, met voldoende contrast tussen de letters en de achtergrond en in een toegankelijk lettertype. Voor slechtzienden kan een prijslijst in grootletterdruk voorzien worden.
- Meer informatie over de toegankelijkheid van letters en cijfers is terug te vinden in het deel signalisatie >>

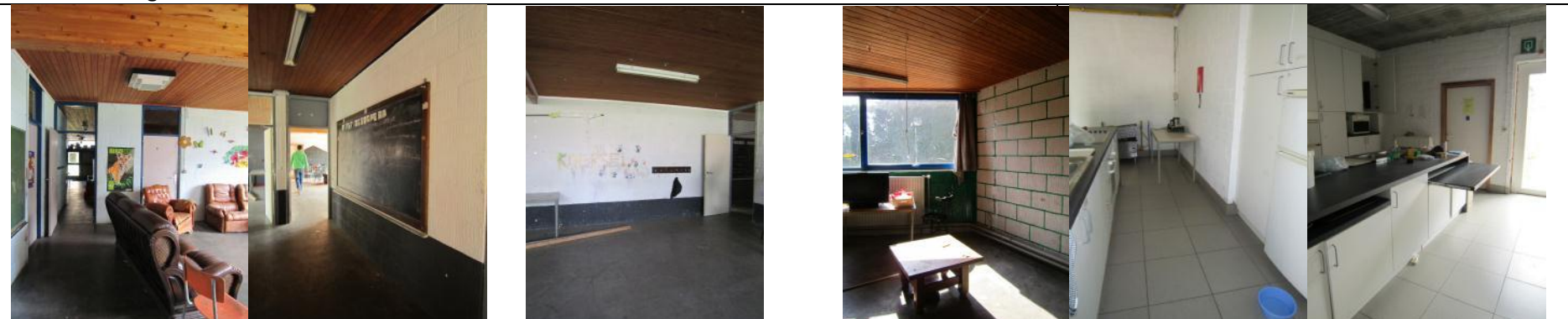
De keuken of kitchenette

- Zeker wanneer er personen met een beperking meehelpen met kookactiviteiten, is het keukenmeubel ook geschikt voor het gebruik door rolstoelgebruikers.
- Dit kan ondermeer door het voorzien van verlaagde en onderrijdbare werkbladen. Het betekent dat we vanuit zittende houding (zittend op een stoel of rolstoel) kunnen plaatsnemen en gebruik maken van het volledige aanrecht of een deel ervan om te kunnen helpen in de keuken. Volledige onderrijdbaarheid is aanwezig indien er een vrije zone van min. 60 cm diepte, min. 70 cm hoog en min. 90 cm breed onder een object aanwezig is. De bovenzijde van het werkblad is max. 80 cm hoog.
- Ook wanneer je op een regenachtige dag met kleinere kinderen aan de slag wilt (bv. koekjes bakken), kan een verlaagd deel handig zijn.
- Voorzie optimaal ook de belangrijkste toestellen zoals een oven of microgolf op een bereikbare hoogte.

Inrichting in de praktijk

Akabe 47 Edegem

Chirojongens 'wij' Koersel

Akabe Toetertoe Terhagen

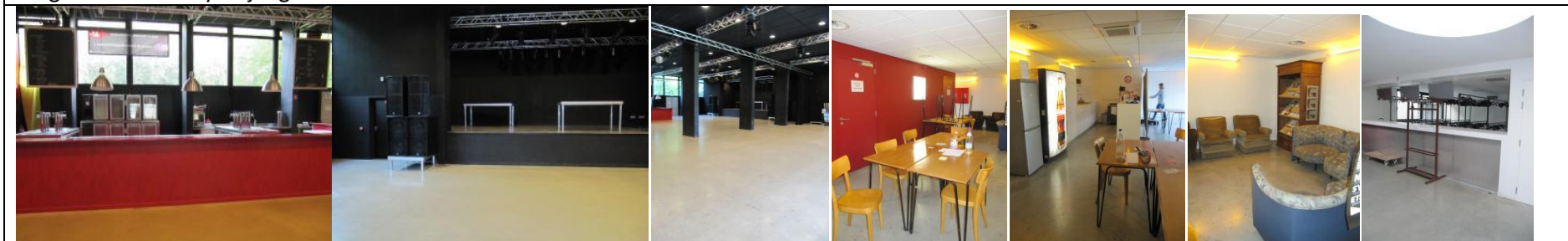

Chiro Kachtem

KSA VKSJ Zele

Jeugdcentrum Ahoy Wijnegem

Jeugdcompetentiecentrum Zappa Kiel

Jeugdhuis Club 9 Koersel

Scouts-akabe Lint

Jeugdhuis Genk

3.8 Sanitair

Er is min. één aangepast toilet. Respecteer de ruimte die nodig is voor het gebruik de toestellen - KSA VKSJ Zele

De wastafel is onderrijdbaar - Scouts Neerpelt

De bedieningselementen zijn makkelijk bruikbaar zowel vanuit zittende positie als vanuit staande positie, voor groot en voor klein - Akabe Toetertoe Terhagen

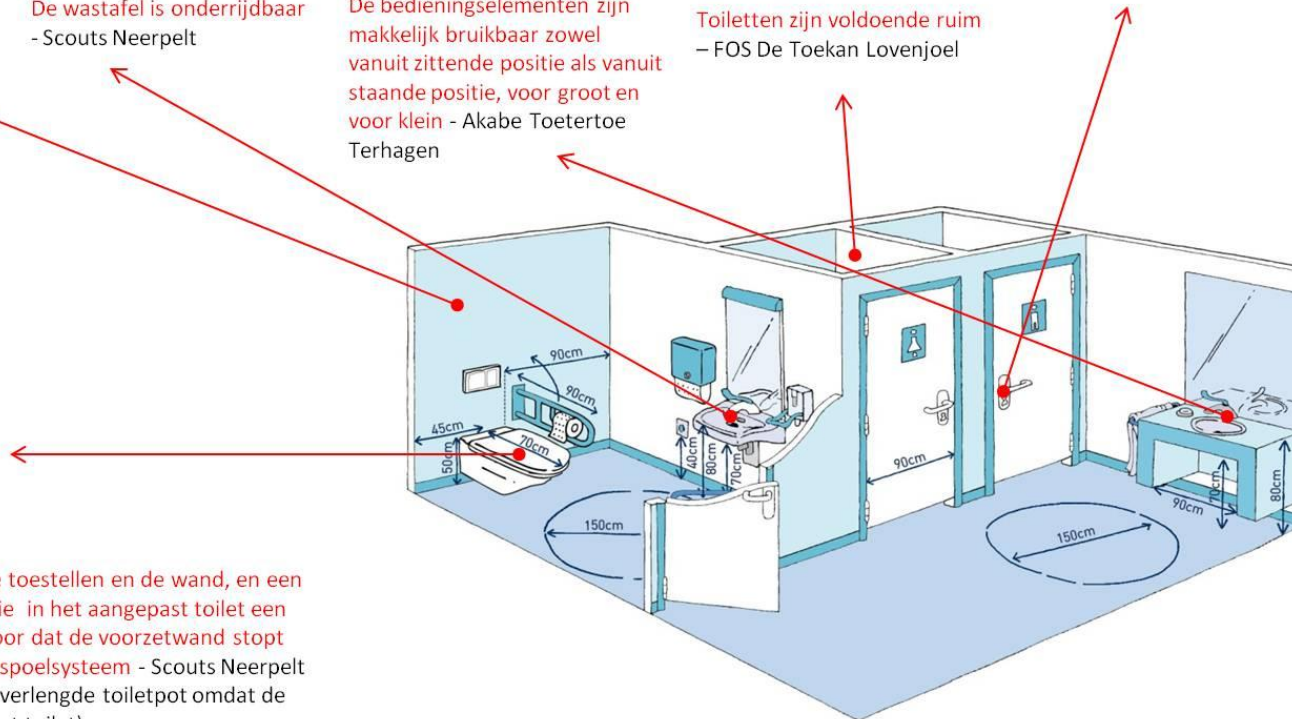
Toiletten zijn voldoende ruim - FOS De Toekan Lovenjoel

Sluitsystemen zijn makkelijk hanteerbaar vb. met een verlengde hendel of hefboom

Goede contrasten, bvb tussen de toestellen en de wand, en een goede verlichting is nodig. Voorzie in het aangepast toilet een (verlengde) toiletspot of zorg ervoor dat de voorzetwand stopt onmiddellijk na het ingebouwde spoelsysteem - Scouts Neerpelt (zowel een voorzetwand als een verlengde toiletspot omdat de voorzetwand niet stopt vlak na het toilet)

Richtlijnen sanitair

Denk aan iedereen en varieer!

- In het sanitair voorzien we een gevarieerd aanbod: toiletten voor jongens en meisjes, urinoirs ..., soms in verschillende maten of op verschillende hoogtes omdat er in een jeugdvereniging zowel kleinere kinderen als volwassenen voorkomen.
- Hier is ook min. één aangepast toilet (uniseks) aanwezig. Dit is geïntegreerd of in de nabije omgeving van het ander sanitair.

Multifunctioneel is meer!

- Het aangepast toilet is geen voorbehouden toilet en kan door iedereen gebruikt worden.
- Gebruik de ruimte correct en maak er geen bergruimte van!
- De ruimte kan aangevuld worden met een douche of verzorgingstafel bij specifieke werkingen, of een EHBO ruimte.

Aangepast toilet

- Een aangepast toilet is een rolstoeltoegankelijk toilet.
- De weg er naartoe, de toegang en de ruimte zelf moet toegankelijk zijn.
- Respecteer de ruimte die nodig is voor het gebruik van de toestellen:
 - Een aangepast toilet is min. 1,65 m x 2,20 m of 1,90 m x 1,95 m groot.
 - Indien een toilet min. 2,20 x 2,20 m groot is, zijn er twee zijwaartse transferzijden. Dit laat toe dat de rolstoelgebruiker zich links of rechts van de toiletpot kan opstellen, zoals voor hem het best of makkelijkst uit te voeren is. Daarnaast is er ook voor assistentie of hulpverlening meer ruimte aanwezig.
 - Een horizontaal geplaatste greep aan de binnenzijde van de deur vergemakkelijkt het dichttrekken.
 - De deur draait naar buiten open.
- Zorg voor een goede plaatsing van de toestellen:
 - De toestellen zijn zo geplaatst dat een vrije draaicirkel van 1,50 m mogelijk is.
 - Naast de toiletpot is minstens één vrije breedte van min. 90 cm en voor de toiletpot een vrije ruimte van min. 1,20 m om een transfer te kunnen uitvoeren. Dit betekent dat deze ruimte nodig is om je van een rolstoel op de toiletpot te plaatsen. Niet enkel hiervoor kan deze ruimte nuttig zijn, probeer maar eens met een gegipst been een regulier toilet te gebruiken.
 - Voorzie ofwel een voorzetwand met een (verlengde) toiletpot van min. 70 cm diep of zorg ervoor dat de voorzetwand stopt onmiddellijk na het ingebouwde spoelsysteem (in de breedte), zo kan de rolstoel naast de uitspringende wand opgesteld worden en komt hij met het zitvlak van zijn rolstoel op dezelfde hoogte als de zitting van de toiletpot en kan hij een transfer uitvoeren.
 - Voorzie een vaste beugel tegen de wand en een opklapbare beugel aan de open zijde van de toiletpot.
 - Vermijd obstakels die het gebruik verhinderen.
- Zijn er meerdere aangepaste toiletten aanwezig, voorzie dan een gespiegelde organisatie. Zo is er de keuze om de toiletpot links of rechts te gebruiken.
- In elk aangepast toilet is best een handwastafel voorzien in de ruimte. Dit omwille van het aspect privacy maar ook om altijd water binnen handbereik te hebben.

Wastafel

- Een rolstoelgebruiker moet vanuit zit alle elementen van een wastafel kunnen bereiken. De wastafel is daarom onderrijdbaar (een vrije ruimte van min. 70 cm hoog, 60 cm diep en 90 cm breed). De bovenrand van de wastafel bevindt zich op een hoogte tussen 80 en 90 cm.
- Een wastafel is onderrijdbaar omwille van 2 elementen:
 - De dikte van de wasbak is minder groot dan bij een standaard model;
 - de sifon (afvoer onder de wasbak) is ingewerkt in de wand of verder naar achter gesitueerd waardoor vrije ruimte ontstaat.

Gewone toiletten

- Elke toiletruimte heeft optimaal een breedte van min. 90 cm zodat manoeuvreren makkelijk mogelijk is.
- Eens in de ruimte moeten we voor de toiletpot kunnen draaien, bukken en kunnen plaatsnemen op het toilet. Een diepte van 90 cm tussen de deur/wand en de toiletpot laat toe om de handelingen comfortabel uit te voeren.
- Bij standaardafmetingen is de handwastafel buiten de individuele toiletruimte gelegen. Deze zijn makkelijker bruikbaar voor iedereen.
- De deuren zijn steeds naar buiten opendraaiend.

Bedieningselementen

- Maak gebruik van een éénhendel- of automatische kraan (infrarood). Eenhendelkranen zijn ook voor personen met een beperkte handfunctie of een beperking in de fijne motoriek goed bruikbaar. Je kan zelf de bruikbaarheid testen door bijvoorbeeld te proberen de kraan te bedienen met de vuist of met de arm. Personen met een auditieve beperking horen vaak het geluid van het stromend water niet en vergeten wel eens de kraan dicht te draaien, hier is een automatische kraan een voordeel.
- Is er ook warm water, voorzie dan thermostatische kranen.
- De onderzijde van de spiegel wordt voorzien op 10 cm boven de wastafel zodat deze ook bruikbaar is vanuit zittende positie of door kleinere kinderen. Hij loopt minstens door tot 200 cm boven de vloer, zodat hij ook rechtopstaande personen bruikbaar is.
- De spoelknop van het toilet wordt duidelijk zichtbaar op de wand geplaatst, heeft een goede positie op de wand en een voldoende groot drukvlak zodat ook personen met verminderde motoriek er makkelijk gebruik van kunnen maken door deze met de vuist of handpalm te bedienen. Zorg ook dat de duwweerstand niet te groot is. Dit kan een knelpunt zijn voor personen met een beperkte duwkracht en voor kinderen.
- De toiletrolhouder moet vanuit zittende positie vanaf de toiletpot bruikbaar zijn.
- Sluitsystemen van toiletruimten vragen een eenvoudige bediening. Systemen met een verlengde hendel of hefboom zijn het meest aangewezen. Hendel- en draaisystemen (waarbij we met de hand een hendel of plaatje moeten omdraaien) zijn door veel gebruikers moeilijk om te bedienen.
- Ook los geplaatste objecten mogen de gebruikruimte onder en rond de wastafel niet belemmeren. Een vuilnisbak onder de wastafel kan bijvoorbeeld een obstakel vormen voor het gebruik van de vrije ruimte onder de wastafel.

Veiligheid

- De toiletruimte is goed onderhouden (deuren sluiten probleemloos, geen water op de vloer, voldoende toiletpapier,...).
- Sanitaire ruimten staan ook gelijk aan het gebruik van water. Voor een goede veiligheid is het gebruik van antislip vloermaterialen daarom steeds aangeraden.

- Een noodalarm voor hulp integreren in het toilet zorgt voor een grotere veiligheid. Doch dit vergt een bijkomend aandachtspunt bij het beheer van het gebouw. Als er een noodalarm geplaatst wordt, moet deze bedienbaar zijn vanuit liggende positie. Aanvullend kan dit alarm uitgerust worden met een alarm-flits-lichtsysteem zodat ook een visueel signaal aanwezig is.

Leesbaarheid van de ruimte

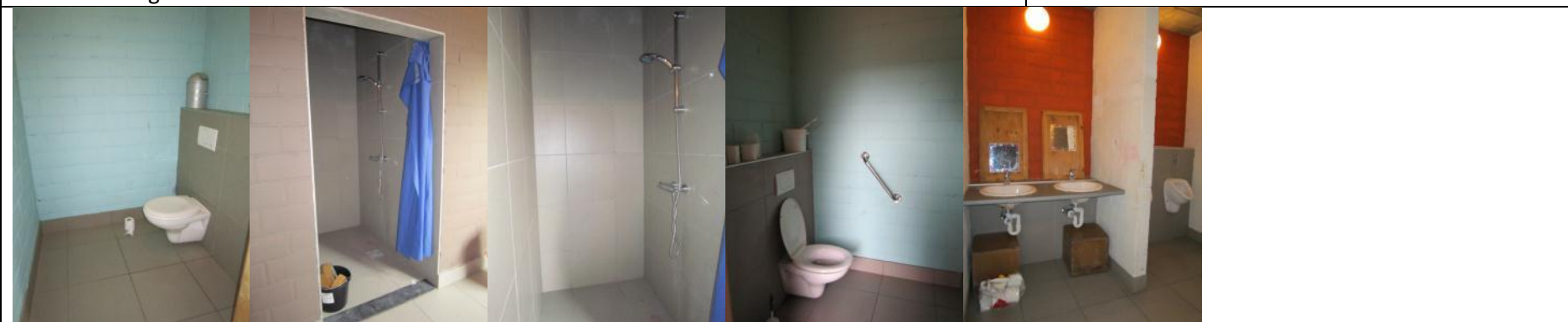
- Om de ruimten 'leesbaar' te maken (belangrijk voor personen met een visuele beperking) worden contrasterende materialen en kleuren gebruikt in het sanitair. Een witte toiletpot en spoelknop op een donkere wand zal bijvoorbeeld sneller opgemerkt worden dan wit op wit.
- Ook een goede verlichting over de hele ruimte en zeker ter hoogte van de toiletpot en de wastafel is belangrijk om ongelukjes te vermijden.
- Meer informatie over contrasten is terug te vinden bij heel deel signalisatie>>

Sanitair in de praktijk

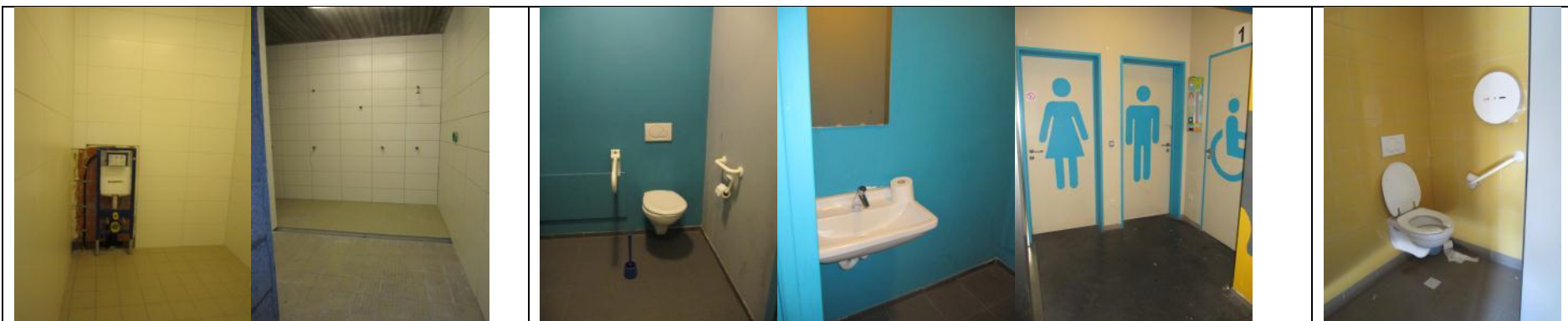

Akabe 47 Edegem

Chiro Kachtem

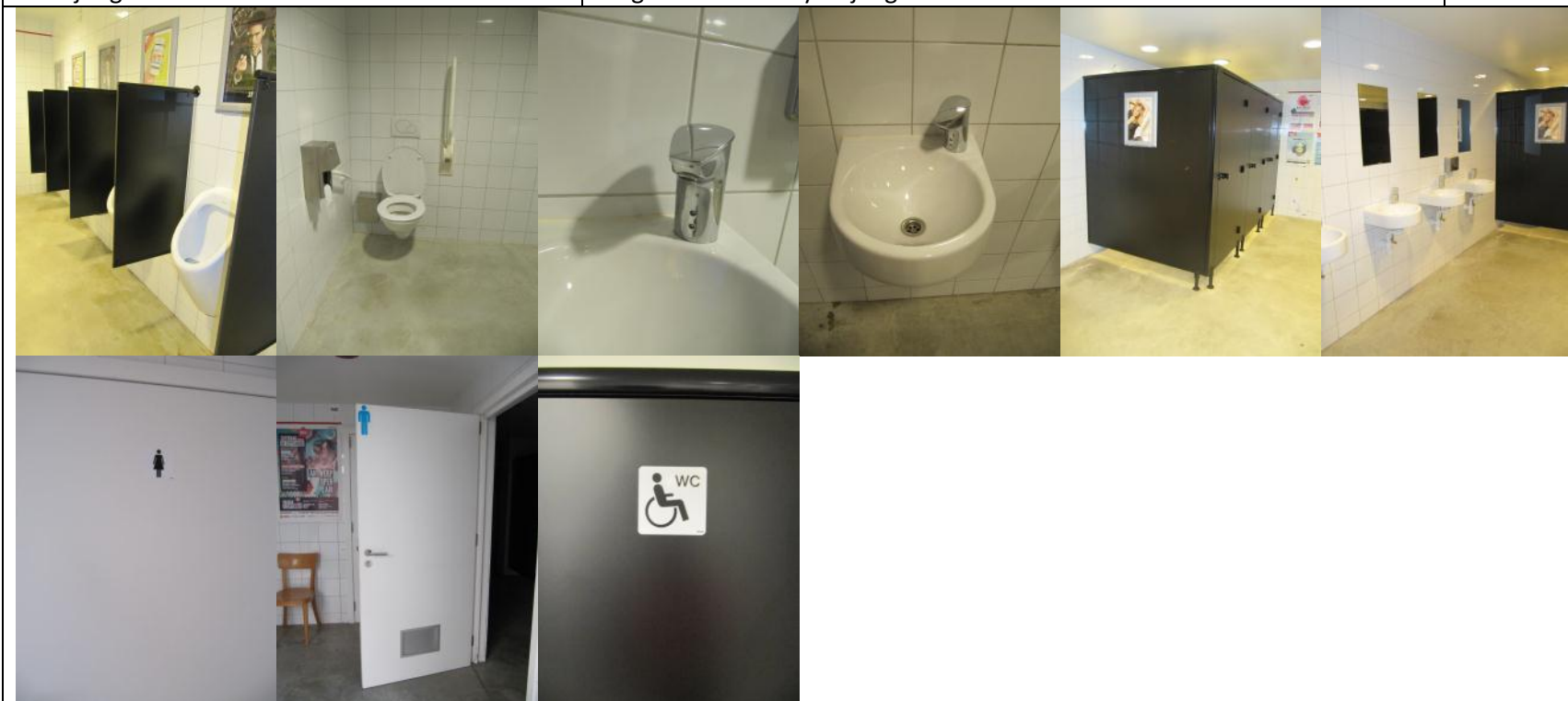
Akabe Toetertoe Terhagen

Chirojongens Baal

Jeugdcentrum Ahoy Wijnegem

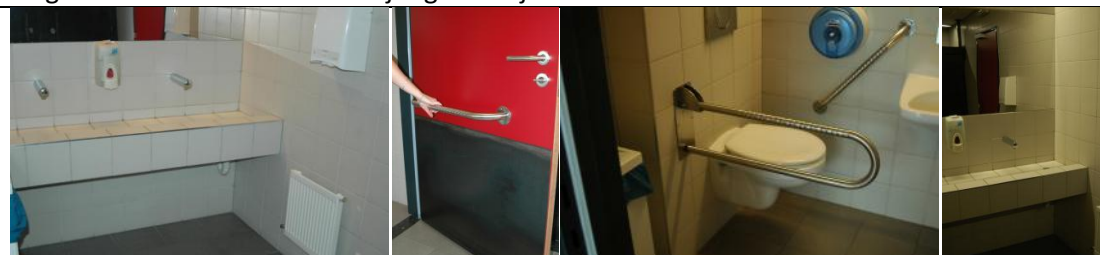
KSA VKSJ Zele

Jeugdcompetentiecentrum Zappa

Jeugdhuis Club 9 Koersel - Chirojongens 'wij' Koersel

Jeugdhuis Genk

Scouts-akabe Lint

3.9 Signalisatie en informatie

Bewegwijzerings- en informatieborden leiden bezoekers doorheen het gebouw of de omgeving.

Ze zijn noodzakelijk op elk beslissingspunt, worden goed zichtbaar geplaatst op een logische locatie naast de looproute. De inhoud is duidelijk leesbaar en begrijpbaar. - jeugdhuis Rondpunt Genk

Tekst is voldoende groot en heeft een duidelijk contrast met de achtergrond, vermijd tekst op afbeeldingen of foto's

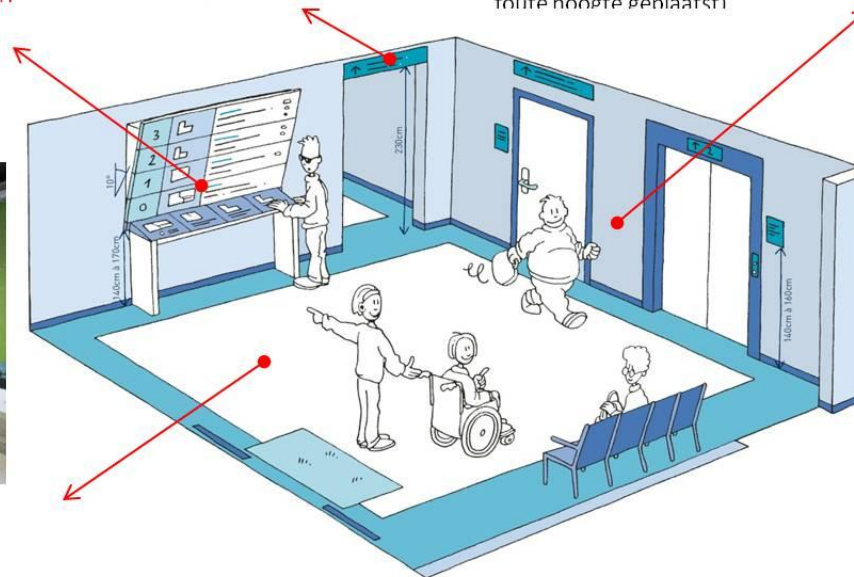
Pictogrammen, informatiebordjes, ... zijn op een goed zichtbare hoogte voorzien. - Jeugdcompetentiecentrum Zappa (het pictogram is goed, maar is op een foute hoogte geplaatst)

Kies voor goed contrasterende kleuren voor wanden, vloeren, deuren ... - Scouts-akabe Lint

Voor de leesbaarheid van ruimten is contrast nodig. Een ruimte krijgt structuur als plinten, raam- en deurkozijnen, ... contrasteren t.o.v. elkaar. - Jeugdhuis Sumo

Richtlijnen signalisatie en informatie

Signalisatie als ondersteuning van een toegankelijk jeugdlokaal

- Het zal steeds nodig zijn signalisatie en bewegwijzering aan te brengen. Door een logische structuur van het gebouw, een goed zichtbare toegang, voldoende referentiepunten ... zal overbodige en te veel informatie kunnen vermeden worden.
- De toegankelijkheid van informatie, signalisatie en bewegwijzering in en rond gebouwen is belangrijk zowel voor personen met een beperking als voor ieder ander. Het maakt immers deel uit van onze wayfinding de manier waarop we ons een weg banen naar en door een gebouw naar de ruimte waar we willen zijn).
- Belangrijk is dat over het volledige gebouw (zowel buiten als binnen) uniformiteit aanwezig is:
 - hetzelfde lettertype;
 - dezelfde stijl van de pictogrammen;
 - hetzelfde type en systeem van de informatieborden ;
 - dezelfde plaatsing van de signalisatie bv. bewegwijzering altijd opgehangen aan het plafond, informatieborden altijd op een wand of rechts van de deuren ...).
- Voor een goed gebruik door iedereen voorzie je best de signalisatie en informatie onder verschillende vormen.

Visuele signalisatie

- Visueel waarneembaar (zicht): vorm, kleur en contrast, letters en tekst, beelden, pictogrammen en symbolen, belijning op de vloer, enzovoort.

Bewegwijzering- en informatieborden

- Bewegwijzeringsborden wijzen ons de weg of tonen hoe we ons in en rond een gebouw kunnen verplaatsen. Ze bestaan uit een combinatie van aanwijzingen (meestal een loopprijsing (pijlvorm)) gekoppeld aan een locatie.
- Informatie (borden, panelen, schermen) omvat meer en een uitgebreidere inhoud zoals bijvoorbeeld een omschrijving van een lokaal of een overzicht van de lokalen, een overzicht van de groepen in de jeugdbeweging ...

Plaatsing

- Bewegwijzerings- en informatieborden worden steeds goed zichtbaar geplaatst op een logische locatie. Ze mogen geen obstakel vormen op de looproute.
- Bewegwijzering zorgt ervoor dat, wanneer we op een punt komen dat we kunnen kiezen welke richting we uitgaan, het duidelijk wordt welke keuze je moet maken om op de juiste plek te geraken. Ze is noodzakelijk te voorzien op elk beslissingspunt (vb bij een T-kruising als een gang stopt en je naar links en rechts kan) en t.h.v. richtingsveranderingen.
- Een belangrijk gegeven dat vaak uit het oog verloren wordt, is dat bewegwijzering steeds vanuit twee richtingen moet werken: zowel de weg ernaartoe, maar ook de weg terug moet men kunnen vinden. Zeker in gebouwen waar men niet steeds op dezelfde plek het gebouw verlaat als men binnen is gegaan.
Vb. een jeugdhuis kan betreden worden via de hoofdtoegang. We kunnen naar een optreden gaan in een zaal in de kelder. Vanuit dit lokaal kan je ook naar buiten dus we nemen deze uitgang. Maar hoe raak ik nu terug aan mijn fiets, mijn auto,..?
- Wat betreft de plaatsingshoogte van de borden is er een verschil naar gelang het type:

- Grote leesafstand (vb. op de parking, aanduiding nooduitgang ...): onderzijde op min. 2,10 m t.o.v. de vloer
- Kleine leesafstand (vb. bord bij het toekomen in het gebouw, naambordjes ...): hoogte tussen 1,40 m en 1,60 m t.o.v. de vloer
- Informatieborden, bevestigd op een wand, mogen maximum 10 cm uitsteken, om te vermijden dat je er tegen loopt.
- Voorzie een vrije draairuimte met een diameter van 1,50 m voor het informatiebord zodat rolstoelgebruikers van richting kunnen veranderen. Zo is er ook voldoende vrije ruimte voor het bord, zodat gebruikers bij het lezen de looproute niet hinderen.

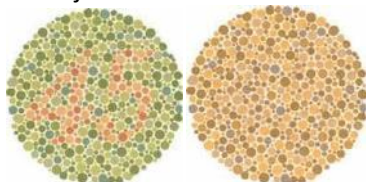
Letters en cijfers

- De tekst is leesbaar van op een grotere afstand. Gebruik geen cursieve teksten of tekst die enkel uit hoofdletters bestaat.
- Gebruik een schreefloos lettertype (zonder dwarsstreepjes aan de uiteinden): Schreefloze letter/Schreefletter.
- Zorg voor de juiste lettergrootte. Deze is afhankelijk van de leesafstand. De hoogte van letters is minimaal 1/100 van de leesafstand. Voor belangrijke informatie dient de hoogte van letters minimaal 1/25 van de leesafstand te bedragen.
- Lijn teksten niet uit over de volledige breedte. Door de uitlijning vervormen de spaties tussen de woorden, waardoor je een moeilijk leesbaar onregelmatig tekstbeeld krijgt.
- Er moet een duidelijk contrast zijn tussen de letters en/of het bord en de omgeving. Is dit niet mogelijk dan kan je het bord of de letters ook een contrasterende (dunne) omranding geven.

omranding omranding omranding

Kleur en contrasten

- Kies voor goed contrasterende kleuren: vermijd pasteltinten, reflecterende of felle kleuren en beperk het aantal verschillende kleuren.
 - Vermijd best de combinatie rood-groen: een groot aantal personen kan deze kleuren niet van elkaar onderscheiden (kleurenblindheid).

Normale Ishihara-test - Ishiharatest bij rood/groen kleurenblindheid

- Let op bij de combinatie van kleuren met zuiver wit: dit geeft mogelijk verblindende werking bij het gebruik van een reflecterende of blinkende achtergrond.
- Of het contrast tussen twee kleuren groot genoeg is kan je zien door tekst, foto's of beelden in kleur, om te zetten naar grijswaarden (zwart – wit kopie). Indien er dan nog voldoende contrast is, zijn de gekozen kleuren voldoende contrasterend.
- Bepaalde kleuren hebben een psychologische betekenis gekregen. Gebruik associaties die bij de kleuren passen:
 - Rood: gevaarlijke situaties;
 - Groen: veiligheid;
 - Geel: gewijzigde situatie waarbij het gevaar dreigt om lichamelijk gewond te raken
 - Blauw: hygiëne en aanduiding van sanitaire voorzieningen.

- Vermijd transparante dragers of oneffen achtergronden zoals beelden of foto's. De letters zijn niet duidelijk te onderscheiden van de achtergrond, waardoor de boodschap minder leesbaar is.
- Ook voor de leesbaarheid van ruimten is contrast nodig. Een ruimte krijgt structuur als plinten, raam- en deurkozijnen in contrasterende kleuren en materialen worden uitgevoerd.

Pictogrammen, logo's en symbolen

- Voor iedereen, maar vooral voor kinderen die niet goed kunnen lezen, anderstaligen, kinderen met autisme of een mentale beperking zijn pictogrammen noodzakelijk.
- Pictogrammen, logo's en symbolen worden doorgaans sneller opgevangen dan teksten of woorden (bijvoorbeeld de 'P' van parking).
- Enkele richtlijnen voor pictogrammen:
 - Wordt een pictogram gebruikt in plaats van een tekst, dan moet de "lezer" zich op een eenvoudige wijze een beeld kunnen vormen van wat bedoeld wordt;
 - Gebruik alleen pictogrammen die een zelfstandig begrip weergeven (geen combinatie van begrippen);
 - Voorzie begrijpelijke symbolen in combinatie met een typerend kleurgebruik en een zwarte omlijning.
- Gebruik zoveel mogelijk gestandaardiseerde (en/of eenvoudige) of internationaal goedgekeurde pictogrammen. Iedereen herkent in een oogopslag veel voorkomende pictogrammen zoals dat voor de uitgang, het toilet ...

Auditieve signalisatie

- Auditief waarneembaar (gehoor): hoorbare signalen, omroepsystemen, ringleiding, gesproken tekst, enzovoort.
- Personen met een auditieve beperking hebben nood aan visuele informatie
- Op vlak van veiligheid is het een optie om auditieve signalisatie zoals een brand-, rook-,... alarm te combineren met een visueel signaal (licht).

Tactiele signalisatie

- Tactiel waarneembaar (tastzin): voelbaar reliëf, maquette, brailleondersteuning, kunstmatige geleiding, enzovoort.
- Tactiele elementen kunnen gebouwspecifiek bekeken worden wanneer er kinderen of jongeren aanwezig zijn met dergelijke noden (vb brailletape om de verschillende lokalen aan te geven ...)

Toegankelijke informatie

- Geef duidelijke en correcte informatie over de toegankelijkheid van het gebouw (vb. de aanwezigheid van een aangepast toilet, voorbehouden plaatsen ...).
- Contactgegevens, bereikbaarheid en andere belangrijke gegevens worden duidelijk vermeld.
- Wanneer je als jeugdhuis of jeugdvereniging een website maakt, wordt er best ook rekening gehouden met toegankelijkheidsvoorschriften voor websites. Je kan hier ook het anysurferkwaliteitslabel voor verkrijgen (www.anysurfer.org).

Signalisatie en informatie in de praktijk

chiro Sint-filippus Schoten	Chiro Arika Herk-de-stad	chirojongens 'wij' koersel			
Akabe Toetertoe Terhagen	Jeugdcentrum Ahoy wijnegem	KSA VKSJ Zele			

jeugdcompetentiecentrum Zappa				jh Bascule Heusden-zolder		
Jeugdhuis genk			jeugdhuis Club 9 Koersel			
Scouts-akabe Lint						

4. Regelgeving

Net als duurzaamheid is toegankelijkheid een kwaliteitsvereiste van een publiek gebouw die niet meer weg te denken is. Het aantal mensen voor wie toegankelijkheid een noodzaak is, groeit elke dag.

Toegankelijkheid is een basisrecht geworden wat nationaal en internationaal vertaald wordt in regelgeving en voorschriften zoals de antidiscriminatiewetgeving en de regelgeving toegankelijkheid van publieke gebouwen in Vlaanderen en Brussel.

De antidiscriminatiewet

De antidiscriminatiewet verbiedt discriminatie op grond leeftijd, seksuele geaardheid, handicap, geloof of levensbeschouwing, burgerlijke staat, geboorte, vermogen, politieke overtuiging, taal, huidige of toekomstige gezondheidstoestand, een fysieke of genetische eigenschap of sociale afkomst.

Deze wetgeving geldt ondermeer ook voor de toegang en deelname aan sociale en culturele activiteiten toegankelijk voor het publiek ... dus ook de toegang en deelname aan activiteiten in een jeugdbeweging of jeugdhuis.

De federale Antidiscriminatiewet stelt dat het niet voorzien van redelijke aanpassingen voor een persoon met een handicap als een discriminatie wordt beschouwd. Een redelijke aanpassing is een aanpassing die geen onevenredige belasting betekent, of waarvan de belasting in voldoende mate gecompenseerd wordt door bestaande maatregelen.

Meer informatie over de antidiscriminatiewet vind je terug op www.gelijkekansen.be/wetgeving.asp.

Regelgeving toegankelijkheid Vlaanderen

In Vlaanderen is sinds 1 maart 2010 een regelgeving met betrekking tot toegankelijkheid van publieke gebouwen van kracht: Besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van een gewestelijke stedenbouwkundige verordening betreffende toegankelijkheid van 5 juni 2009.

Ook een jeugdhuis of jeugdlokaal wordt beschouwd als een publiek toegankelijk gebouw omdat ze openstaat voor het publiek, ook al moet je vaak lid zijn om er binnen te mogen. Als je dus gaat bouwen of verbouwen met een stedenbouwkundige vergunning of melding, dan is voor jouw jeugdhuis of jeugdlokaal de regelgeving toegankelijkheid van toepassing.

Wanneer moet ik voldoen?

Om onder de stedenbouwkundige verordening toegankelijkheid te vallen moet het steeds gaan om (art. 2, §1):

- een **publiek toegankelijk gebouw** in Vlaanderen;
- waar **werken** aan gebeuren (nieuwbouw, herbouw, verbouwing of uitbreiding), dus niet voor bestaande gebouwen waar geen werken aan gebeuren;
- waarvoor een **stedenbouwkundige vergunning of meldingsplicht** vereist is.

De oppervlakte is bepalend

Voor een jeugdhuis of jeugdlokaal zal de publiek toegankelijke oppervlakte bepalen wat er verplicht moet voldoen aan het gebouw inzake toegankelijkheid (artikel 3).

De publiek toegankelijke oppervlakte is alles behalve ruimtes uitsluitend voor werknemers (vb. kantoren beroepskracht), technische ruimtes en opslagruimtes (vb. bergingen).

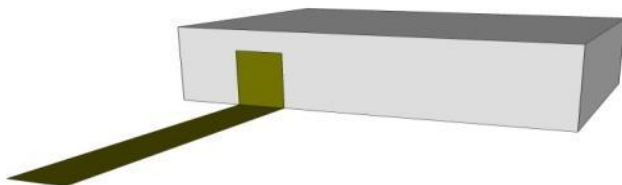
De publiek toegankelijke oppervlakte van het gebouw bereken je door de som te nemen van de oppervlaktes van alle binnenruimtes (behalve dan de oppervlakte van de opslagruimtes, technische ruimten of ruimten voor werknemers). Je meet dus aan de binnenzijden van de buitenmuren.

Bij een verbouwing of uitbreiding neem je de publiek toegankelijke oppervlakte van het volledig gebouw in rekening en niet enkel van de ruimte waar je gaat verbouwen of die je gaat uitbreiden.

Heb je een gebouw met een publiek toegankelijke oppervlakte kleiner dan 150 m²?

Enkel de toegang moet voldoen :

- de deur is voldoende breed en hoog;
- er is voldoende ruimte voor, achter en naast de deur om de deur vlot te kunnen gebruiken;
- er moet een toegankelijk pad zijn naar de toegang waarbij eventuele niveauverschillen opgevangen worden.

Heb je een gebouw met een publiek toegankelijke oppervlakte minstens 150 m², maar niet groter dan 400 m²?

- Het gelijkvloers moet volledig voldoen.
- Heeft het gebouw ook een verdieping en heb je op de verdieping lokalen met dezelfde functie als op het gelijkvloers, dan zullen de lokalen op de verdiepingen niet moeten voldoen. Je hoeft bijgevolg dan ook geen helling of lift te voorzien als alternatief voor de trap om de lokalen op de verdieping toegankelijk te maken.

Heb je een gebouw met een publiek toegankelijke oppervlakte groter dan 400 m²?

- Het gebouw moet volledig voldoen aan de richtlijnen (maatvoering gangen, aangepast toilet ...). De regelgeving geeft ook hier aan dat er bij verdiepingen, een lift of helling voorzien moeten worden als alternatief voor een trap.

In onderstaand schema krijg je een overzicht van de regels, afhankelijk van de grootte van jouw jeugdhuis of jeugdlokaal.

Vlaamse stedenbouwkundige verordening toegankelijkheid:	
Toepassing verordening indien:	Publiek toegankelijk gebouw* in Vlaanderen (art. 2, §1)
	Uitvoeren van vergunningsplichtige of meldingsplichtige werken (Uitgezonderd handelingen zoals beschreven in art. 2, §2, punt 1, 2 en 3)

Jeugdhuisen of jeugdlokalen (art. 3)	
Publiek toegankelijke oppervlakte:	Toepassing van de normen van de verordening:
< 150m ²	Zeër beperkt: Enkel de toegang tot de gebouwen: (art. 10§1, art. 12 t.e.m. 14, art. 16, 18, 19, 22, 23, 24, 25, 33)
150m ² ≤ x ≤ 400m ²	Beperkt: De gelijkvloerse* publiek toegankelijke delen van de constructie De niet-gelijkvloerse* publiek toegankelijke delen, tenzij een vertrek op een andere locatie eenzelfde functie vervult en voldoet
> 400m ²	Uitgebreid: Alle* publiek toegankelijke delen van een constructie

Vlaamse stedenbouwkundige verordening toegankelijkheid:	
Verplicht advies aanvragen indien:	Indien gebouwen opgericht voor het gebruik of de uitbating door de overheid of in opdracht van de overheid (bijvoorbeeld door de gemeente of de provincie), waarbij afgeweken wordt van de verplichtingen (art. 34 §1)
	Indien publiek toegankelijke oppervlakte ≥ 7.500 m ² (art. 34 §2)

De tabel geeft weer waar de regels van toegankelijkheid moeten toegepast worden in jouw jeugdlokaal.

Voor bepaalde ruimten worden er specifieke regels opgelegd:

- Verbruiksruimte: vb. café
- Aangepast sanitair: per sanitair blok min. 1 aangepast
- Bestaande toegang (bij verbouwing)
- Parkeren: aantal aangepaste parkeerplaatsen

Maatvoering

Omdat de regelgeving gekoppeld is aan het bekomen van een bouwvergunning, legt de toegankelijkheidsregelgeving alleen regels op voor de op plan afleesbare elementen. Op de plannen voor het indienen van de stedenbouwkundige vergunningsaanvraag gebruikt men ruwbouwmaten. Toch zijn in de toegankelijkheidsverordening zowel ruwbouwmaten als afwerkingsmaten opgenomen. Een goede toegankelijkheid en het kunnen gebruiken van het gebouw wordt immers vooral bepaald door de afwerkingsmaten. Vandaar de dubbele maatvoering: ruwbouw controleerbaar op plan, afwerking controleerbaar na uitvoering.

Volgende elementen zijn ondermeer belangrijk voor de delen die bij een jeugdhuis of jeugdlokaal binnen het toepassingsgebied vallen:

Toegangspaden – looppaden

De vrije doorgangsbreedte dient 1,50 m te zijn en obstakelvrij. In welbepaalde situaties worden versmallingen toegestaan.

Parkeren

Op de publieksparking moet in principe 6% van de parkeerplaatsen aangepast zijn.

De aangepaste parkeerplaats moet aan de normen voldoen. Een voorbehouden parkeerplaats moet daarenboven ook aangeduid worden met het specifieke verkeersbord en duidelijk afgebakend zijn.

Toegangen en deuren

Deuren hebben een doorgangsbreedte van 90 cm. Voor en na elke deur moet een vrije en vlakke draairuimte ($\varnothing 1,50$ m) voorzien worden om een vlotte bediening mogelijk te maken. Naast de deur moet, aan beide zijden, een opstelruimte gegarandeerd worden van minimum 50 cm.

Sanitair

In elke sanitaire blok dient minstens één aangepast toilet voorzien te worden. Het toilet moet aan specifieke minimum afmetingen voldoen om het zelfstandig gebruik van het toilet te garanderen of om voldoende ruimte te hebben om hulp te bieden.

Niveaoverschillen

Niveaoverschillen binnen moeten steeds overbrugd worden met een helling. Vanaf 18 cm moet dit gebeuren door de combinatie van een trap, een helling of lift.

Buiten en bij de overgang tussen binnen en buiten zijn niveaoverschillen tot 2 cm toegelaten. Niveaoverschillen buiten groter dan 2 cm maar kleiner dan 18 cm moeten steeds overbrugd worden met een helling. Vanaf 18 cm moet dit gebeuren door de combinatie van een trap, een helling of lift.

Vast meubilair en inrichtingselementen

Hier gaat het vooral om de balie die verlaagd en onderrijdbaar moet zijn. Bij grotere jeugdinfrastructuur kan dit voorkomen.

Gebruiksruimte

In elke ruimte moet er voldoende bewegingsruimte of manoeuvreerruimte zijn, namelijk een draaicirkel van minstens 1,50 m moet mogelijk zijn.

Signalisatie

In de toegankelijkheidsverordening is maar één bepaling opgenomen in verband met signalisatie, namelijk dat gids- of geleidelijnen voor mensen met een visuele beperking de weg moeten aangeven naar de publiek toegankelijke functies. Als je bijvoorbeeld een jeugdlokaal hebt met een hele grote inkomhal, dan kan je geleidelijnen aanbrengen naar vb. de balie of naar een andere belangrijke ruimte.

Meer gedetailleerde informatie kan je terugvinden op www.toegankelijkgebouw.be

VOORBEELDEN TOEPASSINGSGBIED JEUGDLOKALEN

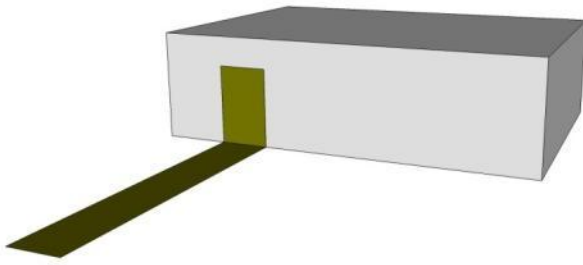
Enkele voorbeelden ter illustratie van het toepassingsgebied:

Voorbeeld 1

- Nieuwbouw jeugdhuis
- Enkel gelijkvloers
- Publiek toegankelijke oppervlakte: 120m² (kleiner dan 150m²)

Wat moet voldoen?

- Enkel de toegang moet toegankelijk voorzien worden (toegangspad, breedte en hoogte deur, draaicirkel voor en na de toegang).

Voldoen aan de regelgeving

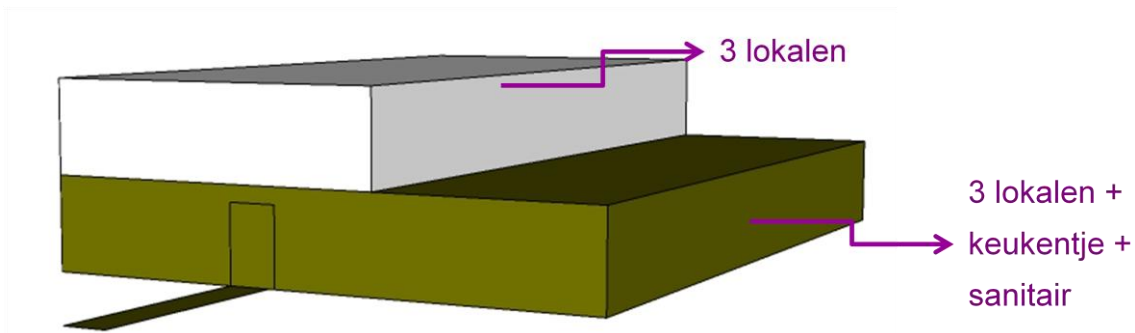
Niet voldoen aan de regelgeving

Voorbeeld 2

- Nieuwbouw jeugdlokaal
- Gelijkvloers (3 groepslokalen, sanitair, keukentje) en verdieping (3 groepslokalen)
- Publiek toegankelijke oppervlakte: 350m² (meer dan 150m² maar minder dan 400m²)

Wat moet voldoen?

- Het gelijkvloers moet volledig voldoen.
- De verdieping zal niet moeten voldoen want de functie die hier aanwezig is (jeugdlokalen) zijn toegankelijk op het gelijkvloers. Bijgevolg moet er ook geen lift voorzien worden.

Voldoen aan de regelgeving

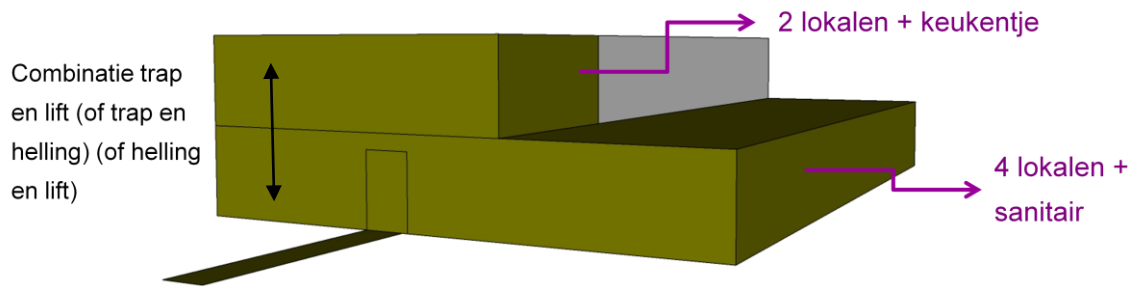
Niet voldoen aan de regelgeving

Voorbeeld 3

- Nieuwbouw jeugdhuis
- Gelijkvloers (4 groepslokalen, sanitair) en verdieping (2 groepslokalen, keukentje)
- Publiek toegankelijke oppervlakte: 350m² (meer dan 150m² maar minder dan 400m²)

Wat moet voldoen?

- Het gelijkvloers moet volledig voldoen.
- Op de verdieping moet het keukentje voldoen, want deze functie is niet aanwezig op het gelijkvloers. Bijgevolg moet er een combinatie voorzien worden om de verdieping te overbruggen, dus een trap en lift, of een trap en een helling, of een helling en een lift.

Voldoen aan de regelgeving

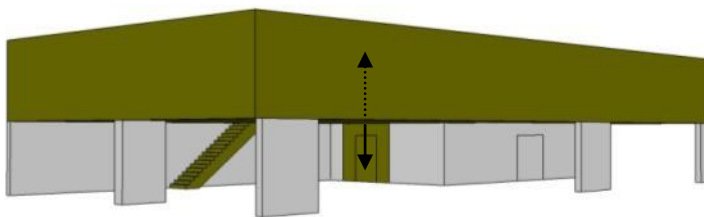
Niet voldoen aan de regelgeving

Voorbeeld 4

- Nieuwbouw jeugdlokaal
- gelijkvloers (bergruimte, overdekte buitenruimte), verdieping (lokalen)
- Publiek toegankelijke oppervlakte: 350m² (meer dan 150m² maar minder dan 400m²)

Wat moet voldoen?

- Het gelijkvloers moet volledig voldoen maar hier zijn enkel een bergruimte die niet bij de publiek toegankelijke delen behoort.
- De volledige verdieping moet voldoen aangezien hier lokalen zijn die niet aanwezig zijn op het gelijkvloers. Naast een trap zal dit betekenen dat er ook een lift of helling voorzien moet worden om de lokalen op de verdieping te bereiken.

Voldoen aan de regelgeving

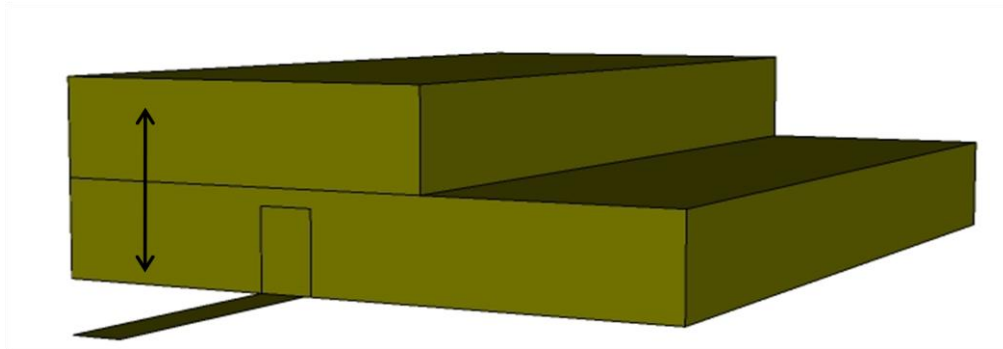
Niet voldoen aan de regelgeving

Voorbeeld 5

- Nieuwbouw jeugdcentrum
- gelijkvloers, verdieping, verdieping 2
- Publiek toegankelijke oppervlakte: 500m² (meer dan 400m²)

Wat moet voldoen?

- Het volledige gebouw toegankelijk moet voldoen (excl. opslagruimten, technische ruimten of ruimten uitsluitend voor werknemers). Dit betekent ook dat er naast een trap, een helling of lift moet zijn om de verdiepingen te overbruggen.

Voldoen aan de regelgeving

Niet voldoen aan de regelgeving

Voorbeeld 7

- De werken aan een jeugdlokaal omvatten nieuwe deurkaders en schilderwerken.

Wat moet voldoen?

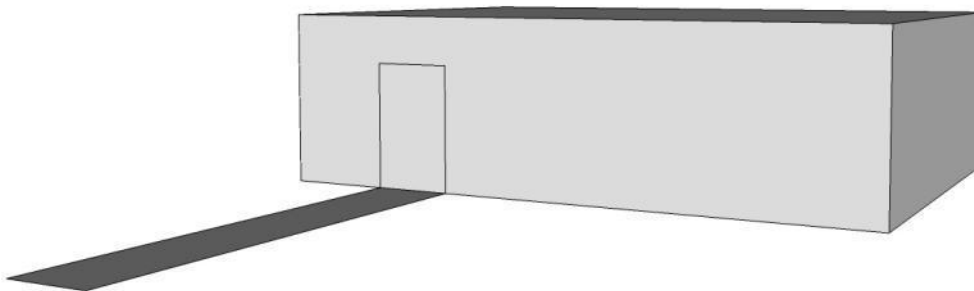
- De regelgeving is niet van toepassing omdat er voor deze werken geen stedenbouwkundige vergunning of melding nodig is. (Art. 2, §1)

Voorbeeld 8

- Verbouwing jeugdlokaal (enkele binnenmuren uitbreken en opnieuw plaatsen met nieuwe deuropeningen)
- Enkel gelijkvloers
- Publiek toegankelijke oppervlakte volledig gebouw (niet enkel van de ruimte waar je gaat verbouwen of uitbreiden): 140m² (kleiner dan 150m²)

Wat moet voldoen?

- Enkel de toegang en het toegangspad moeten voldoen volgens de regelgeving.
- Bij een verbouwing is het zo dat je binnen het toepassingsgebied enkel moet voldoen aan de verordening daar waar je werken aan gaat doen. In dit geval valt de ruimte waar je gaat verbouwen niet binnen het toepassingsgebied van de verordening.

Voldoen aan de regelgeving

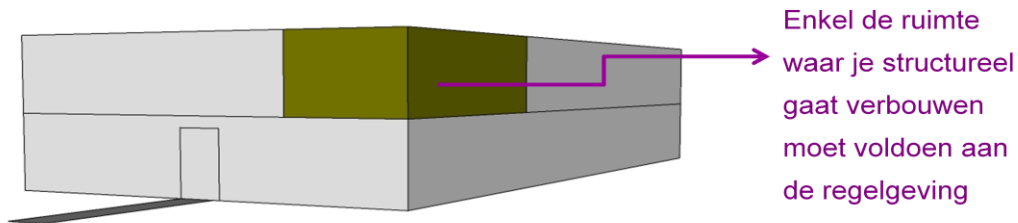
Niet voldoen aan de regelgeving

Voorbeeld 9

- Verbouwing jeugdlokaal (een lokaal bijmaken dus nieuwe muren plaatsen met nieuwe deuropening op de verdieping)
- Gelijkvloers, verdieping
- Publiek toegankelijke oppervlakte volledig gebouw (niet enkel van de ruimte waar je gaat verbouwen of uitbreiden): 500m² (meer dan 400m²)

Wat moet voldoen?

- het volledige gebouw (excl. opslagruimten, technische ruimten of ruimten uitsluitend voor werknemers) moet voldoen aan de verordening. Bij een verbouwing is het zo dat je binnen het toepassingsgebied enkel moet voldoen aan de verordening daar waar je werken aan gaat doen. In dit geval valt de ruimte waar je gaat verbouwen wel binnen het toepassingsgebied van de verordening.

Voldoen aan de regelgeving
Niet voldoen aan de regelgeving

Ondersteunende instrumenten voor de praktijk

Om ontwerpers, bouwheren ... te ondersteunen in de toepassing van de Vlaamse regelgeving, maar ook voor het realiseren van goede toegankelijke gebouwen, werd de website www.toegankelijkgebouw.be van Gelijke Kansen Vlaanderen en Enter vzw ontwikkeld.

Op de website vind je niet alleen de integrale tekst terug van de regelgeving, maar ook uitleg en duiding bij de richtlijnen. Interessant is ook dat ontwerpers of bouwheren er via een interactieve checklist en quickscan snel kunnen weten in welke mate ze wel of niet rekening moeten houden met de regelgeving.

Wat kan men op de website terugvinden:

- [Handboek toegankelijkheid publieke gebouwen](#)
- [Integrale tekst en toelichting met betrekking tot de regelgeving toegankelijkheid](#)
- [Checklist en quickscan](#)
- [Advisering](#)

Regelgeving toegankelijkheid Brussel

Net zoals in Vlaanderen is er ook in Brussel een regelgeving toegankelijkheid van publieke gebouwen ingepast in de regelgeving op de ruimtelijke ordening (Le Règlement Régional d'Urbanisme (RRU)).

Meer bepaald door het ' Besluit van de Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tot goedkeuring van de Titels I tot VIII van de Gewestelijke Stedenbouwkundige Verordening, van toepassing op het volledige grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (21 november 2006).'

Met betrekking tot toegankelijkheid zijn volgende hoofdstukken van belang:

- Titel IV : Toegankelijkheid van gebouwen voor personen met beperkte mobiliteit
- Titel VII: De wegen, de toegangen ertoe en de naaste omgeving ervan (11 april 2003)

De jeugthuizen en jeugdlokalen vallen onder artikel 1§3 in punt 1° (titel IV) van deze regelgeving: gebouwen en ruimten voor recreatieve, toeristische en sociaal-culturele activiteiten.

Dit betekent dat jeugthuizen en jeugdlokalen steeds geacht worden om te voldoen aan de richtlijnen, in tegenstelling tot in Vlaanderen waar de grootte van het jeugdhuis of jeugdlokaal bepaald in welke mate de richtlijnen van toepassing zijn.

Binnen het toepassingsgebied wordt er een maatvoering opgelegd voor:

- Algemene elementen
- Toegang tot gebouwen
 - Internationaal symbool voor toegankelijkheid
 - Toegangsweg
 - Toegangshelling
 - Toegangsdeur
- Toegang tot parkeerruimten
 - Parkeerplaatsen voor personen met beperkte mobiliteit
- Met betrekking tot verplaatsingen binnen de gebouwen (looppaden, niveauverschillen,...)
 - Markering
 - Gangen
 - Binnendeuren
 - Liften
 - Trappen
- Met betrekking tot de uitrustingen (toiletten, loketten,...)
 - Toiletten
 - Badkamers – douchecellen – kamers
 - Openbare uitrustingen
 - Loketten
 - Stoelen

De volledige tekst van de Brusselse stedenbouwkundige verordening is terug te vinden via www.toegankelijkgebouw.be of via de rechtstreekse website www.rru.irisnet.be.

5. Voorbeeldprojecten

Doorheen de website zag je telkens fotovoorbeelden van een bepaald deel van bestaande jeugdlokalen. In dit deel bekijken we een voorbeeldprojecten in zijn geheel.

We bekijken ook een aantal voorbeelden van toegankelijkheidsadviezen op maat. We zoomen in op een bepaald aspect van het gebouw en bekijken hoe het gesteld is met de toegankelijkheid en welke verbeteringen mogelijk zijn. Vaak kan er op dezelfde oppervlakte een meer toegankelijke oplossing voorgesteld worden.

Heb je zelf een goed toegankelijk jeugdlokaal, laat het ons weten via het [contactformulier](#). Zit je nog met een vraag of een probleem wat niet opgelost werd in deze website, geef ons een seintje en we proberen een oplossing voor jouw probleem te integreren in deze website.

Jeugdhuis Sumo Opglabbeek

- **Ligging:** Dorpsstraat 43, 3660 Opglabbeek (achter de Spil)
- **Website:** www.jeugdhuissumo.be
- **Bouwjaar:** / (gebouw in gebruik sinds 2005)
- **Gebouw:** Voormalig schoolgebouw. Dit maakt deel uit van verschillende gebouwen waar ook de Chiro, grabbelpas-Swap, en een sportaccommodatie gevestigd zijn.
- **Eigenaar gebouw:** gemeente – Sumo mocht cascoruimte zelf inrichten
- **Financiering:** gemeente – Sumo voor de inrichting van de cascoruimte
- **Gebruik:** 1x/week: vrijdagavond vanaf 20u
- **Oppervlakte/Zaalcapaciteit:** 280 personen
- **Gem. bezetting:** 20-40 personen - ±100 personen (fuif)
- **Buitenruimte:** vroegere speelplaats
- **Budget:** /
- **Leuk weetje?** Dit jeugdhuis is volledig gelijkvloers

Bereikbaarheid

- Foto links: Er zijn verschillende parkeerplaatsen voorzien. Er is geen aangepaste parkeerplaats, maar er is ruimte voorhanden om een aangepaste parkeerplaats of een voorrijdmogelijkheid te organiseren.
- Foto rechts: Er is tevens een fietsenstalling voorzien op het terrein

Toegangspaden

- Foto links: Het toegangspad op zich is goed uitgevoerd en heeft een toegankelijke ondergrond.
- Foto rechts: Een draaibaar hekwerk wordt best vermeden.

Toegang

- Foto: De toegang is voldoende breed en de kleine drempel is afgeschuind.

Circuleren in het gebouw (looppaden, trap, helling, lift)

- Foto links: Er is een goed contrast tussen vloeren en wanden.
- Foto midden: De binnendeuren zijn voldoende breed. Maar de draairichtingen van de deuren zijn niet optimaal.
- Foto rechts: De vloermat in de inkomhal zorgt voor valgevaar doordat ze omhoog krult.

Jeugdhuis/jeugdlokaal inrichting

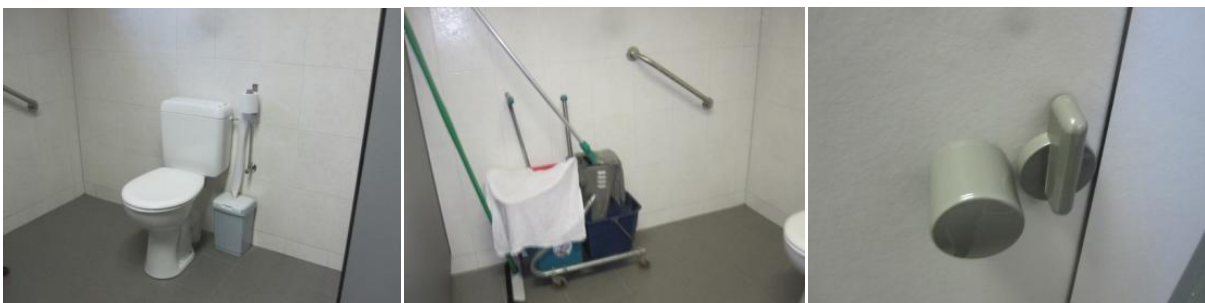

- Foto links: De toog heeft geen verlaagd (en onderrijdbaar) deel. De zijkant van de toog kan voorzien worden van een verlaagd opklapbaar deel.
- Foto rechts: Bepaalde tafels zijn beperkt onderrijdbaar omwille van de voet in het midden van de tafel. Best worden er onderrijdbare tafels voorzien.

Sanitair

- Foto links: De standaard toiletten zijn goed ingericht.
- Foto rechts: De wastafel is onderrijdbaar. De draaikraan wordt best vervangen door een eenhendelkraan of een automatische kraan. De spiegel wordt best ook verlaagd zodat deze zowel zittend als staand gebruikt kan worden. Je kan dezelfde spiegels houden maar bijvoorbeeld één spiegel lager plaatsen.

- Foto links: Er is een ruim aangepast toilet. De toiletpot is verkeerd gesitueerd, de beugel is veel te ver van de toiletpot gesitueerd. Best worden er twee opklapbare beugels geplaatst. Hier kan de toiletrolhouder op bevestigd kunnen worden.
- Foto midden: De ruimte doet echter dienst als opslagruimte voor poetsmateriaal. Dit wordt best vermeden.
- Foto rechts: De deur is niet te sluiten. De bedieningselementen aan deuren worden best vervangen door goed omgrijpbare modellen

Signalisatie en informatie

- Foto links: Er is een duidelijke signalisatie naar het gebouw
- Foto midden: Er is een duidelijke signalisatie van het gebouw
- Er is een duidelijke signalisatie in het gebouw. De signalisatie is wel niet steeds op een correcte hoogte geplaatst en wordt daarom best in hoogte aangepast.

Scouts en akabe de kim zottegem

- **Ligging:** Bevegemstraat 2, 9620 Zottegem (Oost-Vlaanderen)
- **Website:** <http://jeugdbewegingzottegem.blogspot.com/2010/06/akabe-zottegem.html>
- **Bouwjaar:** 1968 (gedeeltelijk gerenoveerd en uitgebreid de laatste 13 jaar)
- **Architect:** /
- **Gebouw:** open bebouwing, gelijkvloers en verdieping
- **Eigenaar gebouw:** vereniging zelf
- **Financiering:** De vereniging zelf staat in voor het onderhoud, grote herstellingen, verwarming, elektriciteit en verbouwingen. Om de nodige fondsen te verzamelen, organiseren ze jaarlijks een kaas & dansavond, verhuur lokalen, subsidies toerisme Vlaanderen jeugdverblijven type A
- **Gebruik:** eigen gebruik (scouts en Akabe) en verhuur lokalen
- **Oppervlakte/zaalcapaciteit:** /
- **Buitenruimte:** verhard vooraan en naar de toegangen, achteraan een speelweide
- **Budget:** /
- **Leuk weetje?** Deze vereniging heeft een verlaagd kookgedeelte in de keuken.

Bereikbaarheid

- Foto links: Het parkeerterrein is voldoende ruim (men was momenteel wel aan het werken aan een monument). Het parkeerterrein beschikt niet voor afgebakende parkeerplaatsen. Er is geen aangepaste parkeerplaats voorzien, ook niet in de omgeving.
- Foto rechts: Er is een voorrijdmogelijkheid.

Toegangspaden

- Foto links: Er is geen afgeschuinde borduur (drempel tot 12 cm) bij de overgang van de straat naar het toegangspad. Dit dient door de gemeente weggewerkt te worden.
- Foto rechts: Het pad bestaat uit klinkers en asfalt.

Toegang

- Foto links: De toegangen zijn goed bruikbaar.
- Foto rechts: De toegang naar de keuken heeft een drempel van 9,5 cm. Deze zou weggewerkt kunnen worden met een helling of minstens afgeschuind kunnen worden.

Circuleren in het gebouw (looppaden, trap, helling, lift)

- Foto links: De keuken is via binnen ook bereikbaar via een hellend vlakje. In het gebouw zou er een visuele aanduiding kunnen aangebracht worden op het hellend vlak naar de keuken.
- Foto rechts: Een aantal lokalen zijn op de verdieping gelegen. De trap heeft niet de juiste verhouding en is te smal. Het is een open trap, de leuning loopt niet door, de leuning is niet op de juist hoogte geplaatst en er is geen leuning op twee hoogten. Er is slechts aan 1 zijde een leuning. Er is onvoldoende markering. De trappen worden naar veiligheid best voorzien van een tweede leuning en contrastmarkering op de treden en het bordes.

jeugdhuis/jeugdlokaal inrichting

- Foto links: De tafels zijn onderrijdbaar aan één zijde. Aan één zijde zie je dat er meer ruimte is onder het tafelblad.
- Foto rechts: Mits hulp kunnen rolstoelgebruikers bij de kookactiviteiten helpen. Er zijn verlaagde kookbekkens.

Aangepast toilet

- Foto links: De wasbak is niet bruikbaar voor rolstoelgebruikers (niet onderrijdbaar, spiegel niet op hoogte voor kinderen of zittend gebruik, de hoofdkraan is een draaikraan). Draaikranen op wastafels worden best vervangen door éénhendelsystemen of automatische kranen.
- Foto rechts: Er is echter wel een onderrijdbare wastafel aanwezig vlakbij het aangepast toilet en de aangepaste douche.

- Foto links: De standaard toiletten zijn bruikbaar. Er wordt wel onvoldoende gebruik gemaakt van kleurcontrasten bij de toiletten en er is geen schot tussen de urinoirs.
- Foto midden: Er zouden schotten geplaatst kunnen worden tussen de urinoirs. Er zou meer contrast mogen zijn tussen de urinoirs en de achterwand.
- Foto rechts: Er is een drempel (zonder visuele aanduiding) naar de gewone douches en de toegang is zeer smal.

- Foto links: Er is een aangepaste badkamer. De deur is iets te smal maar men kan de tweede vleugel openzetten.
- Foto midden: De ruimte is te klein.
 - Naast de pot is er voldoende ruimte (wanneer het douchezitje is opgeklapt) om een zijwaartse transfer uit te voeren.
 - Voor de pot is er onvoldoende ruimte om een voorwaartse transfer uit te voeren.
 - Er zou meer contrast mogen zijn tussen de toiletpot en het douchezitje, en de achterwand.
- Foto rechts: Wanneer het douchezitje is neergeklapt, is er onvoldoende ruimte tussen het zitje en de pot en ook voor het zitje is er onvoldoende ruimte. Ook de kraan is moeilijk bereikbaar. Er zijn beugels aanwezig maar deze zijn niet geplaatst volgens de richtlijnen en ze zijn bijgevolg niet voor iedereen goed bruikbaar.

Signalisatie en informatie

- Foto links: Er is een duidelijke signalisatie van het gebouw. De toegangen tot het gebouw zijn gelegen aan de zijgevel/achtergevel. Dit is niet duidelijk zichtbaar vanaf de straat.
- Foto midden en rechts: Er is een duidelijke signalisatie van het sanitair. Er wordt gebruik gemaakt van duidelijke pictogrammen. De signalisatie van de andere lokalen is niet duidelijk aangegeven. Er is geen overzichtsplan of evacuatieplan aanwezig. Er zou een duidelijke signalisatie voorzien kunnen worden (bewegwijzering, informatieborden).

FOS Open Scouting de toekan Lovenjoel

	• Ligging: Groot Park 8; 3360 Lovenjoel - Bierbeek (Vlaams-Brabant)• Website: www.detoekan.be• Bouwjaar: / (opgericht in 1910)• Architect: /• Gebouw: open bebouwing, gelijkvloers• Eigenaar gebouw: gemeente• Financiering: De vzw en de gemeente• Gebruik: enkel eigen gebruik• Oppervlakte/zaalcapaciteit: /• Buitenruimte: een groot grasveld vooraan het gebouw• Budget: /• Leuk weetje? Deze vereniging is zeer geïnteresseerd in de verbeteringspunten op vlak van toegankelijkheid en veiligheid.

Om dit gebouw in orde te maken in functie van toegankelijkheid moet het volledige gebouw en de omgeving in functie van de keten van toegankelijkheid herbekeken worden. Dit vraagt meer tijd en de oplossingen zullen allicht structureler van aard zijn.

Bereikbaarheid

Foto links en rechts: Er zijn geen aangepaste parkeerplaatsen voorzien. Er zijn ook geen afgebakende standaardparkeerplaatsen.

Toegangspaden

- Foto links: toegangspad 1 heeft putten in de toplaag.
- Foto rechts: bij toegangspad 1 zijn de overgangen niet vlak uitgevoerd.

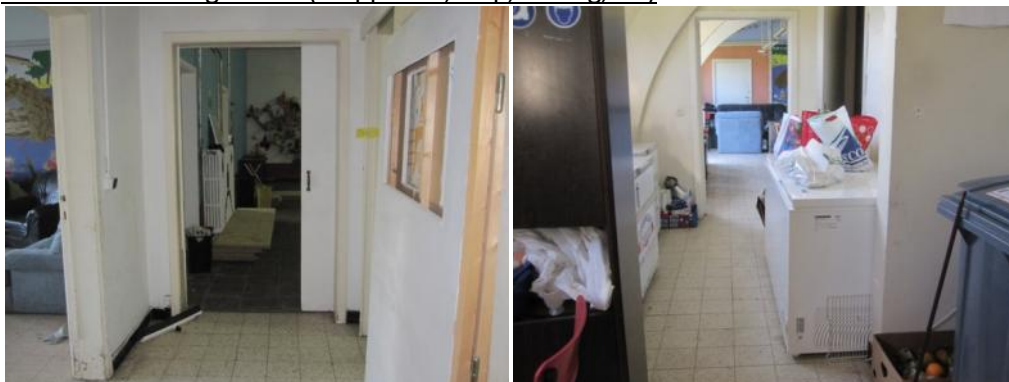
- Foto links: toegangspad 2 is te smal (± 80 cm).
- Foto rechts: toegangspad 2 sluit niet drempelloos aan op een brugje (drempel hoger dan 2 cm).

Toegang

- Foto links: Er zijn twee treden te overbruggen om het gebouw te kunnen betreden. Het gebouw is bijgevolg niet toegankelijk voor personen in een rolstoel.
- Foto rechts: De toegang Jong Verkenners / Gidsen is wel drempelloos en kan als alternatieve toegang gebruikt worden als men de deur herstelt zodat ze niet meer knelt bij het openen. Hoewel dit niet de meest ideale oplossing is, is het lokaal via deze toegang wel bereikbaar.

Circuleren in het gebouw (looppaden, trap, helling, lift)

- Foto links: de gang voldoet aan de richtlijnen. De zwarte plint zorgt voor contrast tussen vloer en wand.
- Foto rechts: In de andere doorgang zijn een aantal elektrische toestellen voorzien die de doorgang versmallen

Binnendeuren

- Foto links: Het merendeel van de binnendeuren heeft een vrije doorgangbreedte groter dan 90 cm. Er zijn vaak geen contrasten. Best wordt er aandacht besteed aan de contrastwerking. Deurblad, deuromkadering en muur nooit uitvoeren in één en dezelfde kleur.
- Foto rechts: Voor slechtziende personen is de klink niet waarneembaar. Het vernieuwen van de deurkrukken zal niet alleen een visuele oplossing zijn maar zal ook de bediening vergemakkelijken.

jeugdhuis/jeugdlokaal inrichting en lokalen

- Foto links: Alle lokalen zijn voldoende ruim zodat de benodigde draaicirkel steeds voor handen is. De tafels zijn niet onderrijdbaar. Best worden onderrijdbare tafels voorzien.
- Foto rechts: De toeg is niet ideaal. Indien er geen ruimte is om structureel een toeg te voorzien, is het veel eenvoudiger om een onderrijdbare tafel te gebruiken.

- Foto rechts en links: De ruimte is ingenomen door heel wat meubilair (zeteltjes, tafeltjes,...) en elementen zoals drankbakken. Een andere inrichting en een goed georganiseerde bergruimte zou de toegankelijkheid al sterk verbeteren.

Sanitair

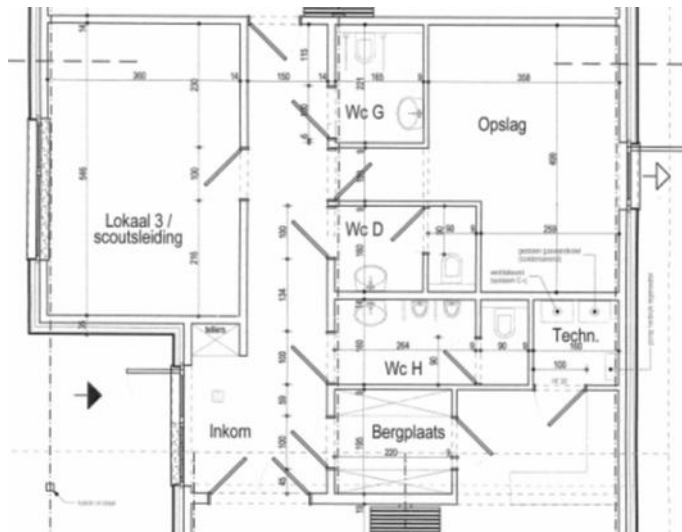
Foto links, midden en rechts: Er is geen aangepast toilet. Bij de gewone toiletten werd er rekening gehouden met contrasten tussen de toestellen en de achterwand. Als er grotere werken zijn dan kan er een aangepast toilet voorzien worden.

Signalisatie en informatie

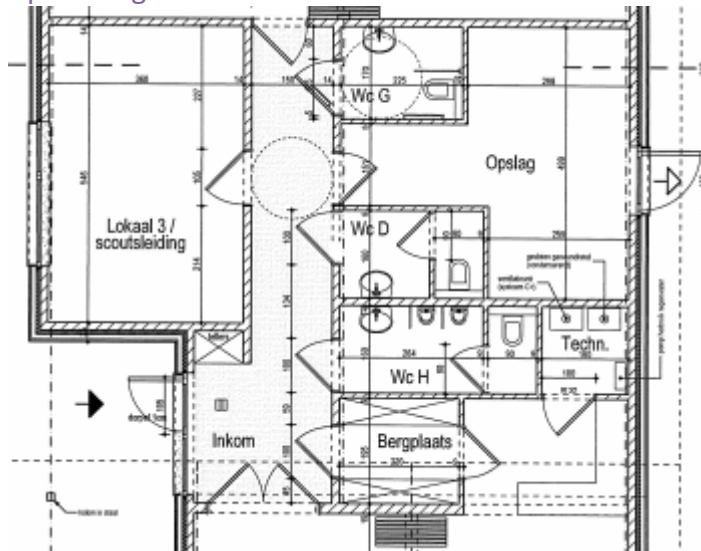
Foto: Vanaf de straatzijde is er geen signalisatie met vermelding FOS Open Scouting De Toekan. In het gebouw zelf is er bijna geen signalisatie aanwezig. Best worden er signalisatie- en bewegwijzeringsborden voorzien.

Voorbeeldadvies 1

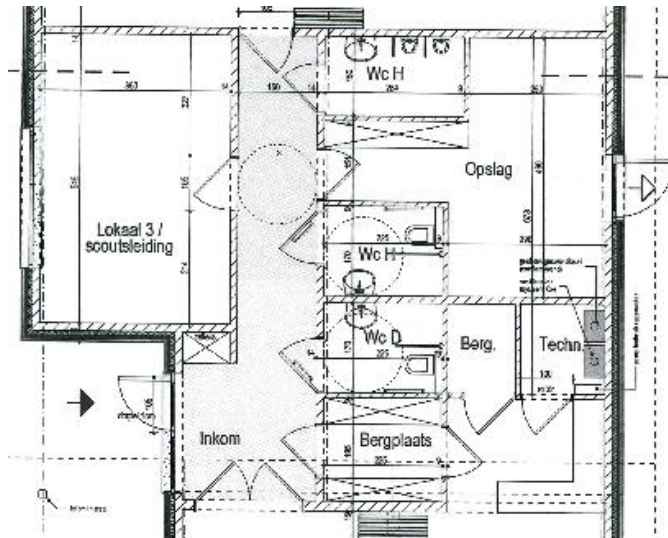
Bij dit ontwerp zoomen we in op het sanitair. Er werd enerzijds een herensanitair voorzien met een toilet en twee urinoirs en anderzijds een damessanitair met één toilet. Er is ook een apart aangepast toilet wat zowel voor jongens als meisjes bruikbaar is. Dit aangepast toilet is moeilijk bruikbaar omdat de deur zich aan de lange zijde van het toilet bevindt.

Oplossing 1

- Bij het aangepast toilet werd de deur verplaatst zodat deze zich aan de korte zijde van het toilet bevindt en het toilet beter bruikbaar wordt.

Oplossing 2

- Het volledig sanitair werd opnieuw ontworpen.
 - Het aangepast toilet was apart en daardoor bestond de kans dat dit niet correct gebruikt zou worden. Bovendien bevonden de urinoirs zich langs het mannentoilet. Omwille van deze organisatie werd de ruimte zeer beperkt wanneer personen de urinoirs gebruiken en er tegelijkertijd iemand de deur van het toilet wil openen.
 - Als oplossing werd er gekozen om twee aangepaste toiletten te voorzien: één voor meisjes en één voor jongens. De urinoirs bevinden zich in een aparte ruimte. In totaal zijn er nu evenveel toiletten voor jongens als meisjes en is het aantal urinoirs voor de jongens niet gewijzigd. Bovendien heeft dit ontwerp als voordeel dat er minder ruimte ingenomen wordt door het sanitair waardoor er een extra bergruimte gerealiseerd wordt.

6. Meer weten?

Wenkenblad

Voor jeugdinfrastructuur werd er een wenkenblad gemaakt waar je de belangrijkste aanbevelingen en tekeningen op kan terugvinden. Het wenkenblad kan gedownload worden of kan aangevraagd worden. [Vraag het wenkenblad aan >>](#)

Advies op maat

Deze website is geen 'kookboek' voor het bouwen van een jeugdhuis of jeugdlokaal. Het is belangrijk om vroegtijdig in het proces, naast het gebruik van de tips en aanbevelingen op deze website, professioneel advies in te winnen.

Een uitgebreid advies op maat bij het realiseren van een goed toegankelijk jeugdhuis of jeugdlokaal, is altijd een meerwaarde. Eigenlijk gaat het om een begeleiding doorheen het ontwerpproces waarbij gespecialiseerde toegankelijkheidsadviseurs in nauw overleg met de bouwheer en ontwerper nagaan hoe de toegankelijkheidsprincipes optimaal kunnen geïntegreerd worden in het project, van ontwerp tot en met de uitvoering.

In Vlaanderen zijn een 4-tal adviesbureaus toegankelijkheid actief die een totaal advies aanbieden met name:

- Adviesbureau Toegankelijke Omgeving (ATO)
www.ato-vzw.be
- Centrum Toegankelijkheid van de Provincie Antwerpen (CTPA)
www.provant.be/welzijn/toegankelijkheid
- Toegankelijkheidsbureau vzw
www.toegankelijkheidsbureau.be
- West-Vlaams Bureau voor Gelijke Kansen en Toegankelijkheid vzw
www.westkans.be

Neem ook eens een kijkje bij het deel voorbeeldprojecten. Hier bekijken we een aantal voorbeelden van toegankelijkheidsadviezen op maat. Zo kan je zien dat er met eenzelfde ruimte vaak een meer toegankelijke oplossing gerealiseerd kan worden.

Vragen?

Hebt u een vraag, een suggestie, een opmerking of u kan de gewenste informatie niet terugvinden? Dan kan u steeds terecht bij **Enter vzw** en **CJSM**

Heb je zelf een goed toegankelijk jeugdlokaal, laat het ons weten via het [contactformulier](#).

Zit je nog met een vraag of een probleem wat niet opgelost werd in deze website, geef ons een seintje en we proberen een oplossing voor jouw probleem te integreren in deze website.

Enter vzw

Belgiëplein 1 – 3510 Hasselt
Tel. 011 26 50 30 – Fax 011 87 41 39

info@entervzw.be
www.entervzw.be

Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen

Arenbergstraat 9
1000 BRUSSEL
Tel. 02 553 42 45 – fax 02 553 42 39
sociaalcultureel@vlaanderen.be
www.sociaalcultureel.be

Voor meer specifieke richtlijnen en advies op maat van uw project kunt u terecht bij de provinciale adviesbureaus toegankelijkheid:

Adviesbureau Toegankelijke Omgeving vzw (ATO)

Tel. 03 780 35 38 (Oost-Vlaanderen)
www.ato-vzw.be

Centrum voor Toegankelijkheid

Provincie Antwerpen (CTPA)
Tel. 03 240 56 47 (Antwerpen)
www.provant.be/welzijn/toegankelijkheid

Toegankelijkheidsbureau vzw

Tel. 011 87 41 38 (Limburg)
Tel. 02 465 55 25 (Vlaams-Brabant)
Tel. 02 502 27 57 (Brussel)
www.toegankelijkheidsbureau.be

Westkans vzw

Tel. 050 40 73 73 (West-Vlaanderen)
www.westkans.be

Andere belangrijke contacten:

Steunpunt Jeugd vzw

www.steunpuntjeugd.be
www.jeugdlokalen.be

Formaat jeugdhuiswerk

www.formaat.be

Subsidies...waar kan ik terecht?

Gemeentelijke subsidies

Infrastructuursubsidies voor jeugthuizen en jeugdlokalen is materie voor de gemeenten. Sommige gemeenten hebben in hun subsidiereglement reeds toegankelijkheid mee opgenomen. Voor meer informatie kan je best eens navraag doen bij jouw gemeente.

Provinciale subsidies

Sommige provincies doen extra inspanningen voor toegankelijk jeugdwerk. Meestal gaat het dan niet over concrete infrastructuursubsidies maar veeleer over projecten in het kader van toegankelijkheid om de diversiteit te bevorderen binnen jeugdwerkingen.

De provincie kent geen infrastructuursubsidies toe aan lokale jeugdinfrastructuur, dit is een gemeentelijke taak. Enkel aan provinciale of bovenlokale jeugdwerkinfrastructuur kan een infrastructuursubsidie toegekend worden.

Binnen het huidige jeugdbeleidsplan is het zo dat de provincies momenteel 20 % van hun voorziene budget voor de uitvoering van het provinciale jeugdbeleidsplan moeten inzetten ter ondersteuning van het jeugdwerk dat in hoge mate werkt met “gehandicapte jeugd”. Ook dit wordt vaak vertaald in werkingssubsidies en niet in infrastructuursubsidies.

De concrete informatie over de provinciale subsidies kan je op onderstaande websites terugvinden.

- Provincie Limburg - <http://jeugdlimburg.be/subsidies>
- Provincie Oost-Vlaanderen - http://www.oost-vlaanderen.be/public/cultuur_vrijetijd/jongeren/subsidies/index.cfm
- Provincie West-Vlaanderen - <http://www.west-vlaanderen.be/kwaliteit/Welzijn/jeugd/Pages/subsidies.aspx>
- Provincie Antwerpen - <http://www.jeugdwerk.antwerpen.be/Jeugd-Jeugdwerk/Publicatiekanalen/Stad/Jeugd/Jeugd-Jeugdwerk/Startpagina-Jeugdwerkpoort/Startpagina-Jeugdwerkpoort-Hoofdnavigatie/Subsidies.html>
- Provincie Vlaams Brabant - <http://www.vlaamsbrabant.be/vrije-tijd-cultuur/voor-kinderen-en-jongeren/ondersteuning/subsidies/index.jsp>

Brussel

Brussel (<http://www.vgc.be/Cultuur/JeugdSpeelpleinenEnSport/Jeugd/Subsidies/>):

In Brussel is de situatie iets anders. Hier worden zowel het gemeentelijke als het provinciale bestuursniveau ingevuld door de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) of de Commission communautaire française (Cocof).

De VGC is bevoegd voor gemeenschapsmaterie, en aangezien jeugd een gemeenschapsmaterie is, dus ook voor jeugd.

De VGC draagt mee zorg voor de uitvoering van de Vlaamse decreten in Brussel. Zo wordt momenteel het decreet lokaal en provinciaal jeugdbeleid dus uitgevoerd door de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

Brussel heeft 19 gemeenten en de VGC subsidieert dus rechtstreeks aan jeugdlokalen of jeugdhuisen zoals in Vlaanderen de gemeenten dit doen. De Vlaamse Gemeenschapscommissie is voor het Brusselse jeugdwerk tegelijkertijd gemeentebestuur én provinciebestuur. Ze krijgen dan wel centen van andere overheden, maar kunnen zelfstandig beslissen hoe deze besteed worden. Dat besteden gebeurt rechtstreeks: van de Vlaamse Gemeenschapscommissie naar het jeugdwerk. Er zitten dus geen andere overheden meer tussen.

Andere nuttige publicaties

- het Vademecum Integrale toegankelijkheid van parken
- Handboek publiek toegankelijke gebouwen
- Vademecum toegankelijk publiek domein en de website toegankelijke omgeving
- Databank toegankelijk Vlaanderen
- ...

7. Achtergrond

De doelstelling van dit deel van de website is om achtergrondinformatie weer te geven over het onderzoek. Het deel uit de inleiding zal hier verwerkt worden.

8. Beleidsaanbevelingen

Alhoewel de bevraging van de jeugdsector in het kader van dit onderzoek vrij beperkt was, kunnen op basis hiervan **een aantal interessante trends** worden aangegeven:

(voor de volledige resultaten zie bijlage 3):

- Toegankelijkheid is meer aan de orde dan verwacht, zeker als we toegankelijkheid ruimer bekijken dan enkel voor rolstoelgebruikers en louter het fysieke van toegankelijkheid.
- 60 % van de jeugdverenigingen geeft aan ervaring te hebben met jongeren met beperking. Het gaat hier vooral om jongeren met cognitieve, psychische, maar ook motorische en tijdelijke beperkingen.
- Indien men aandacht besteedt, is dit veelal omdat er leden of leiding met een beperking zijn of omdat het ervaren wordt als een meerwaarde voor iedereen. Omgekeerd, indien men toegankelijkheid niet belangrijk vindt, is dat omdat er geen vraag naar is vanuit jongeren met een beperking. Anderzijds blijkt dat gespecialiseerde organisaties zoals AKABE overbevraagd worden.
- Er wordt ook gevraagd om rekening te houden met de draagkracht van de leiding
- Uit de diepte-interviews blijkt dat men bestaande toegankelijkheidsknelpunten vooral oplost door organisatorische maatregelen.
- Men weet vaak niet hoe men toegankelijkheidsverbeteringen moet aanpakken in het gebouw.
- De kostprijs van de aanpassingen is de grootste drempel. De lift is hierbij het grootste struikelblok.
- De meeste jeugdlokalen vallen in de categorie tussen 150 m² en 400 m², en hebben gelijkvloerse ruimten. Waardoor de lift, door de Vlaamse regelgeving toegankelijkheid, niet wettelijk verplicht is.
- De lokalen voor jeugdhuizen zijn meer multifunctioneel opgevat (70 %) dan de jeugdbewegingslokalen (30 %).
- Meer dan de helft vindt dat hun lokalen goed tot zeer goed toegankelijk zijn. Dit staat in contrast met de plaatsbezoeken. Alhoewel er inspanningen gebeurden om de toegankelijkheid te verbeteren, schoten de juiste uitvoering en maatvoering, en daardoor de effectieve toegankelijkheid, vaak tekort.
- Bij maatregelen om de toegankelijkheid te stimuleren vanuit de gemeentelijke en Vlaamse overheden staan subsidies om de infrastructuur te verbeteren (die op een eenvoudige manier kunnen bekomen worden) overduidelijk op één.
- Ook advies en begeleiding bij nieuwbouw of verbouwing en het opstellen van actieplannen wordt belangrijk geacht.
- Daarna volgen een website en/of praktisch werkboek met concrete tips en vorming voor de jeugdverenigingen.

Rekening houdend met de resultaten van de bevraging, de input van de stuurgroep en de organisaties stellen we de volgende beleidsmaatregelen voor:

Financiële ondersteuning van de verbetering van de lokalen

Er dient een onderscheid gemaakt te worden tussen enerzijds nieuwbouw en verbouwingen, en anderzijds specifieke aanpassingen in functie van toegankelijkheid voor bestaande jeugdinfrastructuur.

Voor nieuwbouw en verbouwingen geldt eerst en vooral de stedenbouwkundige verordening toegankelijkheid. In vele gevallen is deze slechts beperkt van toepassing en bovendien onvoldoende fijnmazig om de volledige toegankelijkheid te garanderen (vooral met betrekking tot de inrichting en afwerking).

Bij nieuwbouw of verbouwing kan men optimaal rekening houden met een goede, doorgedreven toegankelijkheid. Dit vinden jeugdverenigingen zelf ook een evidentie. Indien men van bij de start rekening houdt met toegankelijkheid, dan zal er ook nauwelijks een meerkost aan verbonden zijn en

zal dit enkel voordelen opleveren. Toegankelijkheid betekent dan altijd een winst op comfort en veiligheid.

Voor nieuwbouwprojecten die gesubsidieerd worden, zou de toegankelijkheid moeten verzekerd zijn.

De bevraging leert ons dat de financiële middelen voor het plaatsen en onderhouden van een lift voor de meeste verenigingen ontoereikend zijn.

Ook het verbouwen van lokalen en aanpassen zal onvermijdelijk een hogere kostprijs met zich meebrengen.

Gezien het hier gaat om effectieve meerkosten zou de subsidiëring hiervan zeker aangewezen zijn.

Het lijkt ons minder aangewezen om de subsidiëring van de jeugdinfrastructuur te koppelen aan een lijst van toegankelijkheidscriteria. Het onderzoek heeft aangetoond dat er grote verschillen zijn in de mogelijkheden, zowel op vlak van de infrastructuur als op vlak van (de draagkracht van) de organisatie.

Daarom beantwoordt een begeleiding op maat beter aan de noden van de jeugdorganisaties.

Het koppelen van een toegankelijkheidsadvies aan de subsidie verzekert ook dat de toegankelijkheid op een goede wijze kan opgevolgd worden, zodat verkeerde investeringen worden vermeden.

In elke provincie is er een adviesbureau toegankelijkheid actief (zie lijst van de bureaus bij het deel **Meer weten?**) die samenwerken met de provinciebesturen. Ook bepaalde gemeenten hebben reeds convenanten afgesloten met deze bureaus. Het advies omvat een begeleiding tot en met de uitvoering en eindcontrole. De eindcontrole kan gepaard gaan met een opname in de databank Toegankelijk Vlaanderen. Zo wordt de toegankelijkheidsinformatie over het jeugdlokaal bereikbaar voor iedereen via de website www.toevla.be. Bijkomend levert dit ook beleidsinformatie op voor de overheid.

Voor aanpassingen van bestaande gebouwen levert een toegankelijkheidsscreening in het kader van de databank toegankelijk Vlaanderen een concreet actieplan op met voorstellen van eenvoudige tot ingrijpende aanpassingen. Dit kan ook de basis vormen voor de subsidiëring van meerkosten in functie van toegankelijkheid. Voor meer informatie over het verloop van een toegankelijkheidsscreening zie bijlage 5.

Voor lokalen met een specifieke werking voor jongeren met een handicap zorgt de uitrusting met hulpmiddelen en de meeroppervlakte voor een hogere kostprijs. Hierbij zou ook best rekening mee gehouden worden bij subsidiëring.

Voor eenvoudige aanpassingen die kunnen uitgevoerd worden door de jeugdverenigingen zelf, kan ook gedacht worden aan praktische ondersteuning in de vorm van het ter beschikking stellen van materiaal, verf, verplaatsbare hellende vlakken ... Ook het helpen bij het uitvoeren van concrete verbeteringen zoals buitenomgeving, signalisatie, onderhoud kan de gemeente een belangrijke bijdrage leveren.

Inhoudelijke ondersteuning en sensibilisering

Om een beter inzicht te krijgen over wat toegankelijkheid voor jeugdlokalen betekent, is gekozen voor het uitwerken van een website op maat van de jongeren met praktische tips, richtlijnen, voorbeelden, informatie, visie ...

Daarnaast zal de toegankelijkheid van jeugdlokalen gepromoot worden via specifieke wenkenbladen waar op een overzichtelijk en luchtige wijze de voornaamste aandachtspunten worden weergegeven.

De wenkenbladen kunnen gebruikt worden voor de jeugdsector maar ook voor de ouders, lokale besturen, ontwerpers ... Ze geven in een notendop de belangrijkste criteria. Via nieuwsbrieven en website-updates kan de aandacht gaande gehouden worden en kunnen goede voorbeelden, thema's of tips in de kijker geplaatst worden.

Om het wenkenblad en de website te verspreiden bij de lokale jeugdwerkingen kan er ook best een vorming ontwikkeld worden. We stellen voor dat er in samenspraak met de expertisegroep jeugdlokalen en Formaat gewerkt wordt aan een vorming op maat voor jeugdwerkingen. Het doel van deze vormingen zal dan sensibiliserend zijn, bijvoorbeeld met een toegankelijkheidspel (bv.: raad-je-plaatje, inlevingsparcours ...), alsook informerend zijn (welke richtlijnen zijn er, wat zegt de regelgeving toegankelijkheid, waar kunnen we meer informatie vinden ...)

Deze vormingen kunnen dan door de koepels en Formaat gegeven worden aan de verschillende jeugdverenigingen. Hierbij gebruiken ze de website en het wenkenblad dat ontwikkeld werd.

Een en ander kan gekaderd worden in een brede Vlaamse campagne rond toegankelijke jeugdinfrastructuur, bv. naar aanleiding van de lancering van de website en het wenkenblad.

Naast de toegankelijkheid van de infrastructuur dient ook de sensibilisering, vorming en ondersteuning voor het werken met jongeren met beperking niet vergeten te worden.

Beleidsinformatie

De databank 'Toegankelijk Vlaanderen' (Toevla) is uitgegroeid tot de databank van de Vlaamse overheid en wordt in het kader van de open coördinatie methode als belangrijk beleidsinstrument voor de toegankelijkheid van bestaande infrastructuur naar voren geschoven.

Naast het geven van correcte informatie over de mate van toegankelijkheid aan gebruikers en het actieplan voor de eigenaar, kunnen de resultaten ook verwerkt worden tot statistisch cijfermateriaal over de toegankelijkheid van publieke infrastructuur. Zo kan, op basis van objectieve gegevens, in kaart gebracht worden hoe toegankelijk de jeugdsector is (nulmeting) en kunnen hier beleidsdoelstellingen aan gekoppeld worden op korte, midden en lange termijn. Zo kan het toegankelijkheidsbeleid beter gemonitord worden door de overheid (op Vlaams, provinciaal en lokaal niveau).